

T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMENLİĞİ
ANABİLİM DALI

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE KÜLTÜREL MİRAS EĞİTİMİNE
İLİŞKİN ÖĞRENCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Merve AVCI

Danışman
Yrd. Doç. Dr. Hatice MEMİŞOĞLU

BOLU-2014

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE,

Merve Avcı'ya ait Sosyal Bilgiler Dersinde Kültürel Miras Eğitimine İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri adlı çalışma, jürimiz tarafından Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.(30.06.2014)

Akademik Unvan ve Adı Soyadı

Üye (Tez Danışmanı) : Yrd. Doç. Dr. Hatice Memişoğlu

Üye : Doç. Dr. Cemal Avcı

Üye : Doç. Dr. İlknur Çifci Tekinarslan

İmza
İmza
İmza

Eğitim Bilimleri Enstitüsünün Onayı

Doç. Dr. Türkan ARGON

Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	iii
TABLolar DİZİNİ	v
TEŞEKKÜR	vii
ÖZET	ix
ABSTRACT	xi

BÖLÜM I

1. Giriş	1
1.1. Problem Durumu	1
1.1.1. Problem cümlesi	8
1.1.2. Alt problemler	8
1.2. Araştırmanın Amacı	9
1.3. Araştırmanın Önemi	9
1.4. Sayıtlar	9
1.5. Sınırlılıklar	10

BÖLÜM II

2. Kuramsal Açıklamalar ve İlgili Araştırmalar	11
2.1. Kuramsal Açıklamalar	11
2.1.1. Kültür	11
2.1.2. Kültürel miras	18
2.1.3. Kültürel miras eğitimi	25
<i>Sözlü tarih ve sözlü kaynaklar</i>	27
<i>Tarihsel nesnelere</i>	29
<i>Görsel kanıtlar</i>	30
<i>Müze eğitimi</i>	32
2.2. Sosyal Bilgiler Dersinde “Kültürel Miras”	33
2.2.1. 5. Sınıf sosyal bilgiler ders programında kültürel miras	34

	iv
2.2.2. 6. Sınıf sosyal bilgiler ders programında kültürel miras	36
2.2.3. 7. Sınıf sosyal bilgiler ders programında kültürel miras	37
2.3. İlgili Araştırmalar	39
BÖLÜM III	
3. Yöntem	44
3.1. Araştırmanın Modeli	44
3.2. Çalışma Grubu	45
3.3. Verilerin Toplanması	48
3.4. Verilerin Analizi	49
BÖLÜM IV	
4. Bulgular ve Yorumlar	51
BÖLÜM V	
5. Sonuç ve Tartışma	73
BÖLÜM VI	
6. Öneriler	79
KAYNAKÇA	81
EKLER	89

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Ders Kitaplarında Sosyal Bilgiler Öğrenme Alanı ve Kazanımlar	34
Tablo 2. Sosyal Bilgiler Programında Yer Alan Kültürel Miras İle İlişkilendirilen Öğrenme Alanları, Kazanımlar ve Etkinlik Örnekleri	39
Tablo 3. Uygulamaya Katılan Öğretmenlerin Özellikleri	46
Tablo 4. Uygulamaya Katılan Öğrencilerin Özellikleri	47
Tablo 5. Öğretmenlerin “Kültürel Miras” ve “Kültürel Miras Eğitimi” İle İlgili Görüşleri	51
Tablo 5.1. Öğretmenlerin Kültürel Miras İle İlgili Görüşleri	51
Tablo 5.2. Öğretmenlerin Kültürel Miras Eğitimi İle İlgili Görüşleri	52
Tablo 6. Öğrencilerin Kültürel Miras İle İlgili Görüşleri	53
Tablo 7. Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler Dersinde Kültür ve Kültürel Miras Konusunda Bilgi, Değer ve Beceri Boyutunda Neler Öğretildiği Hakkındaki Görüşleri	54
Tablo 7.1. Öğretmenlerin Bilgi Boyutunda Öğretilenler İle İlgili Görüşleri	54
Tablo 7.2. Öğretmenlerin Değer Boyutunda Öğretilenler İle İlgili Görüşleri	54
Tablo 7.3. Öğretmenlerin Beceri Boyutunda Öğretilenler İle İlgili Görüşleri	55
Tablo 8. Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinde “Kültür” ve “Kültürel Miras” Konusunda Bilgi, Değer ve Beceri Boyutunda Neler Öğrendikleri İle İlgili Görüşleri	56
Tablo 8.1. Öğrencilerin Bilgi Boyutunda Öğrendikleri İle İlgili Görüşleri	56
Tablo 8.2. Öğrencilerin Değer Boyutunda Öğrendikleri İle İlgili Görüşleri	56
Tablo 8.3. Öğrencilerin Beceri Boyutunda Öğrendikleri İle İlgili Görüşleri	57
Tablo 9. Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersinde Kültürel Miras Eğitiminin Uygulanmasında Kullanılan Yöntem ve Teknikler Hakkındaki Görüşleri	58
Tablo 10. Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinde Kültürel Miras Eğitiminin Uygulanmasında Kullanılan Yöntem ve Teknikler İle İlgili Görüşleri	59

Tablo 11. Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersinde Kültürel Miras Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar Hakkındaki Görüşleri	60
Tablo 12. Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler Dersinde Kültürel Miras Konusunun Daha İyi Öğrenilebilmesi İçin Yapılması Gerekenler Hakkındaki Görüşleri	61
Tablo 13. Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinde, Kültürel Miras Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar Hakkındaki Görüşleri	62
Tablo 14. Öğrencilerin Kültürel Miras Konusunun Daha İyi Öğrenilebilmesi İçin Yapılması Gerekenler Hakkındaki Görüşleri	63
Tablo 15. Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersi Açısından Kültürel Miras Konusunun Önemi Hakkındaki Görüşleri	63
Tablo 16. Öğrencilerin Kültürümüzün Daha İyi Korunması ve Kültürel Miraslarımıza Sahip Çıkılması İçin Neler Yapılması Gerektiği İle İlgili Görüşleri	64
Tablo 17. Öğrencilerin Ülkemizde Önemli Gördükleri Kültürel Miras Öğeleri ve Bu Kültürel Miras Öğeleri İle İlgili Görüşleri	65
Tablo 18. Öğrencilerin Kültürel Miras Öğelerinin Neden Yaşatılması Gerektiği ve Geçmişten Günümüze Miras Kalan Eserlerin Önemi Hakkındaki Görüşleri	66
Tablo 19. Öğrencilerin Kültürel Mirasın Gelecek Nesillere En İyi Hangi Yollarla Bırakılabileceği Hakkındaki Görüşleri	66
Tablo 20. Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersi Açısından Kültürel Miras Konusu ve Eğitiminin Önemi Hakkındaki Görüşleri	67
Tablo 21. Öğretmenlerin, Kültür ve Kültürel Mirasa Sahip Çıkılması İçin Yapılması Gerekenler Hakkındaki Görüşleri	68
Tablo 22. Öğretmenlerin, Ülkemizde Önemli Gördükleri Kültürel Miras Öğeleri ve Bu Konu Hakkındaki Görüşleri	69
Tablo 23. Öğretmenlerin Kültürel Miras Eğitiminde Öğrencilere Hangi Bilgilerin Verilmesi Gerektiği İle İlgili Görüşleri	69
Tablo 24. Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Programında Kültürel Miras Konularının ve Eğitiminin Yeterli Olup Olmadığı Hakkındaki Görüşleri	70

TEŞEKKÜR

Tez sürecinin başından beri, tezime yardımcı olan ve ihtiyaç duyduğumda da benden tavsiyelerini ve yönlendirmelerini eksik etmeyen, varlığını her zaman hissettiren, onun tez öğrencisi olmaktan gurur duyduğum danışmanım Yrd. Doç. Dr. Hatice Memişoğlu'na teşekkürlerimi sunarım.

Tarih bilgisiyle ufkumu açan ve tarihe farklı açılardan bakmamı sağlayan değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Fahri Kılıç'a, tarihi anlatırken yaşayan ve tarihe asla geçmiş olarak bakmayıp, geleceğe yön veren bir ders olduğunu hatırlatan, kendisini tanımaktan büyük onur duyduğum değerli hocam Prof. Dr. Nuri Köstüklü'ye, sonsuz desteği için Doç. Dr. Cemal Avcı'ya, katkılarından dolayı Doç. Dr. İlknur Çifci Tekinarslan'a, coğrafya ile ilgili genel bilgilerin yanı sıra, kültürel konuların öğretiminde yeni bilgiler öğrendiğim ve araştırmalarımnda çalışmalarından yararlandığım değerli hocam Doç. Dr. Turhan Çetin'e de ayrıca teşekkürlerimi sunarım.

Sevgili aileme; eğitim hayatım boyunca bugüne gelene kadar bana verdikleri sonsuz desteklerinden ötürü teşekkür ederim.

ETİK İLKELERE UYULDUĞUNA İLİŞKİN METİN

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum, “**Sosyal Bilgiler Dersinde Kültürel Miras Eğitime İlişkin Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri**” başlıklı çalışmanın yazılmasında, bilimsel ve etik kurallara uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin tamamının ya da bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitede bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim. 30 / 06 / 2014

Merve AVCI

ÖZET

SOSYAL BİLGİLER DERSİNDE KÜLTÜREL MİRAS EĞİTİMİNE İLİŞKİN ÖĞRENCİ VE ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Merve AVCI

Yüksek Lisans Tezi

İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Hatice MEMİŞOĞLU

Eylül – 2013, xii + 97 Sayfa

Sosyal Bilgiler dersinde kültürel miras konusuna ne düzeyde yer verildiğine ilişkin yapılan bu çalışmada, öğrenci ve öğretmenlerin kültürel miras hakkındaki görüşleri ortaya konulmuştur. Nitel araştırma yöntemi ile yapılan bu çalışmada içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma, 2013-2014 eğitim öğretim döneminde Ankara’da bulunan 15 ortaokulda gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma, 7. sınıfta öğrenim gören 40 öğrenci ve 34 Sosyal Bilgiler öğretmenin görüşlerini ortaya koymuştur. Öğretmen ve öğrencilerin cevaplandırmaları için 10 açık uçlu sorudan oluşan görüşme formları oluşturulmuştur. Bu sorulara verilen yazılı yanıtlardan, öğretmen ve öğrencilerin konu hakkındaki bilgileri ve farkındalık düzeyleri ile ilgili sonuçlara ulaşılmıştır. Araştırma sonucunda, öğrenci ve öğretmenlerin kültürel miras konusuna önem verdikleri görülmüş ve kültürel miras konusunun Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yer almasının önemli olduğu sonucuna varılmıştır. Kültürel miras eğitiminin uygulamada yetersiz kaldığı, kültürel mirasa sahip çıkılması ve kültürel mirasın korunması konusunda henüz istenilen düzeye gelmediği görülmüştür. Dersin işlenilmesinde; görsellerin kullanılması, afişlerin hazırlanması, sunum ve slayt çalışmalarına ağırlık verilerek, dersin anlatılmasının, kültürel miras konusunun anlatımında yararlı olacağı sonucuna varılmıştır. Ayrıca müze ve öğrenim yeri gezilerine ağırlık verilerek, kültürel miras öğelerinin yerinde görülmesi gerektiğini belirten öğrenci ve öğretmen görüşleri öne çıkmıştır. Araştırmadan elde edilen verilere göre, öğretmen ve öğrencilerin kültürel miras hakkında genel bilgilere sahip oldukları görülmüştür. Öğrencilerin görüşlerine göre kültürel miras; geçmişten kalan yaşantı, kültürel değerler, geçmişten kalan eserler, gelenek ve göreneklerdir. Öğretmenlerin görüşlerine göre ise kültürel

miras; bir milletin geçmişten günümüze gelen maddi-manevi değerleri, geçmişten günümüze kalmış eserler, tüm uygarlıklardan alınmış değerler bütünüdür. Öğretmen ve öğrencilerin görüşlerine göre, kültürel miras eğitiminin uygulanmasında kullanılan yöntem ve tekniklerin başında, ders kitaplarından yararlanıldığı ve sunuş yolu tekniğinin kullanıldığı görüşleri öne çıkmıştır. Kullanılan yöntem ve tekniklerin artırılması ve zenginleştirilmesi halinde kültürel miras eğitiminin daha anlamlı hale geleceği görülmüştür. Öğretmenlerin görüşlerine göre, Sosyal Bilgiler programında kültürel miras konularının ve eğitiminin yeterli olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Özellikle programda yapılacak düzenlemeler ve zenginleştirmeler ile kültürel miras konularının daha etkili öğretilbileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Kültürel Miras, Kültürel Miras Eğitimi, Öğretmen, Öğrenci Görüşleri.

ABSTRACT

IN SOCIAL STUDIES STUDENTS AND TEACHERS OPINIONS ON THE TRAINING OF CULTURAL HERITAGE

Merve AVCI

Thesis of Master's Degree

Elementary Teacher of the Department of Social Studies

Adviser of Thesis: Asist. Prof. Dr. Hatice MEMİŞOĞLU

September – 2013, xii + 97 Pages

Find out how much importance is given to the cultural heritage in Social Sciences, the opinions between students and teachers is the most important point. This research has been made working throughout the analysis of content, qualitative. This research has been made at 15 secondary schools in Ankara, between the years 2013-2014. This research is from a point of opinions of 40 students from 7th grade and 34 Social studies teachers. Interview questionnaires which are comprised of 10 open ended questions for teachers and students to respond were composed. Results about the knowledge and awareness levels of teachers and students on the subjects were gained from the responses given to these questions. As a result of this research it is seen that both the students and teachers have given great importance to cultural heritage in Social studies and think that it is an important point. However it is obvious that, the use of cultural heritage in application is not satisfying and should be taken care of and be protected and is also not at the position that has always been wanted. It was concluded that use of images, posters, presentations will help teach the lessons about cultural heritage more efficiently. Indeed, some teachers and students expressed their opinions that it would be more efficient to make visits to museums and other relevant places. According to the research, it was seen that teachers and students had general information about the cultural heritage. According to the opinions of students; cultural heritage is past lives, cultural values and past works. According to the opinions of teachers; cultural heritage is moral and material values of a nation from past to present, works from past to present and the whole values taken from the whole civilizations.

According to the opinions of teachers and students; the opinion that the main methods and techniques used in the application of the education of cultural heritage are textbooks and presentation method became prominent. In the case of increasing and enriching the methods and techniques used, it was seen that the education of cultural heritage would be more meaningful. According to the opinions of teachers, the result that the subjects and education of cultural heritage in the program of Social Sciences were not sufficient was come out. It was come to conclusion that the subject of cultural heritage would be able to be taught by the arrangements and enrichments in the program especially.

Key Words: Social Studies, Cultural Heritage, Cultural Heritage Education, Students, Teachers Opinions.

BÖLÜM I

1. Giriş

Bu bölümde problem durumu, problem cümlesi, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sayıtlar, sınırlılıklar ve tanımlar ele alınmıştır.

1.1. Problem Durumu

Eğitim sözcüğünün sürekli olarak çok farklı anlamlarda kullanılıyor olması yaygın iletişim aksamalarına ve anlaşmazlıklara yol açmıştır. Çeşitli çevrelerin, şimdiye dek ortaya konulabilen değişik tanımlardan sadece birini benimseyerek diğerlerini yadsır ya da yok farz eder tutumları sorunu daha da büyütüştür. Ortak bir tanım olarak eğitimi, bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci olarak tanımlanabilir (Ertürk, 1988: 12-13). Tanımından da anlaşılacağı gibi, insan bulunduğu durumda yeterli görülüyor ve istendik davranışlarla donatılmak isteniyor. İşte kişiyi istendik davranışlarla donatmak için o, belli bir sistemin içine sokuluyor, sonra da bu davranışları kazanıp kazanmadığı, kazandıysa ne derece kazandığı, kazanamadıysa eksikleri ile yanlışlarının neler olduğu ve bunların nelerden kaynaklandığı araştırılıp saptanıyor, buradan hareketle sistem yeniden onarılıp işe koşuluyor (Sönmez, 1990: 16).

Eğitim sürecinden geçen kişinin davranışlarında bir değişme olması beklenir. Eğitim yoluyla insanın amaçları, bilgileri, davranışları, tutumları ve ahlâk ölçülerinin değiştiği bilinmektedir. Eğitimin birçok tanımı yapılmıştır. Bu tanımların bazılarında eğitimin genel ve kapsamlı anlamı, bazılarında ise daha çok belli bir plan ya da program

uygulanarak gerçekleşen anlamı öne çıkarılmıştır. Eğitimin genel ve kapsamlı tanımlarından başlıcaları şunlardır:

1. Eğitim, genel anlamda bireyde davranış değiştirme sürecidir.
2. Eğitim, geniş anlamda bireyin toplum standartlarını, inançlarını ve yaşam yollarını kazanmasında etkili olan tüm sosyal süreçlerdir.
3. Eğitim, kişinin yaşadığı toplum içinde değeri olan, yetenek, tutum ve diğer davranış biçimlerini geliştirdiği süreçlerin tümüdür.
4. Eğitim, bireyin yaşadığı toplumda uygulama değeri olan yetenek, yöneliş ve diğer davranış örüntülerini kazandığı süreçler toplamıdır.
5. Eğitim, seçilmiş ve kontrollü bir çevrenin, özellikle de okulun etkisi altında sosyal yeterlik ve en iyi şekilde bireysel gelişmeyi sağlayan sosyal bir süreçtir (Demirel ve Kaya, 2012: 5-6).

Sosyal Bilgiler, bütün çeşitliliğiyle yeryüzüne bağlı olayları tanıtan, bunların oluş sebeplerini açıklayan, vatandaşlık hak ve ödevlerinin, sorumluluklarının neler olduğunu belirten, kısaca insan ve onun sosyal ve fiziki çevresiyle geçmişte, günümüzde ve gelecekteki etkileşimini ortaya koyan bilgilerdir (Çakıroğlu, 1987; 449).

Sosyal Bilgiler, toplumsal gerçekle kanıtlamaya dayalı bağ kurma süreci ve bunun sonunda elde edilen bilgiler olarak tanımlanabilir. Toplumsal gerçek denildiğinde, toplumsal yaşamı düzenleyen her türlü etkinlik akla gelebilir. İnsanın yaşamında kullandığı ve zorunlu olan, onun daha kolay, rahat, mutlu yaşamasını, kendini gizil güçleri doğrultusunda geliştirip gerçekleştirmesini sağlayan tüm toplumsal olgular ve ilişkiler bu kavramın kapsamı içine girebilir. Bir bakıma tüm sosyal bilimlerin kesiştiği bir alan olarak düşünülebilir (Sönmez, 1994: 8).

Barr, Barth ve Shermis, Sosyal Bilgiler öğretimine rehberlik eden üç yaklaşımı şöyle açıklamışlardır:

- a) Vatandaşlık bilgisini aktarma olarak Sosyal Bilgiler: Sosyal Bilgiler öğretimi ile ilgili en eski yaklaşımdır. Bu yaklaşımda Sosyal Bilgilerin temel amacı öğrencilere kültürel mirası aktararak, onların iyi bir vatandaş olmalarını sağlamaktır. Kültürel miras aktarılırken, öğrencilere geçmişteki

bilgiler ve olgular; temel toplumsal kurumlar, değerler, inançlar kazandırılmaya çalışılır.

- b) Sosyal Bilimler olarak Sosyal Bilgiler: Bu yaklaşıma göre, iyi vatandaş yetiştirmek için öğrencilere, Sosyal Bilimlerle ilgili disiplinlerdeki bilgi, beceri ve değerler kazandırılmalıdır. Bu yaklaşım genellikle konu alanı merkezli programlarda kullanılır.
- c) Yansıtıcı inceleme alanı olarak Sosyal Bilgiler: Bu yaklaşıma göre, Sosyal Bilgiler öğretiminin amacı, öğrencilerin bireysel ve toplumsal problemleri tanımlama, analiz etme ve karar verme süreçlerini geliştirmektedir. Yansıtıcı inceleme, öğrencilerin bu becerilerini geliştirmesine yardımcı olur. Bu yaklaşımda Sosyal Bilgilerin belli bir kapsamı yoktur. Çağdaş sorunlar çalışmanın temelini oluşturur (Aktaran: Erden, 1996: 7).

Sosyal Bilgiler, hemen her bakımdan değişen ülke ve dünya koşullarında bilgiye dayalı karar alıp problem çözebilen etkin vatandaşlar yetiştirmek amacıyla sosyal ve beşeri bilimlerden aldığı bilgi ve yöntemleri kaynaştırarak kullanan bir öğretim programıdır. Sosyal Bilgiler dersinin bilgi kaynakları değişerek çoğalmaktadır. Yeni yetişen kuşağın ilgileri, beklentileri ve gereksinimleri de değişmektedir. Bu değişimler öğrencinin konuyla etkileşimde bulunduğu eğitim ortamına yansımakta, öğrenme ve öğretme etkinliklerinde de önemli gelişmeler olmaktadır. Hızla değişen, gelişen ve bilgi boyutlarını güncelleyen, yeniden yapılandırma çalışmalarında bulunan çağdaş toplumlardaki temel eğitim anlayışı öğrenme ve öğretme ortamında öğretmen ve öğrenci rollerine ayrıca yansımaktadır (Öztürk, 2006: 21-22).

Sosyal Bilgiler insan topluluklarının içinde yaşadıkları dünya ve halk hakkındaki anlayışlarını genişletmek amacıyla sosyal görüşlerinin tekâmülünü talep eder. Eğitimin başlıca hedeflerinden biri, sosyal tesir ve iyi bir vatandaş yetiştirmektir. Demokratik yaşayışın önemini anlayabilmeleri için gençlerin karakterlerini kuvvetlendirmek en önemli amaçlardan biri olacaktır. İlmî ve teknik yetenek önemlidir, fakat Sosyal Bilginin varlığı ve önemi de yadsınamaz bir gerçektir. İnsan ve cemiyete verilen önem artmıştır. Sokrat'ın "kendini bil" dediği gibi insanın, cemiyet dediğimiz bu

karışık teşkilâtta yerini öğrenmesi de şarttır. Yaşama sanatı, sosyal derslerin yardımı ile öğrenilen bir güzel sanattır (Moffatt, Çev. Oran, 1957: 20).

Sosyal Bilgiler, insanları ve onların yaşamını konu alır. Sosyal Bilgiler, çok disiplinli ve disiplinler arası bir alandır. Bu yüzden tarih ve coğrafyaya göre daha zor tanımlanır. Sosyal Bilgilerin temel iki ayırıcı özelliği vardır. Bunlar, bütüncül ve disiplinler arası olmasıdır (Doğanay, 2002: 16).

Çoğulcu bir toplumda vatandaşların ihtiyaç duyduğu bilgi, sosyal ve beşeri bilimler ile diğer bilimlerden, güncel olayların gözlemlenmesinden, birey ve toplumun ihtiyaçlarının analizinden elde edilir. Bilgiye dair amaçların gerçekleştirilmesinde Sosyal Bilgiler öğretimi şu konuları ele alır:

- Tarihi, ahlâkî, kültürel, coğrafi, ekonomik ve sosyo-politik yetkinlik,
- Ulusal kimlik, anayasal miras, vatandaşlık değerleri, haklar ve sorumluluklar,
- Geçmişten bugüne, farklı zaman ve mekânlarda insanların istek ve ihtiyaçlarının nasıl karşılandığı ve nasıl bağımsız hale geldikleri,
- Yerel ve ulusal tarih, coğrafya ve yönetim sistemi,
- İnsanlar ve onların sosyal ve fiziki çevreleriyle ilişkileri, çevrelerini nasıl düzenledikleri, bunu yaparken uyarladıkları ve değiştirdikleri,
- Hükümet, eğitim, iletişim, ulaşım, üretim, aile yaşamı, din gibi sosyal kurumlar ve sosyal görevler,
- Dünya bölgeleri, onların kültürleri, tarihi, coğrafyası, uygarlığa katkıları, ekonomik ve siyasal sistemleri, diğer bölgelerle ilişkileri,
- Farklı ahlâkî ve dini inançlar ve bunların insan yaşamı üzerindeki etkileri,
- İnsanların düşünce, duygu ve isteklerinin yansıması olarak sanat, edebiyat, mitoloji, değerler ve idealler (Öztürk, 2009: 8-9).

2005 İlköğretim (4-8.Sınıf) Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu'nda; yaşadığı çevrenin ve dünyanın coğrafi özelliklerini tanıyarak, insanlar ile doğal çevre arasındaki etkileşimi açıklayan, bilgiyi uygun ve çeşitli biçimlerde (harita, grafik, tablo, küre, diyagram, zaman şeridi vb.) kullanan, düzenleyen, geliştiren, farklı

dönem ve mekanlara ait tarihsel kanıtları sorgulayan; insanlar, nesnelere, olaylar ve olgular arasındaki benzerlik ve farklılıkları bilen, değişim ve sürekliliği algılayan, ayrıca bilimsel düşünmeyi temel referans kabul ederek bilgiye ulaşma, bilgiyi kullanma ve üretmede bilimsel ahlâkı gözeterek bilgi ve iletişim teknolojilerinden yararlanmayı bilen, farklı dönem ve mekanlardaki toplumlar arası siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik etkileşimi analiz eden ve kendine özgü fikirler öne süren, insanlığın bir parçası olduğu bilincini taşıyarak, ülkesini ve dünyayı ilgilendiren konulara duyarlılık gösteren bireyler yetiştirmek amaçlanmaktadır (Gürkan, 2009: 3).

Kültürel Miras, milli değerlerle de açıklanmaktadır. Topraklarımız üzerinde kurulmuş olan eski medeniyetlerin kalıntıları ve onlardan miras kalan eserler, kültürel ya da doğal zenginlikler milli değerlerimizdir. Özellikle, çeşitli uygarlıkların beşiği olan Anadolu'da, Selçuklular ve Osmanlılar döneminden günümüze kadar varlıklarını sürdürebilmiş, değişik türde ve çok sayıda mimari eser vardır. Bu eserler, en değerli kültürel mirasımızdır (Kültürel Mirasımız, 2000: 34).

Bir ulusun veya ülkenin kültürel kimliğini oluşturan, tanımlayan, destekleyen veya gösteren, bir ulus veya ülkenin “diğer” veya “öteki” olarak gördüğü uluslar veya ülkeler karşısındaki farklılığını ve varlığını belgeleyen, kültür tanımlamasının içine giren bütün ulusal yaratılar, kazanımlar ve maddesel varlıklar kültürel mirası oluşturur. Kültürel miras ile elde edilen birikimler ve tüm değer yargıları ulusların farklılığı ve benzerliğinde görülebilmektedir (Oğuz, 2001: 6).

Kültür ve tarih ortaklığı olan medeniyetlerin, siyasi bağlantı ile dil birliği bulunan yerleşik kütlelerin, aynı zamanda “medeniyet” kavramını ifade eden “yüksek kültür”ler ortaya koydukları ileri sürülmektedir. Bu anlayış, eski medeniyetlerin varlığı ile ilişkilendirilmiş ve onların tarihleri yönünden ortaya konulmuştur. Mesela eski Mısırlılar; Çinliler; Asur, Babil, Fenike, Kalde grubu bu suretle “kültür ve tarih ortaklığı”na dayanan tipte medeniyetler kurmuş topluluklardır. “Yüksek Kültür” ile belirli topluluklar arasındaki tarih ortaklığı ve kültür birliği (veya benzerliği) halinin medeniyetlerin karakterini yansıttığı ve bu sebeple eski Grek medeniyetinin estetik, Hind medeniyetinin dini, Batı medeniyetinin mekanik-teknik vasıf taşıdığına tespit

edilebildiği ileri sürülmüştür. Buna göre de, medeniyet ile sosyal sistem adeta ayrılmaz bir çift gibi düşünülmekte, diğer bir deyişle, her medeniyet bir sosyo-kültürel bütün sayılmaktadır (Kafesoğlu, 2006: 21).

Gelişmiş akıl geçerliliği ve insanlığın Somut Olmayan Kültürel Mirasın Temsili Listesi tek somut olmayan kültürel mirasın önemi ve bilincinin daha iyi anlaşılmasını sağlamak ve saygınlığını kazanmak için diyalogun teşvik edilmesi gerekmektedir. Kültürel çeşitliliğin varlığına itiraz edenler olabilmektedir bu nedenle, onların kalitesi veya değerinin dayandığı farklı tezahürleri arasında herhangi bir sınıflandırma anlamına gelmemesi yönünde çalışmalar yapılarak bu konunun değeri üzerinde durulmaktadır. Çünkü kültürel mirasın varlığının kültürel çeşitlilikle uyumu oldukça önemlidir. Uygarlıklar birbirinden etkilendikleri gibi, birbirini de etkilemiştir. Kültürel çeşitlilik bu anlamda kaçınılmaz olmuştur (Lenzerini, 2011: 110-111).

Kültürel miras konusu maddi ve maddi olmayan boyutuyla ele alınmaktadır. Maddi boyutun içine var olan somut eserler ve objeler girmektedir. Kültürel mirasın maddi olan boyutunun yanı sıra, maddi olmayan boyutu UNESCO 1972 Sözleşmesinin uygulama sürecine karmaşık bir şekilde konu olmuştur. Daha önce işaret edilen kültürün maddi olmayan boyutu için doğru bir şekilde tanımlama yapılması adına endişe duyulmuştur. Maddi olmayan somut mirasın normatif eylem hakkındaki bilgisi kültürün başka bir boyutudur. Dünya Mirası Sözleşmesi ile maddi olmayan (soyut) miras karşılaştırıldığında 2003 yılındaki anlaşmanın somut olmayan kültürel mirasın korunması için kongre yapılmıştır. Bir yerin kültürel miras bakımından hareketli olma olasılığı gerçek miras özelliği olduğunda, listede sadece adaylar dikkate alınmaz, her boyutuyla özellikler dikkate alınır. UNESCO ve Müzeler Uluslar arası Konseyi, müze kapsamına giren kültürel miras öğelerinin dışındaki somut olmayan kültürel miras öğelerini programına kongre kapsamında almıştır. Doğrudan belirli uluslar arası yasal araçlar kapsamındaki kültür varlıklarının geliştirilmesi amacıyla yapılan tanıtımı ve ticareti küresel bir fenomen tarafından ilişkilendirilerek belirtilir. Somut olmayan kültürel mirasın kullanım şekli ve kültürel mirasın bu adlandırması ‘geleneksel kültür’, ‘popüler kültür’, ‘folklor’ olarak kültürel miras alanındaki yerini aldı. Somut kültürel

miras ve somut olmayan kültürel miras arasındaki doğal bölme ve bağlantılarla ilişkilendirilmesi bu şekilde oluşturulmuştur (Skounti, 2011: 30-31).

UNESCO ile ilgili koruma düzeyine karar veren gruplar, “arkeolojik mirasın” tanımına ilişkin kavramlar, idealler, çıkarların öncelikleri ve stratejilerinin çeşitli korumalarla ifade edilmesi gerektiğine inandıklarını belirtmişlerdir. Bunu yaparken geçmiş toplumların maddi kültürü yeniden değerlendirilir ve şimdiki kullanılabilir olanlar aracılığıyla “miras süreci” içerisine katılması amaçlanır. UNESCO, Dünya Mirasları listesine ilişkin bazı sorunları tanımak ve düzeltmek için çalışmalar yapmıştır. Bu da Dünya Mirası için yönetim kuralları içine “dışsal” kültürel ve sosyo-ekonomik değerleri birleştirmekle mümkündür. Ayrıca yeni Dünya Miraslarını tanımlamak ve aday göstermek amacıyla temsil konularında bölgesel toplantılar düzenlenmiştir. Örneğin 1992 yılında Dünya Mirası Komitesi, daha önce “Kültürel” kategorilerine ek olarak doğal miras öğelerini de ekleyerek, kültürel manzara “olağanüstü evrensel değerler” gibi kategorileri de tanıdı ve sonraki süreçte kentsel olmayan, anıtsal kültürlerin korunması ve geliştirilmesine izin verildi (Skeates, 2000: 16).

Kültür ve kültürel miras, herhangi bir toplumda önemli kaynaklardır. Maddi miras, toplumun yaşayan gelenekleri veya aynı alanı paylaşmış geçmiş toplumların, kültürel bir ifade ile maddi tezahürü olarak sembolize edilmesidir. Bu nedenle maddi miras (Somut olan kültürel miras) toplumda derin bir anlayış kazanmak isteyen herkes için çok önemlidir. Bu durum yerel sakinlerin yanı sıra, yeni ya da yabancı bir topluma, çevreye ziyaretçi olarak gelenler için de geçerlidir (Endresen, 1999: 5).

Kültürel mirasın anlamlı hale getirilmesi ve kültür belirtilerinin ve malzemenin çok farklı türleri üzerinde durulmaktadır. Bunun, kültürel mirasın önemli unsurları olarak birlikte dikkate alınması gerekmektedir. Özellikle anıtlar ve sanat eserleri için somut nesnelere ilgili, ulusların kültürel mirası korumak için ortaya koydukları çabaları buna kanıt olarak gösterilebilir. Mevzuat “anıt” terminolojisinde bu bağlam içinde kültürel öğelerin varlığına işaret etmektedir. Geliştirilen uygulamalarda yalnız değerler değil, aynı zamanda bilgiler eşliğinde nesne ve onu yaratan toplumun kullandığı öğelerin varlığı ayrıca önemlidir. Ulusal ve uluslar arası mevzuat, izole nesnelere ve

müzeler için 18. yüzyılda sadece merak odaları için değil, aynı zamanda kültürel mirasın korunması ve kültürün temsilcilerinin varlığının da gerekliliği yönünde, temsilcileri de ilgilendiren kararlar verildi. Benzer şekilde, siteleri ve ören yerlerinin küratörleri ve müze küratörleri doğal çevreyi korumak adına bugün titiz çalışmalar yapmaya devam etmektedirler (Prott and Patrick; 1992: 311).

Kültürel mirasın aktarılmasında ve vatandaşlık eğitiminde büyük bir rol oynayan tarih, 20. yüzyıl boyunca Sosyal Bilgiler programlarında önemli bir yere sahip olmuştur. Yeni programda (2004) tarih, toplu öğretim anlayışından hareketle, insanların faaliyet alanlarını bütüncül bir yaklaşımla yansıtmak için, öğrenme alanları içinde diğer disiplinlerle aynı çatı altında birleştirilmiştir (Kaya ve Güven, 2012: 676).

Kültürel Mirasımızı gelecek kuşaklara en etkili ve en yararlı şekilde aktaracak ders, Sosyal Bilgiler dersi. Bu yüzden Sosyal Bilgiler dersi kapsamında öğrencilere kültürün ve kültürel mirasımızın bilgisinin ne kadar verildiği, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine de başvurularak, kültürel mirasımızın önemi üzerinde durulması bu araştırmanın problem durumudur.

1.1.1. Problem cümlesi

Sosyal Bilgiler dersi öğretmenleri ve 7. sınıf öğrencilerinin kültürel miras hakkındaki görüşleri nelerdir?

1.1.2. Alt problemler

1. Sosyal Bilgiler dersi öğretmenleri ve 7. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin, kültürel miras ve eğitimi hakkındaki görüşleri nelerdir?
2. Sosyal Bilgiler dersi öğretmenleri ve öğrencilerinin görüşlerine göre,
 - 2.1. Sosyal Bilgiler dersinde “Kültür ve Kültürel Miras” konusu bilgi, beceri ve değer boyutunda nasıl ele alınmaktadır?
 - 2.2. “Kültürel Miras Eğitimi” konusunda hangi yöntem ve teknikler kullanılmaktadır?

3. Sosyal Bilgiler öğretmenleri ve 7. Sınıf öğrencilerinin görüşlerine göre, Sosyal Bilgiler dersinde “Kültürel Miras Eğitiminde” karşılaşılan sorunlar ve öneriler nelerdir?

1.2. Araştırmanın Amacı

1. Sosyal Bilgiler eğitiminde Kültürel Miras ile ilgili öğrenci ve öğretmenlerin bilgilerinin boyutunu öğrenmek.
2. İlköğretim 7. sınıf Sosyal Bilgiler dersinin müfredat programı içinde yer alan “Kültür” ile ilgili konuların tespitini yapmak.
3. Bu araştırma ile “Kültür ve Kültürel Miras konularını öğrencilere daha iyi nasıl öğretebiliriz?” sorusuna yanıt aramak.
4. Araştırma sonuçlarından yararlanarak, Kültürel Miras konusunun daha iyi bir düzeyde gerçekleşmesi için önerilerde bulunmak.

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma Sosyal Bilgiler dersinde kültürel miras konusuna ne boyutta değinildiğini öğrenmek, yapılan çalışmaların yeterli düzeyde olup olmadığını görmek, öğretmen ve öğrencilerin görüşlerinden yararlanılması açısından önemlidir.

Yapılan bu araştırma,

1. Kültürel mirasa ilişkin olarak Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görüşlerini ortaya koyması,
2. Sosyal Bilgiler dersi gören 7. sınıf öğrencilerinin kültürel miras hakkında düşünceleri ve görüşlerinin değerlendirilmesi yönünden önemlidir.

1.4. Sayıltılar

1. Sosyal Bilgiler öğretmenleri ve 7. sınıf öğrencileri açık uçlu sorulara içten ve doğru yanıtlar vermişlerdir. Sosyal Bilgiler öğretmenleri ve öğrenciler soruların cevaplandırılmasında gerçek düşüncelerini belirtmişlerdir.

1.5. Sınırlılıklar

1. Bu araştırma 2013-2014 eğitim-öğretim dönemi,
2. Ankara'da bulunan 15 ortaokulda görev yapmakta olan Sosyal Bilgiler öğretmenleri ve 7. sınıf öğrencileri,
3. Araştırma ölçme araçları açısından, öğretmenlere sorulan açık uçlu 10 soru ve yine öğrencilere sorulan açık uçlu 10 soru ile sınırlıdır.

BÖLÜM II

2. Kuramsal Açıklamalar ve İlgili Araştırmalar

Bu bölümde kültürel miras ile ilgili kuramsal temellerden bahsedilerek, kültürel miras eğitime değinilmiş, Sosyal Bilgiler dersinde kültür ve kültürel miras konularının işlenmesinden bahsedilerek genel bilgiler verilmiştir.

2.1. Kuramsal Açıklamalar ve Tanımlar

2.1.1. Kültür

Kültür; gelenek, sanat ve diğer manevi kuvvetlerin geliştirilmesiyle kişilerin olgunlaştırılması, çalışmaların neticesi, icatların ortaya koyduğu varlıklar, hedefli ve planlı bir yaşayış tarzı, içimizdeki ve çevremizdeki dünyanın olgunlaşmasıdır. Kültürler devamlı bir gelişme halindedir. Cemiyetlerin ilk şekilleri ile bugünkü şekilleri bu gözle incelendiğinde aralarındaki farklar açık bir şekilde görülebilir (Sakaoğlu, 1990: 7).

Kültür; bir milletin kendisine özgü yaşayış, düşünüş, inanış ve davranış biçimidir. Bu tanımla kültürün sadece manevi boyutu belirtilmiştir. Kültürün bir de maddi boyutu vardır. Örneğin; musikî, kültürün manevi boyutunu, musikî aletleri de maddi boyutunu temsil etmektedir. Kültürün her iki cephesini de göz önüne alarak daha kapsamlı bir tanım yapıldığında, her iki kültür boyutunun da gerekliliği açıkça görülmektedir (Koca, 2003: 2).

Kültür, Latince bir sözcüktür ve dilimize oldukça geç girmiştir. Sözcük anlamıyla, el değmemiş doğanın insan aklı ve yapıcılığıyla işlenmesi ve yararlı hale

gelmesi demektir. Bu nedenle Türkçeye ekin diye çevrilmiştir. Kültür, bir şey için özen gösterme bakım anlamlarını içermektedir; oluruna bırakmama, yön verme, biçimlendirme de denilebilir. Kültür, insana verilmiş bir şey değil, insanın onu kazanması için sürekli bir çaba göstermesi gerekmektedir. İnsanoğlu bu çabayla tarih boyunca varlığındaki olanakları ortaya çıkarmış, kendini geliştirmiş, içinde yaşadığı toplumun düzeyini yükseltmiştir. İnsanlık tarihinin ilk çağlarında içgüdüsel olarak kendini gösteren bu çaba, daha sonraları akıl gücüyle bilinçli olarak sürüp gitmiştir. Öyleyse kültürü insanın duygu, akıl ve iradesini kullanarak yaşam koşullarıyla savaşımı sonucu oluşturduğu bir düzen, bir yaşam biçimi olarak tanımlayabiliriz (İpşiroğlu, 1991: 26).

Kültür, sosyal sınıf, din, dil ve etnik köken gibi farklılıklar kişiler arası etkileşim de toplumun temel özellikleridir. Bireylerin bu farklılıklar konusunda erken yaşlarda eğitilmesinin, onların gelecekte küresel toplumun etkili birer üyesi olarak yetişmelerinde yararlı olacağı düşünülmektedir. Öğrenme ve öğretmenin, sosyal bağlam içerisinde, kültürel etkileşimler sonucunda gerçekleştiği göz önünde bulundurulduğunda, eğitimciler tarafından farklı kültürlerin analiz edilip değerlendirilmesinin, bireyin gelişimine önemli oranda katkı sağlayacağı söylenebilir (Cırık, 2008: 28).

Kültür, insanlar tarafından yaratılan ve giderek daima insanlar tarafından biçimlendirilen yaşam alanlarını kapsar. Üretim araçları, sosyal ilişkiler, semboller ve kurumlar bu yaşam alanına ait unsurlardır. Kültürün özellikleri şu şekilde özetlenebilir:

- Kültür, yapısal ve bireysel bileşenleri içerir.
- Kültürü kuracak olan davranımlar, subjektif sezinlemelerle ve çevrenin yorumlanması ile bağlantılıdır ve kültür bunun için farklı görünüş biçimlerine sahiptir.
- Kültür, bireylerin potansiyellerini biçimlendirip değiştirebilir (Ültanır, 2003: 302).

Kültür, dil ile millet denilen sosyal varlığı birleştirmiştir. Milletler duygu ve düşüncelerini yazıya geçirince, daha sağlam bir birlik meydana gelmiş, yazı sayesinde

duygular ve düşünceler hem zaman, hem de mekân içinde yayılmıştır. Yazılı eserler sayesinde Göktürk devletinin varlığı, meseleleri, duygu ve düşünceleri hakkında bir fikir sahibi olunuyor. Milletlerin kültürleri sadece yazılı ve sözlü eserlerden ibaret değildir. Milletlerin ortak olarak uydukları örf ve adetler, onların milli şahsiyetlerinin temelini teşkil eder. Kültür denildiğinde musikî, resim, dans, mimari gibi sanatlar da akla gelmektedir. Tüm bunlar kültürel mirasın temeli ve yapıtaşlarıdır (Kaplan, 1999: 22-23). Kültürel gelenek bir kuşaktan sonrakine aktarıldığında etkili olmakta, her bir kültürde eğitsel nitelikli yöntemler ve mekanizmalar bulunmaktadır. Her kültürel başarının özü işbirliği olduğuna göre düzen ve yasa sürdürülerek, her toplulukta töre, ahlâk ve yasayı doğrulayan düzenlemeler varlığını sürdürecektir. Kültürün maddi temeli yenilenmeli ve işler durumda tutulmalıdır. Bundan dolayı da, en ilkel kültürlerde bile bazı ekonomik ve kültürel örgütlenme olduğu görülmektedir (Malinowski, Çev. Gümüş, 1990: 40).

Kültür, insan türüne özgü bilgi, inanç ve davranışlar bütünü ile bu bütünün parçası olan maddi nesnelere oluşmaktadır. Toplumsal yaşamın dil, düşünce, gelenek, işaret sistemleri, kurumlar, yasalar, aletler, teknikler, sanat yapıtları gibi her türlü maddi ve tinsel ürününü kapsamına alır. Temelinde, yalnızca insanda bulunan bir yetenek yatar. Bu yetenek bazı yazarlarca soyut ya da akılcı düşünme yetisi olarak tanımlanmışsa da bu terimlerin anlamı pek açık değildir. Bazı kuramcılara göre de kültür, insanın simgeleştirme yeteneğinin ürünüdür. Yalnızca insana özgü bir zihinsel edim olan simgeleştirme, nesnelere ve olaylara, duyuları aşan bazı anlamlar verilmesini sağlar; dil ya da konuşma bunun en iyi örneğidir. Ama simgeleştirme, kültürün tanımında çok önemli bir öge olsa da tek başına kültürü açıklamaya yetmez. Kültür toplumsal yaşamın ürünüdür; işlevi toplumsal pratikleri anlamlandırmaktır ve kendisi de ancak toplumsal yaşamın başka yönleriyle ilişkisi içinde anlam kazanır (Ana Britannica Genel Kültür Ansiklopedisi, 1989: 175).

Yeniçağ döneminde tarımı geliştiren ve hayatlarının merkezinde yerleşimleri başlatan insanlar, köy ve toplumlarda yerleşmeleri başlattılar. Bu gelişmelerin M.Ö. 5000 yıllarında başladığı tahmin ediliyor. Mısır ve Güneybatı Asya ve dünya genelinde tarım yavaş yavaş yayılmaya başladı. (Bu dönemde Afrika ve Amerika'nın belirli

bölgelerinde tarımın geliştirilmiş olduğu düşünülmektedir.) Toprağı ve bitkileri öğrenen insan artık hayvanların önderliğinde, yeni şeyler keşfetti. Yeni Taş çağı ile birlikte bitkiler ve tarımla ilgili yeni şeyler öğrenen insan, doğayı kontrol etmeyi başardı. Sonrasında kültürel birikimleri ile uygarlıkların yaşamlarını da kolaylaştıran tüm etkinlikler, eski çağlardan bu yana kültürlerin karşılıklı alışverişlerini sağlayarak günümüze kadar evrensel değerler olarak gelebilmeyi başarmıştır. Özellikle tarımın işlenmesi, yerleşik hayata geçildikten sonra yapılan insan etkinlikleri, evrensel kültürel değerlerin özünü oluşturmuştur (Welty, 1965: 2).

Bütün büyük kültür çevrelerinde, halkı ve aydınıyla bütünleşmiş yönetimlerde, belli değer yargıları etrafında anlaşılan az çok homojen bir karakter vardır. Kültür hayatının dinamikleri, bu ortak karakterin farklı ifadeleriyle zenginleşir ve çeşitlenir. Bu ortak karakter yoksa, kültür hayatında da bir kaos vardır. Kültür hayatının sağlıklı gelişiminde şu unsurların vazgeçilmez bir yeri vardır:

- Benimsenebilir bir dil ve din anlayışı
- Ortak bir dünya görüşü ve hayat anlayışı
- Doğru ve kompleksiz bir tarih görüşü
- Anlaşılabilir bir sanat ve edebiyat telâkkisi

Geleneklerle yeniliklerin ortak motiflerde buluşabilmesi. Tüm bu unsurların birlikte geliştirilmesi ve uygulanmasıyla kültür hayatı olumlu yönde gelişecek ve diğer yapısal etkileri de etkilemeyi başaracaktır (Miyasoğlu, 1999: 13).

Kültürümüzü ve geçmişimizi daha iyi anlayabilmek için Anadolu'daki ilk yerleşmeler hakkında bilgi sahibi olunmalıdır. Anadolu'daki ilk yerleşmeler M.Ö. 10.000-7.000 yılları arasında, sürekli bir evrim sonucunda köy biçiminde oluşmuştu. Başlangıç aşamasında köy olan yerleşmelerin bazıları tarihsel koşullar sonucunda siyasal ve ekonomik gücü ellerine geçirip çevre köyleri egemenlikleri altına almışlar ve kentleşmişlerdir. Polis/ kent devlet denilen bu siyasi topluluk, bağımsız ve ekonomik yönden kendi kendine yetinmek amacındaydı. Coğrafya, tarih, sosyal ve ekonomik koşullar kentlerin gelişimini etkilemiştir. M.Ö. 12. yüzyılda Anadolu'nun Ege kıyıları ve adalar, Yunanistan'dan gelen kavimlerle istila edilmiştir. Bir kısmı kentleri yakıp

yıkarak doğuya giderken; bir kısmı da bu bölgelerde kalarak Hellen devletlerini kurmuştur. Batı Anadolu kıyılarının korunaklı koylara sahip olması kentlerin kurulmasına çok elverişliydi. Ticaret gemileriyle denize açılan bu kentler denizaşırı topraklarda yeni pazarlar bulmak amacındaydılar. Böylece M.Ö. 8. yüzyıldan itibaren Akdeniz, Marmara ve Karadeniz kıyılarında Kyzikos (Erdek), Kotyora (Ordu), Parion, Amastris gibi yeni kentler kurulmuştur (Atasoy, 2001: 2-3).

Anadolu eski çağlardan beri kültürel etkileşimlere sahne olmuştur. Farklı kültürlerin varlığı ile zenginleşen bu topraklar son derece eşsiz miraslara sahiptir. Özellikle Anadolu'da yaşamış olan Hititler bunun güzel bir örneğidir. Anadolu yarımadasında yer almaya başlayan önemli bir kültür, Hitit kültürüdür. Hatti, Orta Anadolu'da yaşamış M.Ö. 2150 Akad Hanedanı ve M.Ö. 2350 başından itibaren Hatti ülkesi olarak Mezopotamya'da bilinen Anadolu yarımadasına kendi adını verdi. 8. yüzyılda Asur krallarının zamanına kadar, Hatti uygarlığının etkisi Hitit dini ayin, devlet ve mahkeme törenlerinde ve onların mitolojisinde açıktır. Adından da anlaşılacağı gibi, Hattuşa, Hititlerin başkenti ve yerleşim merkezi oldu. Hitit kültüründe belirgin Hatti elemanları bu Prehistorik insanların ileri bir entellektüel düzeye ulaştığını açıkça göstermektedir (Akurgal, 1985: 5).

Tarih boyunca kültürler birbirinden etkilenmiştir. Kültürler tek yönlü bir etkileşimden çok, birbirini etkileyen ve etkilenen birçok ögeyle beslenmiştir. Atlı-göçebe Türk kültürü üstünlüğünü ve gücünü daima göstermiş, komşu kavimlerin kültürlerini etkilemiştir. Çin'in en eski ve en uzun ömürlü devletlerinden biri olan Cov (Chou: M.Ö 1050-247) Devletini bir Türk topluluğu kurmuştur. Türkler, Çin'e Türk kültürünün en önemli unsurlarından olan "atı, arabayı, tunc'u, 12 hayvanlı Türk takvimini" ve "Gök Tanrı inancını" aşlamıştır (Koca, 2003: 6).

Türk kültürü için önemli bir yere sahip olan, Bozkır Kültürü temelleri Orta Asya'ya dayanan bir kültürdür. "Bozkır Kültürü" diye ifade edilen kültür tipi, İ. Zichy tarafından temsil edilen bir görüşe göre, "atlı göçebelik" ten ibaret olup, merkezinde at yetiştiricilik ve çobanlık yer almakta ve bu gibi faaliyetler için, Karadeniz kuzeyi düzlüğü, Kuzey Türkistan arasındaki İskit sahası en elverişli bölgeydi. Bir "göçebe

san'at türü olan hayvan üslûbu'da, Yunan san'atı tesiri altında doğup gelişmiş, "Eurasia"ya yayılmıştır. Bu görüşe karşı itirazlar olsa da "Eurasia" bozkırlarında M.Ö. 1. bin başlarında "atlı" kavimlerin yaşadığı belirtilerek, İskit'lerdeki bu kültür belirtilerinin Türk unsurunun olabileceği üzerinde durulmuştur. "İskit kültürü" ile aynı durumdaki Altay arkeolojik buluntuları arasındaki benzerlikte, Herodot'un da belirttiği üzere, "Kıralî İskitler" doğudan geldiklerine göre temelinin Orta Asya'da aranması gerekmektedir (Kafesoğlu, 1987: 4).

Bir milletin tıpkı geçmişi gibi geleceği de milli kültüre bağlı olacaktır. Kültürel miras ve milli kültürün temeli için Türk kültür hayatını bilmek gereklidir. Bu sayede kültür hayatı derinlemesine incelenirken, geçmişteki yaşantılar hakkında doğru yorumlarda bulunulabilir. Türk kültür hayatını, birbirini takip eden üç safhaya ayırmak mümkündür.

- 1) Atlı-Göçebe Türk Kültürü
- 2) İslami dönem Türk Kültürü
- 3) Batı medeniyeti dairesi içinde Türk Kültürü

Türk kültürünün temelleri, Türklerin Orta Asya'da "atlı göçebe" bir hayat yaşadıkları uzun tarihi dönemde atılmıştır. Daha da önemlisi, bu dönemde, Türk varlığını ebediyen ayakta tutabilecek ölmez değerler yaratılmıştır. Türk'ü Türk yapan bu temel değerler, hem İslam medeniyetinin içinde, hem de Batı medeniyetinin içinde korunmuştur (Koca, 2003: 3).

İran ve Arap kaynakları özünde, Türkiye için daha 16. yüzyılda etkisini kaybetmiş durumdaydı. Her ne denli Türkler 18. yüzyıl başına, hatta 20. yüzyıl boyunca Doğulu bir karakter gösterse de 16. yüzyıldan itibaren Arap ve İran ülkelerinden gelen etki yok denecek kadar azdır. Çünkü o yüzyıldan bu yana, bütün Müslümanlık dünyası yerinde saymış ve daha 17. yüzyıldan başlayarak geri kalmışlığın karanlıklarına gömülmüştür. Müspet bilimler önemini kaybetmiş, edebiyat ve sanat alanlarında ise bütün İslam ülkeleri eskilerin bıraktığı mirastan geçinmekle yetinmişlerdir. Böylece İran ve Arap kaynakları etkisini kaybettikten sonra, Türkiye 18. yüzyılın başından, Yirmisekiz Mehmet Çelebi'nin Fransa'ya elçi olarak gitmesinden bu yana Batı

kaynaklarından beslenmeye başlamıştır. Türk kültürünün oluşmasına katkıda bulunmuş olan uygarlıklar arasında bugün yalnız Batı etkilerinden yararlanmaktayız. Buna karşılık Türk kültürünün özünü biçimlendirmiş olan Orta Asya ve eski Anadolu ile Selçuklu ve Osmanlı kültür hazinelerinin varlığı günümüze ışık tutan değerlerdir (Akurgal, 1998: 13).

Atatürk, kültürümüze ve kültürel öğelere çok önem vermiştir. Atatürk, insana ait bir olgu olan kültürü, doğanın dışında kalan ve insan tarafından gerçekleştirilen bütün alanları kapsayacak bir yaygınlıkta görür. Kültür ve medeniyet ayrımını gereksiz sayarak, kültür kavramından hareketle, uygarlığa ulaşır. O, bu konudaki görüşlerini şu sözlerde açıkça dile getirmektedir: *“Uygarlığın ne olduğunu başka başka tanımlayanlar vardır. Bence uygarlığı kültürden ayırmak güçtür ve gereksizdir. Bu görüşümü açıklamak için kültür ne demektir tanımlayayayım: Bir insan topluluğunun devlet hayatında, fikir hayatında, yani bilimde, sosyolojide ve güzel sanatlarda, ekonomik hayatta, yani tarımda, sanatta, ticarete, kara, deniz ve havaya ait ulaşım işlerinde yapabildiği şeylerin bileşkesidir... Yüksek bir kültür, yalnız onun sahibi olan millete kalmaz, diğer milletlerde de etkisini gösterir, büyük kıtaları içine alır. Belki bu itibarla olacak, bazı milletler yüksek ve kapsamlı kültüre uygarlık diyorlar. Avrupa uygarlığının, şimdiki çağ uygarlığı olması gibi.”* (Duman, 2007: 211-212).

Milli kültürler bir medeniyetin çeşitli manzaralarından ibarettir. Milletler arasında alış-veriş konusu olan ortak medeniyet unsurları, her milletin kendi şartları içinde kendisine mahsus bir hüviyete kavuşur ve böylece her millet, medeniyeti kendi tarzında benimser. Bizim kültür dediğimiz şey medeniyetin cemiyetlere intikal ediş tarzı veya onlarca benimsenmiş şeklidir. Aynı kültüre mensup fertlerde ve gruplarda o kültürün değeri nasıl birbirinin tıpatıp benzeri olarak benimsenmiyorsa, aynı medeniyetin unsurları da çeşitli cemiyetlerde birbirinden farklı şekil ve muhtemalar kazanarak, kültürel değerler de bu anlamda değerlendirilmektedir. (Güngör, 1999: 90).

2.1.2. Kültürel miras

Kültürün kapsadığı alanlar, bir topluluğun hayat tarzının tüm yanlarını kapsamakta, topluluğun günlük yaşama alışkanlıklarından; evlerinin mimarisine, çiftlik ve tarlalarının şekillerine, eğitim, yönetim ve yasal sistemlerine, neyi neden ve nasıl düşündüklerine, yani topluluğun egemen değer ve inançlarına kadar genişletilebilir. Kültürün bu çok boyutlu hali, uygarlıklar arasında çeşitli etkileşimleri de beraberinde getirmektedir. Miras ise birinci anlamında “birine, ölen bir yakınından kalan mal mülk, para veya servet, kalıt” olarak tanımlanırken, ikinci anlamı olarak “bir neslin kendinden sonra gelen nesle bıraktığı şey” olarak tanımlanmaktadır (Özbaş, 2012: 745).

Geçmişten günümüze sahip olduğumuz kültürel zenginlikler içinde örf, adet, gastronomi, tarih, müzik ve resim, din, mimari yapı, el sanatları, giyim tarzı dikkate değer özellikler sunmaktadır. Türkiye kültürel miras öğeleri bakımından oldukça zengin hazinelere sahiptir. Tarihsel kalıntı ve tarihsel miras alanlarımızdan Dünya Miras Listesine 9 yer kayıt edilmiş ve geçici listeye ise 16 kültür varlığımız eklenmiştir. Kültürel ve Doğal miras listesine alınan yerler şöyledir; İstanbul, Safranbolu, Boğazköy, Nemrut Dağı, Xanthos-Letoon, Divriği Ulu Cami ve Darüşşifası, Troya, Pamukkale, Göreme ve Kapadokya (Emekli, 2005: 104). UNESCO tarafından son olarak Selimiye Camii ve Çatalhöyük Dünya Miras Listesine girmiştir.

Kültür, bir yandan kendini bütünleyen unsurlardan oluşurken, diğer yandan da toplumu oluşturan bireyleri potasında eriten, pişiren, olgunlaştıran, şekillendiren, birleştiren, toplumaştırılan özelliğe sahiptir. Tüm bu değerler, din, dil, sanat, hukuk, ahlâk, müzik, tarih bilinci, töre ve geleneklerle kendini gösterir. Kültürün ortaya konduğu eserler, kendinden sonraki nesillere, ortaya çıktıkları tarihleri gösteren tanıklardır. Bir toplumun içindeki alt kültürlerin olduğu kadar, toplumları birbirinden ayıran kültür farklılıklarının da korunması, bir anlamda insanlık tarihinin korunması anlamına gelecektir. Bir neslin mirasını yeniden kendisine mal edemediği toplumlarda uygarlığın aniden öldüğü, uygarlığın eğitimle yaşamaya devam edebileceği, mevcut bilgi ve tekniklerin yeni nesillere aktarılmayıp, her neslin her şeyi yeniden keşfetmeye kalkması halinde hiçbir gelişmenin olamayacağı açıktır (Akay, 2006: 41).

Kültürel mirası anlamak, bir ulusun yeniden inşasına yardımcı olur. Bir toplumda var olan kültürel çeşitlilik ile sürdürülebilir kalkınma sağlanarak, hoşgörü ortamının oluşmasına zemin hazırlar. Bir milyon yıl ve kültürel çeşitlendirme ile birikmiş kültürel mirasın varlığı, dünyanın herhangi bir küçük bölümünde zenginleşmeye ve bu küçük bölümün gelişiminde büyük yararlar sağlar (Taha, 2004: 31).

Kültürel miras, bir ülkenin yaşam tarzı ve halkının yaratıcı gücünü yansıtır. Yaşam kültürleri, onların mirasını güçlendirmek, onlarla doğrudan karşılaşma, deneyim ve takdir için bir şans verir. Kaybolan uygarlıklara erişim, tarihsel araştırma ve dikkatli bir fiziksel çalışma ile mümkündür. Geçmiş kültürlerin eşsiz, sanatsal ve bilimsel başarıları insanlığın kollektif mirasının bir parçası olarak kabul edilir, onlar dünyanın kültür tarihinin bir birleşik resmi kadar katkıda bulunur. Anadolu büyük kültürlerin varlığına sahne olmuştur. Türkiye’de arkeolojik araştırmalar sonucunda Neolitik, Hitit, Frig, Urartu, Hellenistik, Roma, Bizans ve Selçuklu kültürlerinin muhteşem siteleri saptandı. Bu buluntular ile elde edilen bilgiler, bilim adamları tarafından paylaşıldı. Bu sitelerin yansıttığı zengin insan deneyimlerinden daha fazla kişinin haberdar olması amacıyla, geniş çevrelerde bu bilgilerin yayılması son derece önemlidir (Ahunbay, 2009: 5).

Ülkemiz kültürel miras öğeleri bakımından oldukça zengin bir geçmişe sahiptir. Geçmişte yaşamış olan uygarlıkların bıraktığı tarihi eserler ve kültürler, zenginliğimizin bir parçasıdır. Kültürümüz, birçok kaynaktan beslenmiş ve tarih boyunca çeşitli uygarlıkların birikimiyle günümüze kadar gelebilmiştir. Bizlere düşen en önemli görevlerse bu değerli varlıkları, “Kültürel Miras öğelerimizi” doğru şekilde anlamak, korumak ve yaşatmaktır. Türkiye topraklarında var olan tarihsel kalıntıların hepsi birbirinden değerlidir, yaşatılması ve gelecek nesillere bozulmadan aktarılması da bir o kadar önemlidir. Bazı eserler vardır ki bazen çok bilindiğinden, bazense fazla bilinmediğinden değerlidir. Bunlardan Aspendos, Türkiye toprakları içinde yer alan ve herkesçe bilinen önemli bir tarihsel mirastır. *“İtalya, Fransa, Dalmaçya ve Afrika’da amfiteyatrolar, Mısır ve Yunanistan’da tapınaklar, Girit’te saraylar görmüş olabilirsiniz. Antik çağdan günümüze gelen kalıntılara belki doydunuz veya belki*

onlardan hiç hoşlanmadınız. Ama Aspendos'taki tiyatroyu görmediniz henüz” 1909 yılında D.G. Hogarth böyle anlatıyordu, Aspendos'u ve onun güzelliğini (Bean, 1999: 51).

Kültürel miraslarımızdan pek fazla bilinmeyen eserler de bulunmaktadır. Bu eserlerin korunması, tanıtılması da kolay olmamaktadır. Bunlardan biri de Adanda Kalesi'dir. Günümüzde Antalya'nın Gazipaşa ilçesinin 15 km. kuzeydoğusunda yer alır. Antik adı Cilicia Aspera olan bölgede sarp bir tepe üzerinde yer alan, etrafı surlarla çevrili yerleşimden, antik dönem kaynakları da bahsetmektedir. Adanda, Geç Roma devrinde bölgenin başkenti durumundaydı. Antik şehrin dairesel dış surları iyi bir taş işçiliği ile yapılmıştı. Kesme taşın yanı sıra malzeme olarak çok sayıda devşirme yapı taşının kullanılması, kentte farklı dönemlerde yapılan imar faaliyetlerini gösterir. Adanda Kalesi'nin asıl kapısındaki devşirme lento, Gillianus'a ithaf edilmiş bir adak taşıdır. Lento yüzeyinde boğa başı ve üzerinde bir kartal figürü görülür. Doğudaki tepe üzerinde Vespianus ve Titus tapınağı harap durumdadır. Tapınağın üst tarafında iyi işçiliğe sahip pek çok mezar anıtı vardır (Pekin, Yılmaz; 2008: 10). Termessus da yine Anadolu'daki önemli arkeolojik miraslarımızdan biridir. Termessos, İsinda ve Kibyra-Menderes vadisine ana yol ile bağlanan Pamfilya dışında güney kanadında bir vadinin başında güçlü ve güvenli bir konuma sahiptir. Termessos'un stratejik önemini açıklamak bu anlamda yeterli olacaktır. Termessos aynı zamanda Orta Anadolu içinde Pamfilya'da bir çıkış noktasıdır (Syme, 1995: 193).

Kayıtsız ve sistemsiz kazıların önüne geçmek için arkeolojik sit alanları ve anıtlar için iyi arşivleme ve literatür araştırması, alan araştırması, fotoğraf ve röportajlar kullanılarak çalışmalar belgelenme yoluna gidilmiştir. Daha fazla kanıt ile Christopher Roosevelt ve Christina Luke'un araştırmalarında Lidya Definesi ile ilgili keşifler yapıldı. Batı Güre-Uşak bölgesi mezar tümülüsü hakkında bilgiler toplanmış, mezar ve maddi tarihsel bilginin genelinde kayıplar olmasına rağmen, tümülüsün ve diğer buluntuların varlığı, Lidya tarihi ve M.Ö. 4. yüzyıllar boyunca yedinci Pers dönemleri sırasındaki Lidya siyasi coğrafyasına ışık tutmuştur (Brodie, Kersel, Luke ve Tubb, 2006: 2).

Kültürel miras, önceki nesillerin yarattıkları ve kuşaktan kuşağa aktardıkları maddi ve manevi kültür ürünleridir. Kültürel mirasın varlığının devam edebilmesi için miras turizminin gerekliliğinden de bahsedilmelidir. Bu anlamda miras turizmi kaynakları oldukça çeşitlidir. Ancak bilinçsiz uygulamalarla zaman içerisinde kayıplara uğramaktadır. Bu kayıpları önlemek kaynakların korunması ve sürdürülebilir olmasına bağlıdır (Oban, 2008: 611). Kültürel mirasın daha etkili aktarılmasında “Miras Turizmi” birden çok çekiciliğe sahiptir. Aynı zamanda miras turizminin her bir türü kendine has çekicilik taşımaktadır. Pirintice, miras turizmi çekiciliklerini 9 alt başlıkta toplamıştır. Bunlar;

1. Doğal tarih ve ilmi çekicilikler: Doğal koruma alanları ve patikaları, hayvanat bahçeleri, akvaryumlar, yabani hayat ve soyu tükenmekte olan tür parkları, teknoloji merkezleri, bilimsel müzeler, jeomorfolojik ve jeolojik öneme sahip alanlar (mağara, boğaz, diklik ve şelaleler).
2. Tarımsal ve endüstriyel çekicilikler: Çiftlikler, tarım müzeleri, çeşitli maden ocakları, maden çıkarım alanları, fabrikalar, bira fabrikaları, damıtma binaları ve endüstriyel müzeler.
3. Ulaşım çekicilikleri: Ulaşım müzeleri, mevcut buhar demiryolları, kanal ve rıhtımlar, korumaya alınmış gemiler, hava ulaşım araçlarıyla ilgili sergiler.
4. Sosyo-kültürel çekicilikler: Tarihi yerler, kırsal ve endüstriyel yaşam müzeleri, giyim-kuşam müzeleri.
5. Bina edilmiş çekicilikler: Köşk, konaklar, dini binalar (katedral, kilise ve tapınaklar, cami ve medreseler).
6. Askeri çekicilikler: Kaleler, savaş alanları, deniz kuvvetlerine ait limanlar ve askeri müzeler.
7. Manzara çekicilikleri: Tarihi şehir ve köy görünümü, miras kıyıları ve denizsel görünümler.
8. Artistik Çekicilikler: Galeri, tiyatro, konser salonları, konserler ve sanat festivalleri.
9. Tarihi kişilerle ilgili çekicilikler: Yazar, sanatçı, besteci, siyaset adamı, askeri lider ve popüler kültür liderlerinin evleri ve çalışma yerleri (Aktaran: Aliagaoglu, 2004: 53).

Kültürel Mirasın anlamlandırılması ve iyi yorumlanabilmesi için dünya üzerindeki kültürel mirasların korunmasında üstlendiği rolle, başat faktörlerin başında gelen UNESCO'nun varlığını ve işlevini iyi anlamak gerekir. UNESCO, Genel Merkezi Paris'te bulunan Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü 4 Kasım 1946 tarihinde katılan Türkiye'nin de aralarında bulunduğu 191 devletin üyesi olduğu bir kurumdur. UNESCO'nun kültürlerin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılması konusundaki yaklaşım ve yorumlarının en önemli gösterge ve sonuçları, ikisi "somut" diğer ikisi "somut olmayan" kültürün korunmasına yönelik olarak hazırlanmış olan dört sözleşme ve buna bağlı diğer uzlaşma, bildirge, konferans ve toplantılardan izlenebilir. 16 Kasım 1972 tarihinde UNESCO'nun Paris'teki Genel Merkezi'nde imzalanan Doğal ve Kültürel Dünya Mirasının Korunması Sözleşmesi, hiçbir ülke veya bölge ayrımı yapmaksızın, insanlığın bugüne kadar yaratmış olduğu uygarlıkların birer göstergesi olan tarihsel yapıların, sit alanlarının ve doğal zenginliklerin korunması amaçlanarak hazırlanmıştır. Bu sözleşmenin varlığı ile tüm tarihsel ve doğal kültür alanlarının korunması güvence altına alınmıştır. Bu sözleşmeye 16 Mart 1983 tarihinde taraf olan Türkiye de doğal olarak sözleşmenin amaçlarını gerçekleştirmeye çalışacağını sözünü vermiştir. Buna göre Türkiye kendi toprağı üzerindeki kültürel varlıkları koruyup, insanlığın ortak mirası olarak gelecek kuşaklara aktarmayı kabul etmiştir. Yani bu sözleşmeyle, Safranbolu evlerini, Eskişehir Odunpazarı konaklarını veya İstanbul'un tarihi dokusunu korurken, Efes Harabelerini, Sümela Manastırını veya Akdamar Kilisesini de koruyacağını ifade etmiştir (Oğuz, 2007: 5-6).

UNESCO aktif kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi konusunda üye devletlere üç kongre ve on öneri getirerek dünya çapında uygulama ve bağlantılı görevlerine devam etmektedir. Acil korunması ve arkeolojik kurtarma operasyonları, mirasın izlerini okuyan ve korumayı amaçlayan yani eylemi teşvik yaklaşımı önem kazanmaktadır. Büyük sanat eserlerinin halk tarafından tahrip edilmemesi, kırsal ve kentsel alanlarda mimari mirasın korunması için disiplinler arası bir yaklaşım entegre edilmektedir (Jokilehto, 1990: 7).

UNESCO'nun sayısız kongre düzenlemesi, somut ve soyut kültürel çeşitliliğin insan haklarıyla da ilişkilendirilmesinde önemli bir rol oynamıştır. BM belgelerinde

kültürel haklar ile ilgili “gelenek” ya da “kültürel uygulamalar” üzerinde durulmuştur. Kültürel miras birçok durumda önemsiz kategorilerde ayrıştırılmış fakat herkes bu düşünceyi savunmamıştır. William Logan, potansiyel olarak kendi kaderini belirleme yönünde yaptığı çalışmalarda bastırılmış ve çoğu zaman inkâr edilmiştir. Myanmar ve Laos gibi dini azınlık gruplarının var olduğu yerler insan hakları ve mirasının ne boyutta olduğunu maddi boyutuyla bize taşır. “Kültür” ve “gelenek” daha polimorf kategoriler halinde yerleştirilmiştir. Oysa tarihsel, kültürel miras, insan hakları belgelerinde çoğu zaman yok olmuştur, görmezden gelinmiştir. Nesillere, mirasın kültürel boyutunun aktarılmasında miras ve insan haklarının varlığı birlikte ele alınmalıdır. Şüphesiz, tahribat ve yapılan her türlü zarar, insan yetenekleri ve bunların gelişmesine zarar verecektir (Meskell, 2010: 844).

Bazı özel referanslar, kültürel hakların anlaşmaları ve araçlarını daha geniş bir çerçevede ele almışlardır. Kültürel mirasın müze bağlamında düşünülmesi ve ilişkilendirilmesi sağlanmıştır. Kültürel miras anlaşmaları iki geniş kategoride toplanabilir: Kültürel mirasın öğeleri hakkındaki geri dönüş ve temsil hakkı, atıflar ve kullanımları. Genel anlamda, kültürel nesnelere algılanmasındaki eksikleri düzeltmek amacıyla uygulamada kullanılmak üzere, ulusal ve uluslar arası anlaşmalar yaygın hale getirilmeye çalışılmıştır. Müze ve ören yeri gibi kültür kurumları, temsil hakkını savunmak için bir dizi anlaşmalarla grupları ve araştırmacıları teşvik etmektedir (Heritage and Cultural Rights: International Standards, 2011: 16-17).

Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu’nda belirtilen tanımlamalar şöyledir:

- “Kültür varlıkları”; tarih öncesi ve tarihi devirlere ait bilim, kültür, din ve güzel sanatlarla ilgili bulunan yer üstünde, yer altında veya su altındaki bütün taşınır ve taşınmaz varlıklardır.
- “Tabiat Varlıkları”; Jeolojik devirlerle, tarih öncesi ve tarihi devirlere ait olup ender bulunmaları veya özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gerekli, yer üstünde, yer altında veya su altında bulunan değerlerdir.

- “Sit”; Tarih öncesinden günümüze kadar gelen çeşitli medeniyetlerin ürünü olup, yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik, mimari ve benzeri özelliklerini yansıtan kent ve kent kalıntıları, önemli tarihi hadiselerin cereyan ettiği yerler ve tespiti yapılmış tabiat özellikleri ile korunması gerekli alandır.
- “Koruma” ve “Korunma”; taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarında muhafaza, bakım, onarım, restorasyon, fonksiyon değiştirme işlemleri; taşınır kültür varlıklarında ise muhafaza, bakım, onarım ve restorasyon işleridir.
- “Korunma Alanı”; taşınmaz kültür ve tabiat varlıklarının muhafazaları veya tarihi çevre içinde korunmalarında etkinlik taşıyan korunması zorunlu olan alanlardır.
- “Değerlendirme”; Kültür ve tabiat varlıklarının teşhiri, tanzimi, kullanılması ve bilimsel yöntemlerle tanıtılmasıdır (Kanadoğlu, 2003: 46-47).

Kültür ve tabiat varlıkları ile sit alanlarının korunması konusunda değinilmesi gereken konulardan biri ‘karar alma süreçlerinde gereksinim duyulan bilgi ve belgelerin eksikliği’dir. Korunması gereken alanların varlığı hakkında gerekli bilgiler toplanmalı ve bu şekilde değerlendirilmelidir. Literatürde ya da bulunduğu bölgede varlıkları bilinen fakat teknik doküman eksikliği, Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın sistematik envanter çalışması anlayışı içinde olmaması, koruma kurullarının bina, teknik araç vb. temel donanımlarının zayıf ve eleman sayılarının yetersizliği gibi nedenlerle tespit ve tescili yapılamayan korunması gereken alan ve yapılar söz konusudur. Bu alanlar doğal, arkeolojik ve kentsel değerler taşıyan bölgeler oldukları gibi sivil, hatta anıtsal yapılardır ve kaçak yapılaşma, yıkım, yanlış müdahale gibi risklerle karşı karşıyadırlar. Bu problemin çözümündeki ön koşulun; kültür ve tabiat varlıkları ile sit alanlarının tespitini yapmakla görevli olan Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın çağdaş yöntem ve tekniklerle donatılması ve bu konuda çalışacak nitelikli elemanı istihdam etme kapasitesinin geliştirilmesi gerekmektedir (Dinçer, Enlil ve Evren; 2009: 93-94).

2.1.3. Kültürel miras eğitimi

Kültürel miras eğitimi, bir toplumun tarihi mimarlık, müzeler ve tarihi kentler, kültürel peyzajlar ve sokak görünüşleri, şehitlikler, gelenekler, fotoğraflar, gazeteler, dokümanlar, mahkeme kayıtları, aile belgeleri, hatıratlar, el ürünleri ve objeleri içeren bütün yönlerinin korunmasını, takdir edilmesini ve öğrenilmesini içerir. Kültürel miras eğitiminin ilk ve en önemli özelliği, kendi yaşadığı doğal ve inşa edilmiş çevrenin tarihi ve değeri konusunda, çocuğun kavrayışını ve bilgisini arttırmasıdır. Kültürel miras eğitiminin diğer amaçları da şu şekilde özetlenebilir;

- Öğrencilerin tarihi ve kültürel mirasları keşfetmelerine yardımcı olmak,
- Kültürel mirasın keşfi yoluyla öğrencilerin bilgi ve deneyim kazanmalarını sağlamak,
- Yerel ile evrensellik arasında ileri ve geri giderek öğrencilerin bunların arasındaki farkı anlamalarına yardımcı olmak,
- Genellikle kaynaklardan yoksun olan öğrencilerin, geçmişin keşfi ile kendilerini gelecek için korumalarına yardımcı olmak,
- Yarının vatandaşını eğitmek. Gerçek, doğru, güvenilir bir vatandaş yetiştirmeye katkı sağlamaktır (Dönmez ve Yeşilbursa, 2014: 430).

Sosyal Bilgiler programında Kültür ve Miras öğrenme alanında 6. ve 7. sınıfta bulunan öğrenciler bu alanda kültürü ve kültürün özel yönlerini, dil, inançlar ve bunların etkisi hakkında bilgi edinirler. Kültürün insanoğlu tarafından oluşturulduğunu, öğrenildiğini ve insanın kendini kültüre adapte ettiğini öğrenir. İnsanların inanç, bilgi, değer ve gelenek sistemlerine sahip olduklarını fark eder. Kültürün toplumdan topluma farklılık gösterdiğini aynı zamanda benzerlikleri de barındırdığını fark eder. Ayrıca toplumların birbirlerini kültürel yönden etkilediğini fark ederek Türk tarihinden örnekler verir. 7. sınıfta öğrenciler, Türkiye tarihinin temel kırılma noktaları yanında, Türkiye’de kurulan Türk Devletleri’nin Türk kültürünün oluşmasındaki yeri ve önemini, edebiyat, mimari, müzik ve güzel sanatlar üzerinden değerlendirecektir. Aynı zamanda öğrenciler, siyasi yapının devamlılığında kültürel faktörlerin önemini kavrarlar (İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6-7. Sınıflar Öğretim Programı ve Kılavuzu, 2005: 99).

Kültürel miras eğitimi, kültürün hem somut hem de soyut olan öğelerini ana öğrenme aracı olarak kullanarak tarih ve kültür hakkında öğretme ve öğrenme yaklaşımı olarak tanımlanabilir. Kültürel miras eğitimi, çocukların farklı zamanlarda yaşayan insanların ekonomik ve sosyal durumlarını anlamasını, teknik gelişmelerin izlerini sürmelerini de kapsar. Bu yüzden kültürel miras eğitimi, değişim ve süreklilik kavramlarını besleyerek, tarihsel ve kültürel deneyimlerimizdeki sürekliliği ve kültüre bağlılığı çocukların anlamalarını sağlar. Her toplum kendisini diğerlerinden ayıran bir geçmişe ve belleğe sahiptir. Bu nedenle de farklı zamanları açıklayan kültürel miras eğitimi, toplumsal belleğin yapılandırıcı bir unsuru olarak karşımıza çıkar. Bunun yanında kültürel miras eğitimi ile çocukların sadece yerel mirası değil, aynı zamanda evrensel dünya mirasını da tanımaları ve korumalarından söz etmek mümkündür. Bu anlamda kültürel miras ile ilgili eğitimi en iyi sunacak ve öğrencileri bilgilendirecek ders, Sosyal Bilgiler dersidir. Kültürel Miras Eğitiminde kullanılacak tarihsel kanıt araçları ile kültürel miras eğitimi öğrencilere daha anlamlı öğretilenektir. Bunlar; Sözlü Kaynaklar, Tarihsel Nesnelere, Görsel Kanıtlar ve Yazılı Kanıtlardır (Özbaş, 2012: 746-752).

Doğal ve kültürel miras, tarih öncesi ve tarihi devirlere ait bilim, kültür, din ve güzel sanatlarla ilgili bulunan yer üstü, yer altı veya su altındaki tüm taşınır taşınmaz varlıklar olarak tanımlanabilir. Tarihi, arkeolojik, kentsel ve doğal sitler, anıt, ören yeri, höyük, tümülüs, külliye, cami, kilise gibi somut kültür kalıntıları ve diğer somut olmayan kültür ürünleri kültürel mirası oluşturur (Çetin, 2010: 182).

Yurdumuz, eski eserler, anıtlar, sitler, etnografya ve folklor değerleri bakımından dünyanın sayılı zengin ülkelerinden biridir. Bizi geçmişimize bağlayan, tarihi ve kültürel varlığımızı idrak ettiren bu belgeler, aynı zamanda geçmiş devirlerin ve zamanımızın, tarihi, kültürel, siyasal ve ekonomik hareketlerini ortaya koyan üstün değerlerdir. Bu üstün değerli varlıklarımızın tanımı, tanıtılması, onarımı, saklanması, değerlendirilmesi ve korunması, bu hizmetlerin bilimsel esaslarla yürütülmesi zorunludur (Kanadoğlu, 2003: 31).

Amerikan halk yaşam merkezi (American Folklife Center), eğitim programlarında kültürel miras ile ilgili etkinlik ve konulara yer vermenin katkılarını:

1. Öğrencilerin disiplinler arası öğrenmelerine, sunum becerilerini geliştirmelerine ve takım çalışmaları yapmalarına olanak sağlar,
2. Öğrencilerin aileleriyle, komşularıyla ve toplumdaki diğer kişilerle iletişim kurmasını sağlar ve vatandaşlık açısından farkındalıklarını artırır,
3. Bireylerin özbenlik saygılarını geliştirir. Bireylerin kendileri, kültürel mirasları ve toplumları ile gurur duymalarını sağlar,
4. Öğrencilere anlamlı yollarla toplumlarına katkıda bulunma olanağı sağlar,
5. Kültürel çeşitliliğe hoşgörü ile bakılmasını sağlar,
6. Kültürel bilgileri yorumlama, analiz etme, sentezleme, değerlendirme gibi çeşitli beceriler kazandırır.
7. Teknolojik uzmanlık ve belgeleme gibi araştırma becerilerinin gelişimine katkı sağlar,
8. Okul toplum işbirliğinin arttırılmasını sağlar,
9. Öğrencilerin kendi deneyim ve yaşamları ile öğrenmelerine olanak tanır, biçiminde sıralamıştır (Aktaran: Kurtdede Fidan ve Selanik Ay; 2013: 1138).

Sözlü tarih ve sözlü kaynaklar

Kültürel miras eğitiminde konuların anlaşılması ve tarihsel bilgiler ile ilgili verilen bilgilerin öğrenme sürecinde etkililiğini arttırmak için sözlü tarihten yararlanılmalıdır. Özellikle konu hakkında bilgi sahibi olan kişilerin görüşleri ile sözlü tarih ve uygulamaları anlamlı hale gelecektir.

Sözlü tarih kendi içinde ayrı bir alan değil, tarih araştırmaları için önemli veriler sağlayan bir araştırma yöntemidir. Sözlü tarihin geçmişi tarih yazıcılığının başladığı ilk dönemlere kadar dayanır. Ancak tarih yazım geleneğindeki değişimlere bağlı olarak sözlü tarih uzunca bir dönem gündem dışı tutulmuş ve II. Dünya Savaşı sonrasında yeniden tarihçilerin dikkatini çekmeye başlamıştır. Günümüzde akademik ortamlarda birçok araştırmaya kaynaklık eden sözlü tarih, eğitimcilerin de büyük oranda

başvurdukları bir yöntem olarak gündemdedir (Avcı Akçalı ve Aslan, 2012: 670).

Sözlü tarih yöntemiyle görüşme yapmak üzere yola çıkan araştırmacı derlediği bilgileri, üzerinde çalıştığı araştırmaya kaynak olarak toplamaktadır. Araştırmacının ilk yapacağı iş kendisine bir proje hazırlamak olmalıdır. Projenin ardından ise görüşme gelmektedir. Görüşmeden elde edilen kasetlerin saklama ve sınıflandırılmasından sonra ise yorum yani tarihi yazmak gelir. Sözlü tarih aktivitelerinin öğrencilere kazandırdığı beceriler etkinliğinin başlaması ve sonuçlanması arasında basamak basamak elde edilir. Dinleme, gözlem ve soru sorma, görüşme esnasında bilgiyi düzenleme, olguyu düşünceden ayırma, ilgisiz bilgi arasında ilgili bilgiyi bulma becerileri görüşmeden hemen sonra bant deşifresinde kazanılır. Kendinden önceki kuşakları daha iyi anlama ve takdir etme ile değişim ve sürekliliği algılama becerileri ise öğrencinin kendi yaşantısı ile geçmişte yaşamış insanların yaşantılarını karşılaştırması sonucu kazanılır (Sarı, 2006: 119-120).

Yazılı edebiyat ürünlerinin yanı sıra sözlü edebiyat ürünleri de tarih derslerinde değer aktarımında kullanılabilirler. Özellikle mitler, efsaneler ve destanlar değerler açısından zengin içerikleri ile dikkat çekicidirler. Toplumun hayat görüşünü, yaşam biçimini, ahlâk anlayışını, yücelttiği değerleri içlerinde barındıran yüzyılların izlerini taşıyan mitler, efsane ve destanlar hem tarih bilimi için kaynak, hem de tarih öğretiminde araçlardır. Mit, efsane ve destanlar bir yandan öğrencinin hayal gücünü zenginleştirip onlara bir takım soyut kavram ve olayları açıklarken, diğer yandan da milli değerlerin aktarımını sağlarlar. Bunlar, bireye milli kimlik kazandırmada önemli roller oynarken bazı olay ve kahramanların da öğrenilmesine sebep olur. Öğrencilerin duygusal ve sosyal zekâlarının gelişimine katkı yaparak, öğrencilerin olaylara, insan, doğa ve nesnelere farklı açılardan yorum getirebilmelerine, yani yaratıcı düşünme becerileri geliştirmelerine katkı sağlar (Demircioğlu ve Tokdemir, 2008: 81-82).

Çocukların yaratıcı düşüncelerini geliştirmedeki en önemli unsurlardan birisi onlardaki farklı düşünme yeteneğini geliştirmektir. Bu tür düşünme, bir probleme birden fazla çözüm yolu getirir. Mitler ve efsaneler, farklı düşünme ve yaratıcı düşünme

konusunda birçok fırsatlar sağlayabilirler. Daha ileriki yaşlarda da bilimsel olarak öğrenilmeye başlanılan bir takım sosyal ve tabiat olaylarını farklı şekilde yorumlayan bu anlatılar, duygusal zekâ, sosyal zekâ gibi pek çok farklı açıdan öğrencilerin kendilerini geliştirmelerine yardımcı olur (Yılar, 2005: 388).

Tarihsel nesnelere

Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinin içerdiği bilgi, beceri ve değerleri kazanmaları öğrenmeyi sınıf dışında da sürdürmeleri, sınıf dışında öğrendiklerini Sosyal Bilgiler ile bütünleştirmeleri ile olanaklıdır. Sosyal Bilgiler dersinde öğrenilenler günlük yaşamda uygulandığında öğrencileri toplumun etkin bir üyesi olarak yetiştirme amacına ulaşılması kolaylaşır. Bu nedenle Sosyal Bilgiler dersinin sınıf dışı çalışmalarla desteklenmesi önemlidir. Bunun yanı sıra günümüz eğitim uygulamalarını derinden etkileyen yapılandırmacı yaklaşım, öngördüğü ilkeler ve uygulamalarla geleneksel öğretme-öğrenme sürecini değişime zorlamaktadır. Bu bağlamda Sosyal Bilgiler öğretiminin sınıf ortamıyla sınırlı kalması düşünülemez. Sosyal Bilgiler öğretimi sınıf dışı etkinlik ve çalışmalarla desteklenmelidir (Çengelci, 2013: 1824).

Kültürel miras eğitimi ile ilgili bilgilerde tarihsel yerlerin varlığından yararlanmak gerekli ve vazgeçilmezdir. Tarihi yerler; geçmişin şahitleri olarak, tarihi şekillendiren gerçek olayları ve bu durumla karşı karşıya kalan kişileri hatırlatır. Tarihi yerler zaman üzerinde bağlantılar kurarak, bu bağlantılarla geçmişteki olayların neden ve nasıl olduğunu düşündürerek, empatik anlayış kazandırarak, öğrencilere özel bir yetenek kazandırır. Tarihi yerler ulusal olaylarla bağlantı kurmada çocuklara yardım eder. Ayrıca öğrencilerin geçmişteki olayları daha iyi anlamlandırmasını ve geçmişteki olaylara kayıtsız kalmamalarını sağlar. Tarihi yerler, öğrencilerin kendi toplumlarındaki gerçek mekânlar ile geçmişle daha güçlü bir bağlantı kurmalarını sağlar ve belki tarihle ilgilenmeleri için kıvılcım oluşturabilir. Bu kıvılcım da diğer zamanlar, mekânlar ve kültürler hakkında bir şey öğrenmeleri için kendilerini aşmalarına yardım eder (Yeşilbursa, 2008: 213).

Tarih bilinci oluşturabilmek tarih öğretimini etkin bir şekilde gerçekleştirmekle mümkündür. Tarih bilincinin oluşturulmasında öğrencileri aktif olarak tarih öğretiminin içine katmak gerekir. Öğrenciye uygun çalışma çevresini hazırlayabilmek, nedenleri ve niçinleri ile öğrencinin geçmişi kendi analizleri doğrultusunda görmesini sağlamak tarih öğretiminde önem taşımaktadır. Tarih öğretiminin soyut bir anlayışla öğretilmesi, öğrencilerin yaşadıkları dönemden çok uzak zaman dilimleriyle ilgili konularda soyut bir şekilde bilgilendirilmeleri onları ilgisiz kılabilir. Bu bağlamda etkili tarih öğretimi gerçekleştirebilmek için tarihin somut ve görsel malzemelere dayalı olarak gerçekleştirilmesi düşünülebilir (Sezginsoy ve Akkoyunlu, 2011: 412).

Tarihsel nesnelere sadece bir tek dönem için bilgi sahibi olunmasını sağlamaz. Günü anlamada, geleceği şekillendirmede önemli öğelerdir. İnsanların kültürel birikimleri tek bir şekilde olmamıştır. Özellikle tüm değerler birbirini etkilemiş ve yine birbirlerinden etkilenmiştir. Antik çağda şehir merkezleri özellikle Hellenistik dönemde büyük kamu meydanları ile karakterize edilirdi. Miletus agorası örneğinde, Geç Antik döneme kadar şehirlerde, anıtların yanı sıra, efsanevi ve tarihsel kuruculara ait olan sunaklar dikkat çekmekteydi. Günümüzde bile şehir merkezlerinde aynı yapılanmanın görülmesi, evrensel kültür değerlerine önemli kanıtlardır (Dally ve Ratte; 2011: 85-86). Tarihsel nesnelere evrenselliği ve varlığı eğitimin yadsıyamayacağı bir öneme sahiptir.

Görsel kanıtlar

Görsel kaynakları incelemenin öğrenciler için birçok avantajı vardır. Bir imgeyi inceliyorken, değişen an ya da hareket ve duygusal akış gibi olayın parçası olan şeyler tarafından öğrencinin ilgisi başka bir şeye yönelmez, bakmakta olduğu imgeye tekrar tekrar dönebilir, çeşitli boyutları inceleyebilir, yeni sorular sorabilir ve bu sayede yeni fikirlere ulaşabilir. Resimler, heykeller, baskılar ve diğer imgeler gelecek nesillere, geçmiş kültürlerin yazıya dökülmemiş deneyimlerini ya da bilgilerini paylaşma olanağı sağlar (Akbaba, 2005: 188).

Öğrencilere zengin öğrenme ortamlarını hazırlayabilecek araçlardan birisi filmlerdir. Filmler tarih derslerini daha basit ve ilginç hale getirmenin yanında,

öğrencilere geleneksel öğretim anlayışıyla kazandırılması mümkün olmayan pek çok niteliği kazandırabilecek araçlardır. Özellikle çağımız insanının ihtiyaç duyduğu ve üst düzey düşünme becerileri olan sentez, analiz ve değerlendirme becerilerinin filmler aracılığıyla öğrencilere kazandırılması mümkündür. Buna ilaveten öğrenciler, filmle toplum arasındaki çok yönlü ve karmaşık ilişkileri analiz ederek pek çok şey öğrenebilirler (Demircioğlu, 2007: 78).

Sosyal Bilgiler eğitimi içinde yer alan tarih eğitiminin bireylere kimlik kazandırma ve vatandaşlık bilinci vermedeki rolü çok büyüktür. Ayrıca tarih eğitimi, kavramların ve değerlerin kazandırılması, hedef, metot ve amaçların öğretilmesi çerçevelerinde aktif vatandaşlık eğitimi de desteklemektedir. Tarih dışı olmanın mümkün olmadığı bir durumda bireylere doğru ve modern yöntemlerle tarihi bilgiler kazandırılmalıdır. Teknolojinin ilerlemesi ile birlikte görselliğin had safhada kullanıldığı günümüz dünyasında yeni neslin ilgisini çekmek isteyen tarih eğitiminin de dikkat çekici ve görsel unsurlarla ön plana çıkması gerekmektedir. Eğitim sistemimizde bu amaca bir nebze de olsa ulaşmak için okul duvarları tarih öğretimine yönelik görsel öğeler ile süslenmektedir (Bal ve Yiğittir, 2012: 1000).

Öğrencilerde mekân algısının gelişmesi soyut olayların somutlaşması ve öğrenci zihninde anlamlandırılması açısından yararlı olacaktır. Tarih dersinde mekân algısı okul dışı ve okul içi etkinliklerle geliştirilebilir. Okul dışı etkinlikler tarihi alan ve müze gezileri olarak sıralanırken; okul içi etkinlikler derslerde haritanın aktif kullanımı ile mümkün olacaktır. Alan gezilerinin haritasız yapılması ve haritalarla desteklenmemesi halinde öğrencilerin, olaylar ile mekânlar arasında ilişki kurması zor olacak ve yeteri kadar öğrenme sağlanmayacaktır. Örneğin Çanakkale savaş alanına düzenlenecek bir gezide, sadece alanın ve anıtların ziyareti hatırdaki kalıcılık ve anlamlılık adına eksiklikler doğuracaktır. Öncelikle öğrencilerin harita üzerinden Çanakkale'nin konumunu belirlemeleri, Gelibolu Yarımadası'nın arazi şeklini incelemeleri ve çıkartmaları harita üzerinden takip etmeleri, Limni Adasının yarımadaya ve Çanakkale Boğazı'na göre konumunu görmeleri, savaşı anlamaları ve bilgilerin kalıcılığını sağlamaları adına önemlidir (Bircan ve Safran, 2013: 465).

Müze eğitimi

Müzeler belirli tarihi dönemlerden kalma eserleri incelemek için en uygun ortamlardır. Buralarda eser maddesine, yaşına, yapısına, işlev ve bulunduğu yer gibi değişik kriterlere göre sınıflandırılır ve sergilenir. Bu materyalleri inceleyerek öğrenciler gözlem, inceleme ve sınıflandırma yeteneklerini geliştirebilirler. Öğrencilerin müzelerdeki araştırma imkânlarıyla tanıştırılması eğitsel açıdan gereklidir, hiçbir basılı materyal veya geçici sergi iyi düzenlenmiş bir müze ziyareti yerine geçmez. Geçmişle, somut ve dokunulur objeler eliyle kurulan duygusal bağ müze ve tarihi mekân ziyaretlerinin temel değeridir (Aktekin, 2008: 104).

Çağdaş anlamda müzelerin eğitim amaçlı olarak programlı ve planlı kullanımı özellikle 1970'lerde gündeme geldi. Bundan sonra Amerika'da ve Avrupa'da olsun, müzelerde eğitim etkinliklerine daha fazla önem vermeye başlandı. Öyle ki, çağdaş müzelerde teşhir salonları yanı sıra, kütüphaneler, laboratuvar, konferans salonu ve geçici sergi salonları yer aldı. Artık günümüzde müzeler, toprak altından çıkarılmış ya da şuradan buradan derlenmiş önemli eserlerin sergilendiği bir depo olarak görülmemektedir. Müzelere, geçmişte geleneksel olarak, toplama koruma rolü biçilmiş iken, günümüzde daha aktif bir rol yüklenmiştir. Müze kalıntıları, bütün kültürden daha anlaşılması kolay "indirgenmiş gerçeklik" sağlar. Müzelerin interdisipliner yapısı, gerçek hayatın karmaşıklığını öğrencilerin daha iyi anlamasına yardımcı olacaktır. Müzeler, öğrenmeye disiplinler bir yaklaşım sağlar ve müzeler öğretmenlerin ve müze personelinin genç insanların yaşamsal deneyimler yaşamasına yardımcı olabildiği laboratuvarlar oluştururlar (Ata, 2002: 79-80).

Müzelerin eğitim ve öğretimde kullanılmasına ilişkin ulusal ve uluslar arası çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırmalardan elde edilen bulgular kısaca şöyle özetlenebilir. Müzelerin insanların geçmişle günümüz arasındaki ilişkiyi görmelerini sağlama açısından tarih kitaplarından ve okullardaki geleneksel tarih öğretiminden daha etkili olduğu; müzelerin lise tarih öğretmenlerinden, üniversite profesörlerinden ve tarih kitaplarından daha güvenilir tarihsel bilgi kaynağı olarak görüldüğü, insanların geçmişten kalan gerçek nesnelere barındıran müzelerdeki tarihi sevdikleri ama ezber

gerektiren okullardaki tarihi sevmedikleri belirlenmiştir (Yılmaz ve Şeker: 24. 5 Mart 2014'te ulaşıldı.)

Müzelerin eğitim özelliği dikkate alındığında çocukların müzelerden yararlanmasının sonuçları şöyledir:

- Çocuklar bilgilerini geliştirme yollarını öğrenir ve bu bilgilerini kitap bilgileriyle karşılaştırma alışkanlığı kazanırlar.
- Çocuklar kitaplarda okudukları tarihsel dönemlerde kullanılan yaşam nesnelерinin gerçeklerini görme olanağı bulurlar.
- Tarihsel olaylar ve o dönemin yaşam nesneleri arasında ilişki kurmaya çalışırlar. Bu durum onların doğru tarih bilinci edinmelerine yardımcı olur.
- Müzede bulunan nesnelere günümüzdeki nesnelere arasındaki farklılıkları ve benzerlikleri düşüncelerinde karşılaştırırlar.
- Çocuklar gözlem, mantık, yaratıcılık, hayal gücü ve beğeni duygusunu geliştirirler.
- Estetik beğenilerini geliştirirler.
- Yaratıcı düşünmeyi öğrenirler.
- Müze, çocuklara gelişimin ve değişimin kaçınılmaz olduğunu gösterir. Olayları bütün boyutlarıyla düşünebilmeyi ve değerlendirebilmeyi öğretir.
- Bunların yanı sıra çocuklar farklı kültürleri tanırlar.
- Sahip oldukları kültürel değerleri koruma bilinci edinirler (Önder, Abacı ve Kamaraj, 2009: 105-106).

2.2. Sosyal Bilgiler Dersinde “Kültürel Miras”

Sosyal Bilgiler programını oluşturan temel öğeler: beceriler, kavramlar, değerler ve genel amaçlardır. Sosyal Bilgiler programında verilen beceriler şöyledir; eleştirel düşünme becerisi, yaratıcı düşünme becerisi, iletişim becerisi, araştırma becerisi, problem çözme becerisi, karar verme becerisi, bilgi teknolojilerini kullanma becerisi, zaman ve kronolojiyi algılama becerisi, değişim ve sürekliliği algılama becerisi, sosyal katılım becerisi, empati becerisi. Sosyal Bilgiler programında verilen

değerler şöyledir; aile birliğine önem verme, adil olma, bağımsızlık, barış, özgürlük, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, duyarlılık, dürüstlük, estetik, hoşgörü, misafirperverlik, sağlıklı olmaya önem verme, saygı, sevgi, sorumluluk, temizlik, vatanseverlik, yardımseverlik (İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6-7. Sınıflar Öğretim Programı ve Kılavuzu, 2005).

Tablo 1: Ders Kitaplarında Sosyal Bilgiler Öğrenme Alanı ve Kazanımlar

	ÜNİTE ADI	ÖĞRENME ALANI	KONU	KAZANIMLAR
5.SINIF	Adım Adım Türkiye	Kültür ve Miras	Zengin Kültürümüz	1.Ülkemizin çeşitli yerlerindeki kültürel özelliklere örnekler verir. 2.Ülkemizin çeşitli yerleri ile kendi çevresinin kültürel özelliklerini benzerlikler ve farklılıklar açısından karşılaştırır. 3.Kültürel öğelerin, insanların bir arada yaşamasındaki önemini açıklar.
6.SINIF	İpek Yolu'nda Türkler	Kültür ve Miras	Kültürümüzün Yaşayan Değerleri: Kutlamalar	Örnek incelemeler yoluyla kutlama ve törenlerimizdeki uygulamaların kültürümüzü oluşturan unsurlarla ilişkisini değişim süreklilik açısından değerlendirir.
7.SINIF	Türk Tarihi'nde Yolculuk	Kültür ve Miras	1.Farklı Kültürler Bir Arada Yaşadı 2.Seyyahların Gözünden Osmanlı Kültürü	1.Osmanlı toplumunda hoşgörü ve birlikte yaşama fikrinin önemine dayalı kanıtlar gösterir. 2.Seyahatnamelerden hareketle Türk kültürüne ait unsurları örneklendirir.

2.2.1. 5. Sınıf Sosyal Bilgiler ders programında kültürel miras

2. ÜNİTE: Adım Adım Türkiye

Zengin Kültürümüz

Bu ünite “Aile, Akrabalık, Değer, Değişim ve Süreklilik, Gelenek, Giyim, Kültür, Kültürel Öge” kavramları kazandırılmak istenmiştir. Özellikle kültürel değerlerimizden biri olarak bayramlar verilmiştir. Dini ve milli bayramlarımızın önemine değinilmiş, Nevruz bayramının 21 Mart'ta kutlanıldığından ve öneminden bahsedilmiştir.

Halk Oyunlarının varlığı zengin bir kültüre sahip olduğumuzun göstergesi olarak sunulmuştur. Oyunların konularını doğadan, toplumsal olaylardan ve günlük yaşamdan aldığı belirtilerek Anadolu'nun zengin kültürünün varlığına dikkat çekilmek istenmiştir. Ayrıca yöreden yöreye değişen halk oyunları hakkında da bilgi verilmiştir.

El sanatlarımıza da değinen “Zengin Kültürümüz” konusu el sanatlarının toplumun duygularını, beğenilerini, kültürünü yansıtan değerler oldukları üzerinde durulmuştur. Bakırcılığın günümüzde de yaşatıldığı Gaziantep'teki Bakırcılar Çarşısı örnek olarak ele alınmış, binlerce yıl öncesine dayanan geleneğin ürünü olan halıcılık hakkında da bilgi verilmiştir.

Bu üniteye türkülerimizin de önemli bir kültür ögesi olduğu üzerinde durulmuş, sevinçlerimizin, üzüntülerimizin, isteklerimizin türküye dönüştüğünden bahsedilmiştir. Bu kültürel değerlerimizi yaşatanların da âşıklar olduğu söylenilmiş, âşıklar hakkında öğrencilerin bilgi sahibi olmaları amaçlanmıştır.

Kültürel özelliklerimizden mizah sanatının unsuru olarak fıkralar gösterilmiş, Nasrettin Hoca ile ilgili bilgi verilmiştir. Son olarak “Bu örnekler dışında kültürel özelliklerimizi yansıtan ürünler nelerdir? Örnek veriniz.” sorusuyla öğrencilerin bu konu ile ilgili düşünceleri ve bilgilerini gözden geçirmeleri amaçlanmıştır.

Bu üniteye Sosyal Bilgiler programında yer alan değerlerden; Türk büyüklerine saygı, tarihi mirasa duyarlılık, sorumluluk, aile birliğine önem gibi değerlere değinilmiştir.

Sosyal Bilgiler dersi, değerlerin öğretilmesi bakımından bazı kolaylıklar sağlar. Çünkü;

- Sınıf ortamı günlük yaşamda özgürlük, eşitlik, bağımsızlık, sorumluluk, insana değer verme gibi bazı değerleri vurgular.
- Tarih veya ülkenin gelişimi ile ilgili konular, onlara bu konuda çaba harcamaları konusunda esin kaynağı olur.

- Konular içinde geçen bireylerin yaşamları hakkındaki biyografiler, ulusun genel değerleri ile ilgili şeyler kazandırır.
- Anayasa, hukuk, adalet sistemi gibi konular da değerler bakımından önemlidir.
- Önemli günlerle ilgili kutlamalar, bu değerlere katkı sağlar.
- Toplumda yerleşmiş fakat değerlerle ilgili olmayan bazı durumlar hakkında, farkındalığın oluşmasına yardım eder.
- Farklı toplumlarla ilgili konular, değerler arasındaki farkı görmek bakımından önemlidir (Kan, 2010: 142-143).

2.2.2. 6. Sınıf Sosyal Bilgiler ders programında kültürel miras

3. ÜNİTE: İpek Yolu'nda Türkler

Kültürümüzün Yaşayan Değerleri: Kutlamalar

Bu ünite de kültürümüzün Kök Türkler (Gök Türkler)'den günümüze gelebilmiş kutlamalar ve önemleri hakkında bilgi verilmiştir. Ergenekon Destanı hakkında bilgi verilen ve günümüzde Nevruz Bayramı olarak adlandırılan, Türk dünyasının baharı karşıladığı, kutladığı bayram, kavram olarak verilmiştir. Nevruz kelimesinin “Yeni gün” anlamına geldiğinden bahsedilerek, ilk kutlamaların tarihi ve anlamı üzerinde durulmuştur.

Nevruz Bayramı'nın Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde de milli bayram olarak kutlanmaya devam edildiğinden bahsedilmiştir. Günümüzde Nevruz Bayramı haftasında, Manisa'da mesir macununun halka törenlerle ikram edilmesine değinilerek geçmişteki alışkanlıkların günümüzde de devam ettiği vurgulanmıştır.

Kültürel öğelerimizden biri olan düğünler hakkında da bilgiler verilmiştir. Düğünlerin, geçmişten günümüze yüzyıllar boyunca süregelen geleneklerimizin yaşatıldığı değerler olduğu vurgulanmıştır.

Bu ünite de Sosyal Bilgiler programında yer alan tarihi mirasa duyarlılık değerine değinilmiştir.

2.2.3. 7. Sınıf Sosyal Bilgiler ders programında kültürel miras

3. ÜNİTE: Türk Tarihinde Yolculuk

Farklı Kültürler Bir Arada Yaşadı

Bu ünite de “Din, Dil, Hoşgörü” kavramları verilerek, öğrencilerin bu konu hakkında bilgi sahibi olmaları amaçlanmıştır. Osmanlı Devleti’nin hoşgörü ve adalete verdikleri önemden bahsedilerek, bu sayede büyüdükleri ve genişledikleri üzerinde durulmuştur. Üç kıtada 600 yıldan fazla hüküm süren Osmanlı Devleti’nin birbirinden farklı milletler (Türk, Arap, Rum, Bulgar, vs.) ve farklı din ve mezhebe inanan insanlar (Müslüman, Hıristiyan, Yahudi) ile uyum içinde yaşadıklarını, bunun da ancak hoşgörü ile mümkün olabileceğini anlatan metinlere yer verilmiştir.

Fatih Sultan Mehmet ve Ortodoks patriğini gösteren mozaik resim, şu bilgiyle birlikte verilmiştir; *Fatih’in, Hıristiyan halkı temsil etmesi için tayin ettiği patriğe verdiği yazıda şunlar yer almaktadır: “Kimse patriğe tahakküm etmesin. Kendisi ve maiyetinde bulunan büyük papazlar her türlü umumi hizmetlerden devamlı muaf olsun. Kiliseler, camiye çevrilmeyecektir. Düğün ve definler ile sair adetler Rum kilisesi usul ve kaidelerine göre eskisi gibi yapılacaktır.”* bilgisi ile Fatih Sultan Mehmet’in izlediği hoşgörü politikasına değinilmiştir.

Seyyahların Gözünden Osmanlı Kültürü

Bu ünite de yer alan “Seyyahların Dilinden Osmanlı Kültürü” konusunun girişinde “Düşünelim” kısmında sorulan “Kültürel değerlerimizden bildikleriniz nelerdir? Açıklayınız.” bilgi kutucuğu ile öğrencilerin kültürel değerlerimiz hakkındaki bilgi ve düşünceleri öğrenilmek istenmiştir. “Değer, Kültür, Kültürel Öge” kavramları verilmiş, bu sayede öğrencilerin bu konu hakkında bilgi sahibi olmaları amaçlanmıştır.

Seyyah ve Seyahatname ile ilgili bilgiler verilmiştir. Seyahatnamelerin; bir yerin, bir kültürün, bir devletin tanınması için önemli kaynaklar olduğu üzerinde durulmuştur. Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesi'nin önemine de ayrıca değinilmiş ve bilgi verilmiştir. Yabancı seyyahların, Osmanlı kültür ve değerlerine dair neler söylemiş oldukları hakkında kısa bilgiler verilmiş ve “Kültürel öğelerimizden hangilerini dünyaya tanıtmışlar” sorusuyla ve verilen bilgi kutucuklarıyla kavramların, öğrenciler tarafından daha iyi öğrenilmesi amaçlanmıştır. Örneğin yabancı Seyyahların, Türk misafirperverliği ile ilgili söyledikleri sözler, Seyyahlara misafir olarak gittikleri evlerde neler ikram edildiği hakkında verilen bilgiler sayesinde öğrencilerin geçmişteki kültürel değerlerimiz ve günümüzdekilerle karşılaştırma yapmaları amaçlanmıştır (MEB, 2005 Öğretim Programı).

Bu ünite de Sosyal Bilgiler programında yer alan tarihi mirasa duyarlılık, Türk büyüklerine saygı, hoşgörü, misafirperverlik, yardımseverlik, adil olma değerlerine yer verilmiştir.

Sosyal Bilgiler ders kitabında yer alan “Kültür” ile ilgili konularda çoğunlukla somut olmayan kültürel miras öğelerimize yer verilmiş, öğrencilerin bu konular hakkında bilgi sahibi olmaları istenmiştir. Bu konuların varlığına ek olarak somut kültürel miras öğelerimizden ve farklı uygarlıklardan bizlere miras kalmış olan kültür öğelerine de yer verilerek, bu kültürel varlıkların önemine değinilmeli ve bu sayede öğrencilerin kültürel miras öğelerimiz hakkında genel bilgi sahibi olmaları sağlanmalı.

Tablo 2: Sosyal Bilgiler Programında Kültürel Miras İle İlişkilendirilen Öğrenme Alanları, Kazanımlar ve Etkinlik Örnekleri (Kurtdebe Fidan ve Selanik Ay, 2013: 1139)

Öğrenme Alanı	Kazanım	Etkinlik Örneği
Birey ve Toplum	Başkalarının duygu ve düşüncelerini saygı ile karşılar.	Mevlana'dan hoşgörü hikâyeleri
Kültür ve Miras	-Sözlü tarih yöntemi kullanılarak ve nesnelere dayanarak aile tarihi oluşturur.	-Aile tarihi çalışması -Onlar da çocuktu
	-Ailesi ve çevresindeki milli kültürü yansıtan öğeleri fark eder.	-Aile tarihi çalışması -Kahve fincanı -Geçmişin ipuçları
	-Tarihte Türklerin yaygın olarak oynadığı oyunlardan günümüzde de devam edenlere örnek verir.	-Onlar da çocuktu
	-Kültür öğelerinin geçmişten bugüne değişerek taşındığına ilişkin yakın çevresinden kanıtlar gösterir.	-Onlar da çocuktu -Geçmişin ipuçları Bir zamanlar
	-Yaşanmış olaylardan ve görsel materyallerden yola çıkarak milli mücadele sürecinde yakın çevresini ve Türkiye'yi betimler.	-Bir gezi yapalım -Milli Mücadelede Türk halkı -Kahramanıma mektup -Film izliyoruz -Sanal alan gezisi
	-Milli Mücadelenin kazanılmasında ve cumhuriyetin ilanında Atatürk'ün rolünü fark eder.	-Milli Mücadelede Türk halkı -Kahramanıma mektup -Film izliyoruz Sanal alan gezisi
İnsanlar yerler ve çevreler	-Çevresinde gördüğü doğal ve beşeri unsurları ayırt eder.	-Gezelim öğrenelim
	-Efsane, destan, öykü, türkü ve şiirlerden yararlanarak yaşadığı yerin coğrafi özellikleriyle ilgili çıkarımlarda bulunur.	-Yaşadığımız yeri tanıyalım
Bilim, Teknoloji ve Toplum	-Kullandığı teknolojik ürünlerin zaman içindeki gelişimini kavrar.	-Telgrafın telleri
Güç, Yönetim ve Toplum	-Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılışı ile ulusal egemenliği ilişkilendirir.	-Benim bayramım -Oy verelim -Sözlük çalışmaları

2.3. İlgili Araştırmalar

Sidekli ve Karaca'nın (2013) araştırmasına göre, Sosyal Bilgiler dersinde öğrencilerin geçmişini öğrenmeleri, kendi kültürlerini ve başka kültürleri tanımaları geçmişi ile gelenek, görenek ve adetleriyle kıvanç duyması bakımından öneminden bahsedilmiştir. Araştırma 141 öğretmen adayı ile yapılmıştır. Sınıf öğretmenliği ve Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının yerel, kültürel miras öğelerinin korunmasına ilişkin görüşleri, Sosyal Bilgiler öğretiminde yerel, kültürel miras öğelerinin

kullanımına ilişkin öğretmen adayları görüşleri arasında okudukları sınıflara göre nasıl farklılık oluşmaktadır, sorularına yanıt aramak araştırmanın amaçlarını oluşturmuştur. Bu çalışmada “*Kültürel miras, arkeolojik, tarihsel, geleneksel mimari veya paleontolojik değer özellikleri olan maddi miras öğeleri olabileceği gibi somut olmayan dil, din, müzik ve dans, sözlü tarih, gelenekler, geleneksel sanatları da içerebilir. Kültürel miras bireyin, topluluk ya da toplumun geçmişini, değer verdiklerini ve korumak istediği yönlerini gelecek nesillere aktarır, geleneksel ritüel, şölenler ve toplumsal uygulamalar kültürel mirasın parçasıdır*” bilgisi verilerek öğretmen adaylarının Sosyal Bilgilerin çevreye bağlı, kültürden ayrılamayacağı temalı görüşlerinin çoğunlukta olduğuna kanıt gösterilmiştir (Sidekli ve Karaca, 2013: 36-37).

Yeşilbursa'nın çalışmasında, kültürel mirasın korunmasının önemine değinilmiş, tanımlar üzerinde durulmuştur: “*Taşınır ve taşınmaz kültür varlıklarının oluşturduğu kültürel miras, geçmiş yaşamla ilgili bilgileri bize aktaran en somut ve en anlatımlı belgelerin başında gelir. Bizden önceki nesillerin yaşam biçimleri, ilişkileri, estetik anlayışları, yapı ve süsleme sanatında ulaştıkları düzey vb. birçok önemli bilgi ancak yapılar aracılığı ile alınabilir. Bu nedenle geçmişi öğrenmek, deneyimlerinden yararlanmak, gelecek için örnek almak, bir belge olarak gelecek nesillere aktarmak gibi birçok nedene dayalı olarak geçmişin bu “tanıklarının” korunmaları gerekmektedir*” denilmiştir. Bu çalışmada 30 öğrenci ile grup görüşmesi gerçekleştirilmiş ve somut kültürel mirasın karşılaştığı sorunlar vb. ile ilgili öğrenci görüşleri alınmıştır. Araştırmanın sonuçlarında öğrencilerin somut kültürel mirasın neden korunması gerektiği hakkındaki sorulara verdikleri yanıt şu şekilde açıklanmıştır; Somut kültürel mirasın geçmiş hakkında bilgi verdiği için, turizm ve tanıtım değeri olduğu için, gelecek nesillere aktarmak için ve kanıt-belge niteliği olduğu için korunması gerektiğini vurgulamışlardır. Bu durum da, öğrencilerin somut kültürel eserleri geçmiş hakkında önemli bir bilgi kaynağı olarak gördüklerine kanıt oluşturmaktadır (Yeşilbursa, 2013: 417).

Kılcan ve Akbaba'nın çalışmasında, Sosyal Bilgiler 6 ve 7. sınıf Öğretim programında yer alan kültürel mirasa duyarlılık değerini sekizinci sınıf öğrencilerinin nasıl algıladıklarını belirlemek amacıyla; mecazlar yoluyla veri toplama, görüşme ve

doküman analizinden oluşan nitel araştırma teknikleri kullanılmıştır. Öğrencilerin sosyo-ekonomik düzeylerine göre bulgular yorumlanmıştır (Kılcan, Akbaba; 2013: 116). Alt Sosyo-Ekonomik Düzeydeki katılımcıların “Kültürel Mirasa Duyarlılık” Değerine Yönelik Geliştirdikleri Metaforlar belirlenmiş, katılımcılar 27 adet metafor geliştirmişlerdir. Alt Sosyo-Ekonomik Düzeydeki Katılımcıların “Kültürel Mirasa Duyarlılık” Değerine yönelik sahip oldukları metafor kategorileri; Korunan-kollanan, Duyarlı olunan, Değerli olan, Dış etkenlere karşı koruyan olarak belirlenmiştir. Bu kategoriler üzerinden öğrencilerin görüşlerine yer verilmiş, diğer sosyo-ekonomik düzeydeki öğrenciler için de kategoriler oluşturulmuştur.

Yerel Tarih Uygulamaları ile ilgili yapılan araştırmada, yerel tarihin tanımı yapılarak, Sosyal Bilgiler dersi açısından öneminden bahsedilmiştir; “Yerel tarih çalışmalarıyla öğrenciler tarihsel bir konuyu uygulamalı olarak öğrenebilirler. Sosyal bilgiler dersinde uygulanan yerel tarih çalışmalarıyla ilköğretim öğrencileri kendi tarihini yazmayı öğrenirler. Yerel tarih çalışmalarıyla öğrenciler, kendi tarihlerinden yola çıkarak tarihi olayları analiz edip karar verme becerilerini geliştirirler.” (Tunç Şahin, 2011: 454). İlköğretim 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler Programı içinde yerel tarih ile ilgili kazanımlara bakıldığında öğrenme alanı olarak “Kültür ve Miras”, 4. ve 5. sınıf kazanımlarında, “Ailesi ve çevresindeki milli kültürü yansıtan öğeleri fark eder”, “Çevresindeki ve ülkemizin çeşitli yerlerindeki doğal varlıklar ile tarihi mekânları, nesnelere ve yapıtları tanır” bilgilerinin verildiği ancak öğretmenlerin yerel tarih uygulamalarını derslerinde yeterince kullanmadıklarına değinilmiştir. Araştırmada öğrencilerin yerel tarih uygulamalarına ilişkin görüşlerine yer verilmiş ve öğrencilerin yerel tarih uygulamalarını zevkli ve eğlenceli bulduklarına değinilmiştir.

Dönmez ve Yeşilbursa'nın (2014) araştırmasında, kültürel mirasın korunması ve yaşatılması konusunda ilköğretim öğrencilerinde olumlu tutum oluşturma konusu Sosyal Bilgiler dersi kapsamında ele alınarak, kültürel miras eğitimi ile öğrencilerin somut kültürel mirasa karşı tutumları belirlenmiştir. 6. sınıf öğrencilerinde sınıf içi etkinlikler yoluyla uygulanan deney grubu öğrencilerinin somut kültürel mirasa yönelik tutumlarının kontrol grubu öğrencilere göre daha yüksek olduğu ifade edilmiştir. Miras eğitimi çerçevesinde ders işlenen deney grubu öğrencilerinin ön test ve son test puan

ortalamaları karşılaştırıldığında anlamlı bir artış olduğundan bahsedilerek, somut kültürel mirasın korunmasına yönelik bilinçli bireylerin yetiştirilmesinde örgün eğitime önem verilmesi gerektiği önerilmiştir.

Arıkan ve Doğan'ın araştırmalarında, ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin kültürel mirasla ilgili başarı düzeyleri ve tutumlarının incelendiği ve Adıyaman'ın örnek alındığı çalışmada, kültürel mirasla ilgili konularda öğrencilerin bilgilerinin yeterli olmadığına değinilmiştir. Ailelerin gelir düzeyi, öğrenim seviyelerinin de dahil edildiği araştırmada, gelir düzeyi düşük, asgari geçimin altında olan ailelerin çocuklarının kültürel mirasa yönelik başarıları, gelir düzeyi orta ve yüksek olan ailelerin çocuklarına göre oldukça düşük olduğu sonucuna ulaştıklarından bahsedilmiştir. Fakat gelir düzeyi orta ve yüksek olan ailelerin çocukları arasında başarı olarak anlamlı bir farkın olmadığına değinilmiştir.

Kültürel mirasın, yerel kültür mirasının dijitalleştirilmesi örneği ile ele alındığı araştırmada genel bilgiler verilerek, Yalova örneği üzerinde durularak, kültürel mirasın dijitalleştirilmesinde halk kütüphanelerinin rolüne değinilmiştir. Araştırmada, dijitalleştirmeye konu olan Yalova'nın somut olmayan yerel kültürel miras öğeleri, Birleşmiş Milletler Eğitim Bilim ve Kültür Örgütü olan UNESCO tarafından 17 Ekim 2003 tarihli 32. Genel Konferansında Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi'nde:

- Somut olmayan kültürel mirasın aktarılmasında taşıyıcı işlevi gören dille birlikte sözlü gelenekler ve anlatımlar,
- Gösteri sanatları,
- Toplumsal uygulamalar,
- El sanatları geleneği şeklindeki sınıflandırılan somut olmayan yerel kültür öğeleri esas alınarak seçilmiştir.

Yalova Yerel Kültür Mirasının Dijitalleştirilmesi: WEB Sayfası örneği ile "Yalova Yerel Kültürü" adıyla web sayfası bulunmaktadır. Bu sayfadaki menüde görsel sanatlar, toplumsal uygulamalar, sözlü gelenek ve anlatımlar ve el sanatları bağlantıları yer almaktadır. Kullanıcı bu sayfada Yalova yerel kültürünün somut olmayan tür

başlıklarını görmekte, ayrıca arama butonu ile de site içi arama yapabilmektedir.” bilgisi verilmiştir. Araştırmada varılan sonuçlar çerçevesinde önerilerden biri şöyledir: *“Kültürel miras içinde bulunduğumuz dijital çağ ve küreselleşmenin etkisi ile sürekli bir değişim içindedir. Toplumların özgün kimliklerinin kaybolma tehdidi karşısında halk kütüphaneleri sorumluluk sahibidir ve bu sorumluluğu bölgesinin yerel kültürünü dijitalleştirerek yerine getirmelidir.”* (Darçın Şahin, 2010: 73).

Kültürel miras için Zenginleştirilmiş Gerçeklik uygulamaları (ZG), kültürel miras ile ilgili yapılan araştırmalardan biridir. Zenginleştirilmiş Gerçeklik, gerçek dünya görüntülerinin bilgisayar tarafından oluşturulmuş yapay nesnelere veya bilgiyle birleştirilmesi işlemidir, bilgisi verilmiştir. Araştırmada Zenginleştirilmiş Gerçeklik uygulamasının, insan algısını arttırdığı ve karmaşık 3-boyutlu senaryoları anlamayı kolaylaştırdığının görüldüğüne değinilmiştir. Antik kentlerin 3-boyutlu canlandırılması konusunda kültürel miras uygulaması olarak, Yunanistan’daki antik Olimpiya ve İtalya’daki Paestum kentleri için olan uygulamalar örnek olarak verilmiştir. Zenginleştirilmiş Gerçeklik uygulamalarının, arkeolojik çalışmalar için kullanımının ilgi çekici olduğunu bu yüzden de antik binaların turistlere geçmiş zamanlardaki biçimleriyle gösterilmesinin yararı üzerinde durulmuş, kültürel miras ile ilgili bilgileri daha iyi anlamaları ve bu sayede insanların, bu eserler ve alanlar hakkındaki farkındalıklarının artacağına değinilmiştir (Bostancı, 2011: 134).

BÖLÜM III

3. Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, verilerin toplanması ve verilerin analiz edilmesi konularında bilgiler verilmiştir. Araştırma, 7. sınıf öğrencilerinin ve Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin kültürel miras hakkındaki görüşlerini belirlemeye yönelik nitel bir araştırmadır. Verilerin toplanması, çözümlenmesi ve yorumlanmasında nitel araştırma yöntemi olan, içerik analizinden yararlanılmıştır. Çalışma, 2013-2014 eğitim öğretim yılında Ankara ili merkez alınarak 15 ortaokulda öğrenim gören 40 öğrenci ve bu ortaokullarda görev yapmakta olan 34 öğretmenin görüşleri ile sınırlıdır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin ve 7. sınıf öğrencilerinin, Sosyal Bilgiler dersinde kültürel miras eğitimine ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada, bir olgunun derinlemesine irdelenmesi ihtiyacından hareketle nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemine göre insan bilgisini her defasında yeniden yapılandırır. Olmuş bitmiş bir bilgi söz konusu değildir. Yaşam, kişi, nesne sürekli değiştiğinden elde edilen bilgi de eğreti ve görelidir. Bu bağlamda olgular arasında değişmez ve evrensel ilişkiler de yoktur. Böylece bilimin konusu da bu ilişkiyi bulmak olamaz. Her ilişki özeldir, görelidir, geçicidir ve eğretidir (Sönmez ve Alacapınar, 2011: 71).

Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir

biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmadır. Nitel araştırma, kuram oluşturmayı temel alan bir anlayışla sosyal olguları bağlı buldukları çevre içerisinde araştırmayı ve anlamayı ön plana alan bir yaklaşımdır (Yıldırım ve Şimşek, 2004: 35). Creswell (1998), nitel araştırmayı, sosyal yaşamı ve insanla ilgili problemleri kendine özgü metotlarla sorgulayarak, anlamlandırma süreci olarak ifade etmektedir. Merriam (1998) ise; araştırmalarda araştırmacı, verileri teker teker okuyarak, kodlar ve kategorize eder, bu elde ettiği kodlara ve kategorilere dayalı olarak araştırma sonuçlarını ortaya koyar, ifadesini kullanmıştır (Aktaran: Karadağ, 2009: 76).

Bu araştırmada verilerin toplanması, çözümlenmesi ve yorumlanmasında nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır ve çalışma içerik analizinden yararlanılarak yapılmıştır. İçerik analizi sözel, yazılı ve diğer materyallerin nesnel ve sistematik bir şekilde incelenmesine olanak tanıyan bilimsel bir yaklaşımdır. İçerik analizi, eldeki yazılı bilgilerin temel içeriklerinin ve içerdikleri mesajların özetlenmesi ve belirtilmesi işlemi olarak tanımlanmaktadır (Sert, Kurtoğlu, Akıncı ve Seferoğlu; 2012: 2). Bu çalışmada kullanılan içerik analizi türü temasal analizdir. Tema, bir tartışmanın ya da dokümanın konusu olarak ifade edilebilir. Bu türde öncelikle incelenmesi düşünülen metinlerdeki temalar anlaşılmaya çalışılmaktadır. Bir metinle ilgili temasal analiz genellikle biçimsel kalıplara sıkıştırılmamakla birlikte, temasal analiz kapsamında bir metinde herhangi bir konunun var olup olmadığı incelenebileceği gibi, var olan temanın yoğunluğu da ölçülebilir. Temasal analiz ile yapılabileceklerden bir tanesi de, kelime ve kelime birimlerini sınıflamaktır. Standartlaştırılmış kelime birimleri her doküman içinde her sınıflama için ayrı ayrı sayılabilir (Leblebici ve Kılıç, 2004: 34-39; aktaran: Özdaşlı ve Çelikkol, 2012: 146).

3.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmada, Ankara ili merkez alınarak, 15 ortaokulda (Gelişmişlik düzeylerine göre Çankaya, Yenimahalle, Altındağ'da bulunan 5 ortaokul) görevli Sosyal Bilgiler öğretmenleri ve 7. sınıf öğrencilerine açık uçlu sorular yöneltilmiştir. Bu

sorular öğrenci ve öğretmenlerin cevaplandırması için oluşturulmuştur. Katılımcıların özellikleri şöyledir:

Tablo 3: Uygulamaya Katılan Öğretmenlerin Özellikleri

Cinsiyet	Frekans	%
K	25	73
E	9	30
Kıdem		
1-5 yıl	10	29
6-10 yıl	3	8
11-15 yıl	2	5
16-20 yıl	6	17
20 yıl+	13	38
Mezuniyet		
Eğitim Fak. Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	12	35
Eğitim Fak. Coğrafya Öğretmenliği	6	17
Eğitim Fak. Tarih Öğretmenliği	5	14
Fen-Ed. Fak. Tarih Bölümü	5	14
Fen-Ed. Fak. Coğrafya Bölümü	1	2
Diğer	5	14
Mezun Olunan Üniversite		
Gazi Üniversitesi	8	23
Ankara Üniversitesi	5	14
Anadolu Üniversitesi	5	14
Dokuz Eylül Üniversitesi	2	5
Atatürk Üniversitesi	2	5
Hacettepe Üniversitesi	2	5
Dicle Üniversitesi	2	5
19 Mayıs Üniversitesi	2	5
Karadeniz Teknik Üniversitesi	2	5
Erciyes Üniversitesi	2	5
Ahi Evran Üniversitesi	2	5

Öğretmenlerin Kültürel Miras Öğeleri İle İlgili Farkındalık Düzeylerini Belirlemeye Yönelik Sorular

	Evet	Hayır	Yanıt Vermeyen
Kültürel miras ile ilgili kitap-dergi okur musunuz?	28	5	1
Kültürel miras öğelerini görmek için müzelere-tarihi yerlere gider misiniz?	33	1	
Kültürel miras öğeleri ile ilgili haberleri medyadan takip eder misiniz?	31	1	2

Tablo 3'e göre, araştırmaya katılan 34 öğretmenin %29'u 1-5 yıl kıdeme sahiptir. %8'i; 6-10 yıl, %5'i; 11-15 yıl, %17'si; 16-20 yıl, %38'i; 20yıl ve fazla kıdeme sahiptir. Öğretmenlerin mezuniyetine göre, Sosyal Bilgiler öğretmenliği mezunlarının oranı %35, Coğrafya öğretmenliği mezunlarının oranı %17, Tarih öğretmenliği mezunlarının oranı %14'tür. Öğretmenlerin mezun oldukları üniversiteler; Gazi Üniversitesi mezunlarının oranı %23, Ankara Üniversitesi mezunlarının oranı %14,

Anadolu Üniversitesi mezunlarının oranı %14, Dokuz Eylül Üniversitesi mezunlarının oranı %5, Atatürk Üniversitesi mezunlarının oranı %5'tir.

Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin kültürel miras ile ilgili kitap ve dergi okudukları, Kültürel miras öğelerini görmek için müzelere ve tarihi yerlere gittikleri görülmüştür. Ayrıca öğretmenlerin önemli bir çoğunluğu, kültürel miras öğeleri ile ilgili haberleri medyadan takip ettiklerini belirtmişlerdir. Bu sonuçlardan da görüldüğü gibi öğretmenler kültür ve kültürel miras kavramları hakkında bilgi sahibi olup, kültürel miras öğeleri ile ilgili haberleri ve bilgileri yakından takip etmektedirler.

Tablo 4: Uygulamaya Katılan Öğrencilerin Özellikleri

Cinsiyet	Frekans	%
K	27	67
E	13	32,5

Öğrencilerin Kültürel Miras Öğeleri İle İlgili Farkındalık Düzeylerini Belirlemeye

<u>Yönelik Sorular</u>	<u>Evet</u>	<u>Hayır</u>
Kültürel miras ile ilgili kitap-dergi okur musunuz?	28	12
Kültürel miras öğelerini görmek için müzelere gider misiniz?	32	8
Kültürel miras öğeleri ile ilgili haberleri medyadan takip eder misiniz?	26	14

Tablo 4'e göre araştırmaya katılan 40 öğrencinin %67'si kızlardan, %32,5 oranı ise erkek öğrencilerden oluşmaktadır.

Öğrencilerin kültürel miras ile ilgili kitapları okudukları görülmektedir ve yine öğrencilerin büyük çoğunluğunun kültürel miras öğelerini görmek için müzelere gittikleri, kültürel miras öğeleri ile ilgili haberleri takip ettikleri görülmüştür. Bu bilgilere göre, öğrencilerin kültürel miras kavramına yabancı olmamakla birlikte, bu konu hakkında kendilerini geliştirmeye çalıştıkları ortaya çıkmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada nitel verilerin toplanmasında, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan “Görüşme Formu Yaklaşımı” kullanılmıştır. Görüşme formu yöntemi, benzer konulara yönelmek yoluyla değişik insanlardan aynı tür bilgilerin alınması amacıyla hazırlanır. Görüşme, insanların perspektiflerini, deneyimlerini, duygularını ve algılarını ortaya koymada kullanılan, önemli bir yöntemdir. Görüşme yoluyla, deneyimler, tutumlar, düşünceler, niyetler, yorumlar ve zihinsel algılar ve tepkiler gibi gözlenemeyeni anlamaya çalışılır. Bu süreçte, sorulan sorulara, karşı tarafın rahat, dürüst ve doğru bir şekilde tepkide bulunmasını sağlamak görüşmecinin temel görevidir (Patton, 1987: 111; aktaran: Yıldırım ve Şimşek, 2004: 106).

Araştırma için hazırlanan görüşme formu, kişisel bilgiler ve konu ile ilgili soruların yer aldığı iki bölümden oluşmaktadır. Görüşme formu hazırlanmadan önce literatür taraması yapılarak, kültürel miras eğitime ilişkin açık uçlu sorular oluşturulmuştur. Sorular hazırlandıktan sonra, soruların geçerli ve güvenilir ölçüm yapabilmeleri için 2 alan uzmanından, 2 ölçme değerlendirme uzmanından ve 1 dil uzmanından görüş alınmıştır. Uzmanlardan gelen dönütler ile sorulara son şekli verilmiş ve 2 öğretmen ile ön uygulama yapılmıştır. Uygulamadan elde edilen olumlu sonuç ile görüşme formuna son şekli verilmiş ve esas uygulamaya geçilmiştir.

Öğretmen ve öğrencilere sorulan 1. soru, alt problemlerdeki 1. soruya karşılık gelmektedir. Bu soruda öğretmen ve öğrencilere göre kültürel mirasın ne olduğu hakkındaki görüşleri öğrenilmek istenmiştir. Öğretmen ve öğrencilere sorulan 3. soru, alt problemlerdeki 2.1. sorusuna karşılık gelmektedir. Bu soruda, öğretmen ve öğrencilerin bilgi, beceri ve değer boyutundaki görüşleri öğrenilmek istenmiştir. Öğretmen ve öğrencilere sorulan 5. soru, alt problemlerde yer alan 2.2. sorusuna karşılık gelmektedir. Bu soruda kültürel miras eğitimi konusunda hangi yöntem ve tekniklerin kullanıldığı görülmek istenmiştir. Öğretmen ve öğrencilere sorulan 6. ve 7. sorular, alt problemlerdeki 3. soruya karşılık gelmektedir. Bu soruda, kültürel miras eğitiminde karşılaşılan sorunlar ve öneriler öğrenilmek istenilmiştir.

Araştırmada kullanılan görüşme formları, Ankara ilinde 15 ortaokuldaki 34 öğretmen ve 40 öğrenciye uygulanmıştır. Ankara ilinde okul seçiminde ilçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyleri esas alınmıştır. Bu nedenle Çankaya ilçesi, Yenimahalle ilçesi ve Altındağ ilçesindeki 5 ortaokul seçilmiştir. Ankara ili Çankaya ilçesinde 5 ortaokulda 13 öğretmen, 15 öğrenci, Yenimahalle ilçesinde bulunan 5 ortaokulda 9 öğretmen, 12 öğrenci, Altındağ ilçesinde bulunan 5 ortaokulda ise 12 öğretmen, 13 öğrenciye görüşme formu uygulanmıştır (Ek 1). Öğretmenler, görüşme formlarında bulunan açık uçlu soruları ders saatleri dışında, öğretmenler odasında yarım saat süreyle cevaplandırmışlardır. Anlaşılmayan sorularda, öğretmenlere gerekli açıklamalar yapılmıştır. Öğrenciler, ders saatleri içinde müdür ve ders öğretmenlerinin de izniyle öğretmenler odasında, görüşme formundaki soruları yarım saat süreyle cevaplandırmışlardır. Anlaşılmayan sorularda, öğrencilere gerekli açıklamalar yapılmıştır. Görüşme formunda öğretmen ve öğrencilere sorulan 10 açık uçlu soru, Ek 2 ve Ek 3’de yer almaktadır.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada öğretmenlerle ve öğrencilerle yapılan uygulama sonrasında, görüşme formundan elde edilen bilgiler temalar oluşturularak tablolar haline dönüştürülmüştür. Kodlamalarda görüş bildiren öğretmenler Ö.t.1, Ö.t.2, Ö.t.3... öğrenciler Ö1, Ö2, Ö3, Ö4... şeklinde ifadelerle tanımlanmıştır. Tüm görüşme metinleri okunarak her soru için temalar belirlenmiştir. Kodlamaların, temaların doğruluğunu, güvenilirliğini ve geçerliğini kontrol etmek amacıyla 2 alan uzmanından ve 2 nitel ölçme değerlendirme uzmanından görüş alınmıştır. Katılımcıların açık uçlu sorulara verdikleri yanıtların analiz edilmesi ve yorumlanması sürecinde kategori belirleme, geçerlik ve güvenilirliği sağlama, katılımcıların görüşlerini yorumlama uygulamaları yapılmıştır.

- Kategori Belirleme

Katılımcıların verdikleri yanıtların temele alındığı, anlamsal bakımdan katılımcıların yanıtlarının kısaltıldığı kısa başlıklar halinde öğretmen ve öğrenci görüşleri frekans değerleri ile belirtilmiştir. Çalışmada elde edilen veriler, içerik analiz

türünde kategorisel analiz ve frekans analizi teknikleri kullanılarak çözümlenmiştir. Veriler tanımlama amacıyla seçilerek, anlamlı bir şekilde bir araya getirilmiş, tablonun sonuçları ile ilgili bilgiler yazılırken doğrudan alıntılama yapılmamıştır.

- Geçerlik ve Güvenirliği Sağlama

Çalışmanın iç geçerliğini sağlamak için çalışmada elde edilen veriler, bulgular bölümünde sunulurken, söz konusu duruma ilişkin bilgiler ortaya konularak, yorumlama yapılmıştır. Bulguların tutarlılığının sağlanması için belirlenen kategorilerin kendi aralarındaki tutarlılığı, dış güvenilirlik ve iç güvenilirlik ile elde edilmiştir. Dış güvenilirlik, araştırma sonuçlarının benzer ortamlarda aynı şekilde elde edilip edilemeyeceğine, iç güvenilirlik ise başka araştırmacıların aynı veriyi kullanarak aynı sonuçlara ulaşımaya ulaşmayacağına ilişkindir. Bu çalışmada, iç güvenilirliği sağlamak için elde edilen veriler uzman iki araştırmacıya da analiz ettirilerek, aynı sonuçlara ulaşılmış ve bu anlamda çalışmanın iç güvenilirliğe sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Çalışmada yer alan verilerin geçerliğini sağlamak için veri analiz süreci açıklanmış, belirlenen kategorilerin tümü bulgularda yer almıştır. Verilerin güvenilirliğine yönelik ise analizler ayrı ayrı gerçekleştirilerek, alandan uzman kişilerin görüşlerinden yararlanılmıştır. Kategorilerin yeniden elde edilmesi ve ortaya konulan sonuçların tutarlılığı ile verilerin güvenilir olduğu görülmüştür.

- Katılımcıların Görüşlerini Yorumlama

Bu aşamada katılımcıların kategorilere ayrılan kısa başlıklar halindeki görüşleri frekans değerleri ve yüzde değerleri ile verilmiştir. Her frekans değeri, soruya verilen yanıtlar çerçevesinde değerlendirilerek ele alınmıştır. Her bir kategoriye ait ne kadar görüşün yer aldığı yüzdelerle belirtilerek, tablo oluşturulmuştur. Bu bilgilerden yararlanarak yorumlama yapılmıştır.

BÖLÜM IV

4. Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen bulgular yorumlanmıştır. Bu bölümde toplanan bilgilerin analizi sonucu elde edilen bulgular, araştırmanın alt problemlerinde yer alan sorulara göre yorumlanmıştır ve çözümlenmeler bu yorumlara göre elde edilmiştir.

Alt problemlere ilişkin öğretmen ve öğrencilerin görüşleri şöyledir:

1. Alt Probleme İlişkin Bulgular:

1. alt problemde yer alan “Sosyal Bilgiler dersi öğretmenleri ve 7. sınıfta öğrenim gören öğrencilerin, kültürel miras ve eğitimi hakkındaki görüşleri” ile ilgili bulgular şöyledir:

Tablo 5. Öğretmenlerin “Kültürel Miras” ve “Kültürel Miras Eğitimi” ile ilgili görüşleri

Tablo 5.1. Öğretmenlerin kültürel miras ile ilgili görüşlerinin Frekans ve Yüzde değerleri

Kültürel Miras	f	%
Bir milletin geçmişten günümüze gelen maddi-manevi değerleri	16	41
Geçmişten günümüze kalmış eserler	9	23
Tüm uygarlıklardan alınmış değerler bütünü (Evrensel değerler)	9	23
Geleneklerimiz, göreneklerimiz, örf ve adetlerimiz	4	10
Milli değerler	1	2,5
TOPLAM	39	100

Tablo 5.1.’de görüldüğü gibi öğretmenlerin görüşleri birbirine yakındır. Öğretmen görüşlerinin öne çıkanı %41 oranıyla kültürel mirasın bir milletin geçmişten günümüze gelen maddi, manevi değerler olduğu yönündedir. Ayrıca geçmişten günümüze gelebilmeyi başarmış eserlerin ve evrensel değerlerin kültürel miras olduğu

görüşleri de diğer öne çıkan görüşlerdendir. Öğretmenlerin görüşlerinden bazıları şöyledir; “Geçmişten günümüze gelen kültürel değerlerin tümüdür.” Ö.t.3. “Kültürel mirası hem kendi milli değerlerimizi hem de bu topraklarda yaşamış uygarlıklara ait kültürel miras değerlerini ortaya çıkarma, koruma ve aktarmadır.” Ö.t.8. “Daha önceki kuşaklara ait evrensel değeri olan eserlerdir.” Ö.t.15.

Tablo 5.2. Öğretmenlerin Kültürel Miras Eğitimi İle İlgili Görüşleri

Kültürel Miras Eğitimi	f	%
Kültürel mirasın korunması ve gelecek nesillere aktarılma bilinci	15	42
Kültürel varlıklar hakkında farkındalık yaratma	8	22
Bir fikri olmayan	5	14
Kültürel kavramların verilmesi, kavramları günlük yaşamda kullanma bilinci	3	8,5
Sanatsal ve bilimsel yönden inceleme	2	5,7
Ailede verilmesi gereken eğitim	2	5,7
TOPLAM	35	100

Tablo 5.2.’de kültürel miras eğitimi ile ilgili öğretmenlerin görüşleri %42 oranıyla, kültürel mirasın korunması için verilen eğitim olarak görülmüştür. Öğretmenlerin kültürel miras ile ilgili öne çıkan görüşlerinden biri de %22 oranıyla, öğrencilerde kültürel varlıklar hakkında kültürel miras eğitimi sayesinde farkındalık yaratma olmuştur. Öğrencilerin bu konu hakkında bilgi sahibi olduktan sonra günlük yaşamlarında kültürel mirası koruma becerilerini uygulamaya geçirebileceklerini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin görüşlerinden bazıları şöyledir; “Kültürel miras, daha önceki kuşaklar tarafından oluşturulmuş geçerliliği olan, evrensel değerlere sahip olduğuna inanılan eserlerdir. Bu eserlerin korunması, gelecek kuşaklara aktarılma bilinci kültürel miras eğitimidir.” Ö.t.5. “Geçmiş kuşaklar tarafından günümüze kadar gelen sözlü, yazılı, mimari alanlardaki eserlerdir. Kültürel miras eğitimi ise, sözlü, yazılı ve mimari bu eserlerin eğitim seviyesine indirilerek öğrencilere aktarılmasıdır.” Ö.t.25. “Kültürel miras; ortak dili, dini, vatani, milleti olan bir toplumun geçmişten geleceğe aktardığı sözlü, yazılı her türlü kültür öğeleri ve günlük yaşamın parçası olan her türlü eşya, araç-gereç, kıyafet, mimari yapı vb. öğelerdir. Kültürel miras eğitimi ise, genç nesillere tüm bu kültürel öğelerin tanıtılması, benimsetilmesi ve geçmişle aralarında bağ kurma çabasıdır.” Ö.t.31.

Tablo 6: Öğrencilerin Kültürel Miras İle İlgili Görüşlerinin Frekans ve Yüzde Değerleri

Öğrencilerin kültürel miras ile ilgili görüşleri	f	%
Geçmişten kalan yaşantı, kültürel değerler	13	24
Geçmişten kalan eserler	13	24
Gelenek ve görenekler	12	22
Halk oyunları, bayramlar, düğün ve oyunlar	6	11
Maddi ve manevi değerler	5	9
Davranış ve alışkanlıklar	2	3
Sanata dair her şey	2	3
Farklı uygarlıkların eserleri	1	1,8
TOPLAM	54	100

Tablo 6’da görüldüğü gibi; öğrencilerin görüşleri %24 oranıyla kültürel mirasın geçmişten kalan yaşantı ve kültürel değerler olduğu yönündedir. Kültürel mirasın geçmişten günümüze gelmeyi başarmış eserler olduğu görüşü de yine %24 ile öne çıkmaktadır. Kültürel mirasın gelenek ve göreneklerimiz olduğunu belirten görüşlerin oranı %22’dir. Öğrencilerin görüşlerinden bazıları şöyledir; “*Kültürel miras, geçmişten günümüze gelmiş olan, geleceğe de aktarılması gereken, gerek tarihi, gerek yöresel şeylerin (yemek, halk oyunları, kıyafetler gibi) bizlere kalmış önemli miraslardır.*” Ö.7. “*Bir toplumun zaman içinde birikmiş, geçmişimizi ve geleneklerimizi yansıtan unsurlarıdır.*” Ö.5. “*Bize farklı ülkelerden (yurdumuzda yaşamış eski uygarlıklardan) kalan tarihi eserlerdir.*” Ö.11. “*Kültürel miras insanın geçmişine ait, kültürüyle ilişkili, atalarımızdan bize kalan gelenek ve göreneklerdir.*” Ö.27.

2. Alt Probleme İlişkin Bulgular:

2. alt problemde yer alan Sosyal Bilgiler dersi öğretmenleri ve 7. sınıf öğrencilerinin görüşlerine göre,

2.1. “Sosyal Bilgiler dersinde “Kültür ve Kültürel Miras” konusu bilgi, beceri ve değer boyutunda nasıl ele alınmaktadır?” alt problemi ile ilgili bulgular şöyledir:

Tablo 7. Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler Dersinde Kültür ve Kültürel Miras Konusunda Bilgi, Değer ve Beceri Boyutunda Neler Öğretildiği Hakkındaki Görüşleri

Tablo 7.1. Öğretmenlerin Bilgi Boyutunda Öğretilenler İle İlgili Görüşlerinin Frekans ve Yüzde Değerleri

Bilgi	f	%
Kavramlar, tanımlar	24	48
Gelenek-görenekler	6	12
Kültürel mirasın önemi ve nasıl korunması gerektiği	6	12
Ülkemizde bulunan eserler	5	10
Ülkemizde var olan kültürel değerler	3	6
UNESCO'nun önemi ve ülkemizde UNESCO'nun koruma altına aldığı eserler	3	6
Çeşitli uygarlıklara ait eserler	1	2
Orta Asya Türk devletlerinin sanat eserleri	1	2
Dünya kültür miras öğeleri	1	2
TOPLAM	50	100

Tablo 7.1.'de görüldüğü gibi, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu %48 görüşle, Sosyal Bilgiler dersinde kültürel miras konusunun anlatımında bilgi boyutunda kavramların ve tanımların verildiğini belirtmişlerdir. Ders kitaplarında bilgi olarak gelenek-göreneklere değinildiği üzerinde duran öğretmenlerin görüşleri %12'dir. Kültürel mirasın önemi ve nasıl korunması gerektiği bilgisinin de bu konu ile verildiğini belirten öğretmen görüşlerinin oranı yine %12'dir. Öğretmenlerin görüşlerinden bazıları şöyledir; “Ülkemizin, özellikle bölgeler açısından kültürel değerlerinden bahsediliyor. Şehirlere ait kültürel özelliklerine değiniliyor.” Ö.t.10. “Giyim, kuşam, yemek kültürü, spor, el sanatları, bayramlar, düğün törenleri ve diğer kutlamalarla ilgili bilgiler verilir.” Ö.t.1. “Kültürel mirasın tanımı, ülkemiz ve dünya kültürel mirasına örnekler.” Ö.t.8.

Tablo 7.2. Öğretmenlerin Değer Boyutunda Öğretilenler İle İlgili Görüşlerinin Frekans ve Yüzde Değerleri

Değer	f	%
Kültürel mirası koruma	15	34
Gelenek, görenek ve eserlerin korunması	7	16
Farklılıklara saygı	7	16
Bir fikri olmayan	6	13
Etik ve estetik kavramlar	4	9
Yaşanılan çevreye duyarlılık	2	4
Tarihi kişiliklere saygı	2	4
TOPLAM	43	100

Tablo 7.2.'de görüldüğü gibi, öğretmenlerin görüşleri birbirine yakındır. Sosyal Bilgiler programında kültürel miras konusunda ve eğitiminde değer boyutunda öğretmen görüşlerinin %34'ü, kültürel mirasa sahip çıkılması ve korunması gerektiği bilgisinin öne çıkarıldığı yönündedir. Diğer öne çıkan öğretmen görüşlerinden biri de, %16 oranı ile gelenek, görenek ve eserlerin korunması gerektiği değerinin öğrencilere verildiğidir. Farklılıklara saygı değerinin kültürel miras konusu ile birlikte verildiğini söyleyen öğretmen görüşleri %16'dır. Bu sonuçlar da ders kapsamında verilmesi gereken değerlerin derste verilmekte olduğunu göstermektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin, bu değerlerin bilincinde oldukları görülmüştür. Öğretmenlerin görüşlerinden bazıları şöyledir; “*Estetik, hoşgörü, vatanseverlik, yardımseverlik, barış, saygı, sevgi, sorumluluk, adil olma, dayanışma ve bilimsellik değerleri kazandırılmaktadır.*” Ö.t.29. “*Misafirperverlik, hoşgörü, birlik, beraberlik değerleri öğretilmektedir.*” Ö.t.10. “*Toplumun ortak düşünce, amaç, temel ahlâki ilke ve inançları öğretiliyor.*” Ö.t.14.

Tablo 7.3. Öğretmenlerin Beceri Boyutunda Öğretilenler İle İlgili Görüşlerinin Frekans ve Yüzde Değerleri

Beceri	f	%
Karar verme becerisi	11	33
Değişim ve süreklilik	7	21
Bir fikri olmayan	6	18
Gözlem	4	12
Düşünme becerisi	2	6
Mekân algılama	1	3
Araştırma	1	3
Beceri, uygulamada yetersiz kalmakta	1	3
TOPLAM	33	100

Tablo 7.3.'de görüldüğü gibi öğretmenlerin görüşleri birbirine yakın olmakla birlikte, öğretmen görüşlerine göre %33'ü, karar verme becerisinin kazandırılmakta olduğunu belirtmiştir. Öğretmen görüşlerinden %21'i, değişim ve süreklilik, %12'si gözlem becerisinin kazandırıldığını belirtmiştir. Öğretmenlerin görüşlerinden bazıları şöyledir, “*Öğrencilere farkındalık kazandırmak. Her gün önünden geçip ne olduğu bilinmeyen tarihi binaların, olayların farkına varılmasını sağlama.*” Ö.t.26. “*Kültürel unsurlarımızı bilen bireyler yetiştirerek, bunları günlük hayatlarında da uygulayabilmelerini sağlama.*” Ö.t.11. “*Öğrencileri öğrenme sürecinde araştırma yapmaya yönlendirerek, bilgi sahibi olmaları amaçlanmaktadır.*” Ö.t.14.

Tablo 8. Öğrencilerin, Sosyal Bilgiler Dersinde Kültür ve Kültürel Miras Konusunda Bilgi, Değer ve Beceri Boyutunda Neler Öğrendikleri İle İlgili Görüşleri

Tablo 8.1. Öğrencilerin Bilgi Boyutunda Öğrendikleri İle İlgili Görüşlerinin Frekans ve Yüzde Değerleri

Bilgi	f	%
Kültür ve kültürel mirasın tanımları	19	41
Tarihi eserler hakkında bilgi ve açıklamalar	9	19
Örf, adetler, gelenekler ve yaşam tarzları	6	13
Toplumların tarihleri ve yaşantıları	5	10
Miras öğelerinin korunması ve sahip çıkılması gerektiği	5	10
Kültürün özellikleri	2	4,3
TOPLAM	46	100

Tablo 8.1.'de görüldüğü gibi, öğrenciler bilgi boyutunda daha çok kültürel mirasın ve kültürün ne olduğunu öğrendiklerini, gelenek ve görenekler ile ilgili bilgi sahibi olduklarını belirtmişlerdir. Öğrenci görüşlerinin %41'i bilgi boyutunda kültür ve kültürel miras tanımını öğrendikleri yönündedir. Ders kitabında üzerinde durulan tarihi eserler ve bunların öneminden bahsedilmesi de öğrencilerin bu eserlere karşı saygılı olunması ve korunması gerektiği bilincini oluşturmuştur. Böyle düşünen öğrenci görüşlerinin oranı %19'dur. Öğrencilerin görüşlerinden bazıları şöyledir; *"Atalarımızdan bizlere camiler, medreseler, külliyeleler, hanlar, hamamlar kalmıştır. Bu kültürel miraslarımızı korumamız ve geleceğe aktarmamız öğretilmektedir."* Ö.15. *"Kültürümüz hakkında, tarihi eserlerimiz hakkında, hangi tarihte, kim tarafından, kimin döneminde yapıldığı gibi bilgiler ediniyoruz."* Ö.14. *"Başka toplumların ve kendi toplumumuzun kültürlerini öğreniyoruz."* Ö.8.

Tablo 8.2. Öğrencilerin Değer Boyutunda Öğrendikleri İle İlgili Görüşlerinin Frekans ve Yüzde Değerleri

Değer	f	%
Kültürel değerleri-öğeleri korumak	36	85
Kültürel değerlere/ öğelere saygı	4	9
Müze ve ören yerlerine gidildiğinde eserlere zarar verilmemesi	2	4,7
TOPLAM	42	100

Tablo 8.2.'de görüldüğü gibi, öğrenciler Sosyal Bilgiler dersinde kültür ve kültürel miras konusunda değer boyutunda, %85 gibi önemli bir oranla kültürel değerleri-öğeleri korumak değerini kazandıklarını söylemişlerdir. Öğrenci görüşlerine göre %9 oranıyla öğrenciler, kültürel değerlere/öğelere saygı değerini Sosyal Bilgiler

dersinde öğrendiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca öğrencilerin müze ve ören yerlerine gidildiğinde eserlere zarar verilmemesi gerektiği görüşü oranı %4,7'dir. Öğrencilerin görüşlerinden bazıları şöyledir; “Eski çağlarda yaşayan toplumlara saygı göstermeyi öğrenmekteyiz.” Ö.3. “Birçok eserin önemi anlatıldıktan sonra, o eserleri korumamız gerektiği öğretiliyor.” Ö.15. “Kültürel miras öğelerine sahip çıkarak, diğer kuşaklara aktarmamız gerektiği değeri öğretilmektedir.” Ö.26.

Tablo 8.3. Öğrencilerin Beceri Boyutunda Öğrendikleri İle İlgili Görüşlerinin Frekans ve Yüzde Değerleri

Beceri	f	%
Karar verme becerisi	15	36
Düşünme becerisi	15	36
Gözlem	3	7,3
Değişim ve süreklilik	3	7,3
Bir görüşü olmayan	3	7,3
Kültürel mirası koruma becerisi kazandırılmıyor	2	4,8
TOPLAM	41	100

Tablo 8.3’de görüldüğü gibi öğrenciler, Sosyal Bilgiler dersi ile kültürel miras konusunun öğrenilmesinde %36 görüş oranıyla karar verme becerisini kazandıklarını belirtmişlerdir. Öğrenciler yine %36 görüşle düşünme becerisi, %7,3 oranıyla gözlem becerisini kazandıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin görüşlerinden bazıları şöyledir; “Korumamız gereken mirasları biz koruyabiliyoruz. Bu beceri bize kazandırılıyor. Çoğu konu hakkında yapmamız gerekenleri biliyoruz.” Ö.13. “Bilgi ve becerimizi arttırıp bizi çalışmaya ve geçmişimiz hakkında merakla sürüklüyor.” Ö.11. “Konu hakkında bilgimiz artıyor, farkındalık kazanıyoruz.” Ö.29. “Günlük hayatımızda önemli bir yere sahip olan kültürel miraslarımız kesinlikle korunamıyor. İnsanlara söylense bile insanlar bunu günlük yaşamlarına geçiremiyorlar.” Ö.7.

2. alt problemde yer alan,

2.2. “Kültürel Miras Eğitimi konusunda hangi yöntem ve teknikler kullanılmaktadır?” alt problemi ile ilgili öğretmen ve öğrenci görüşlerine ilişkin bulgular, Tablo 9 ve Tablo 10’da belirtilmiştir.

Tablo 9: Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersinde Kültürel Miras Eğitiminin Uygulanmasında Kullanılan Yöntem ve Teknikler Hakkındaki Görüşlerinin Frekans ve Yüzde Değerleri

Yöntem ve Teknikler	f	%
Sınıf içi etkinlikler	65	
Sunuş yolu	20	22
Görsel kullanımı	17	19
Beyin fırtınası	12	13
Poster ve afiş hazırlanması	4	4,5
Teknolojik araç- gereçler	3	3,4
Drama etkinlikleri	2	2,2
İstasyon tekniği	2	2,2
Gölge oyunu tekniği	2	2,2
Maket çalışması, harita kullanımı	1	1,1
Münazara	1	1,1
Sınıf dışı etkinlikler	20	
Müze gezileri, kültür gezileri	11	12,5
Öğrenci araştırma ödevleri	5	5,6
Uzman kişi görüşü	4	4,5
Bir fikri olmayan	3	3,4
TOPLAM	88	100

Tablo 9’da, öğretmenlerin kültürel miras konusunu işlerken kullandıkları yöntemler sınıf içi etkinlikler ve sınıf dışı etkinlikler olarak kategorilere ayrılmıştır. Sınıf içi etkinliklerde öğretmen görüşlerine göre %22 oranla sunuş yolu tekniği kullanıldığı görülmüştür. %19 görüş oranıyla, görsel kullanımından yararlandığı görülmüştür. Sınıf dışı etkinliklerde %12,5 öğretmen görüşüyle, müze gezileri ve kültür gezilerinin yapıldığı görülmüştür. Öğrenci araştırma ödevlerinin yapıldığını belirten öğretmen görüş oranı %5,6 olmuştur. Öğretmenlerin görüşlerinden bazıları şöyledir; “Soru cevap, hikâye anlatımı, görsel kullanarak ders işlenmektedir. Bazen de sınıfta slayt gösterileri ile ders işleniyor. Folklor konusunda bir iki öğrenci folklor kıyafeti giyerek sınıfa gelmişti.” Ö.t.4. “Sınıf içinde görsellerle, zaman zaman canlandırma ve uygulama faaliyetleriyle konu öğretilmektedir. Geçmiş ve günümüz arasında karşılaştırma yapma, kubaşık öğrenme, araştırma, inceleme, beyin fırtınası tekniklerinden yararlanılmaktadır.” Ö.t.23. “Görsellerle tanıtım, miras öğelerini yerinde tanıma, müze gezileri ile konu öğretilmektedir.” Ö.t.9.

Tablo 10: Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinde Kültürel Miras Eğitiminin Uygulanmasında Kullanılan Yöntem ve Teknikler İle İlgili Görüşlerinin Frekans ve Yüzde Değerleri

Yöntem ve Teknikler	f	%
Ders kitabından yararlanılmakta	25	40
Afiş hazırlanmaktadır	13	21
Sunum ve slaytlardan yararlanılmakta	10	16
Geziler düzenlenmekte	8	13
Performans ve proje ödevleri verilmekte	2	3,2
Yaparak-yaşayarak öğrenmeden yararlanılmakta	2	3,2
Kompozisyon çalışmaları yapılmakta	1	1,6
TOPLAM	61	100

Tablo 10’da görüldüğü gibi, öğrencilerin genel görüşlerinde farklılık olmakla birlikte, bu konuların daha çok ders kitabından örneklerle anlatıldığı görüşü biraz daha çoğunluktadır. Bu görüşe sahip olanların oranı %40’tır. Afiş çalışmaları yapıldığını belirten öğrencilerin oranı %21, slayt gösterileri ile dersin işlendiğini belirten öğrenci görüşleri oranı %16’dır. Bu da öğretmenlerin, kültürel miras ile ilgili konuları işlerken, geleneksel konu anlatımı yönteminin yanı sıra diğer öğretim tekniklerinden yararlandıklarını göstermektedir. Öğrencilerin görüşlerinden bazıları şöyledir; “Sınıfa konuyla ilgili örnekler getiriliyor ve inceleniyor. Örneğin evimizde keçe varsa ya da bir testi, getirilip sınıfta gösteriliyor” Ö.17. “Konu anlatılıyor, konuyla ilgili çalışmalar yapıyoruz. Bu konulardan sonra öğretmenlerimiz çizgi film izletiyor.” Ö.14. “Konu anlatımı ve okuma çalışmaları yapılıyor. Hoşgörü ile ilgili kompozisyon çalışmaları yapıldı.” Ö.5.

3. Alt Probleme İlişkin Bulgular:

3. alt problemde yer alan “Sosyal Bilgiler öğretmenleri ve 7. sınıf öğrencilerinin görüşlerine göre, Sosyal Bilgiler dersinde, kültürel miras eğitiminde karşılaşılan sorunlar ve öneriler” ile ilgili bulgular şöyledir:

Tablo 11: Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersinde Kültürel Miras Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar Hakkındaki Görüşlerinin Frekans ve Yüzde Değerleri

Sorunlar	f	%
Okul Yönetimi ile ilgili sorunlar	22	
Müze ve ören yeri gezilerinin yetersizliği	13	25
Okulların fiziki ve teknik yetersizlikleri	9	17
Öğrenci ile ilgili sorunlar	8	
Yetersiz bilgi	8	15
Ders ile ilgili sorunlar	7	
Ders saatlerinin yetersizliği	4	7
Kaynak kitapların yetersizliği	3	5
Programla ilgili sorunlar	5	
Soyut düşünce gerektiren konularda öğrencilerin konuyu anlamaması	3	5
Ezberci eğitim sistemi	2	3
Toplumsal kaynaklı sorunlar	5	
Aile eğitiminin ve toplum duyarlılığının yetersizliği	5	9
Bir fikri olmayan	2	3
Müze eğitimi ile ilgili sorunlar	3	
Kültürel miraslarımızın sergilendiği müzelerin yetersizliği	3	5
TOPLAM	52	100

Tablo 11’de görüldüğü gibi, öğretmenlerin kültürel miras eğitiminde karşılaştıkları sorunların başında %25 oranıyla öğrencileri yeterince müze ve ören yerine götürememeleri gelmektedir. Öğretmenlerin %17 oranındaki görüşlerine göre okulların fiziki ve teknik olanaksızlıkları da kültürel miras eğitiminin daha iyi öğretilmesinde engel oluşturmaktadır. Konu hakkında öğrencilerin yeteri kadar bilgi sahibi olmamaları %15 oranıyla öne çıkan öğretmen görüşlerindedir. Öğretmenlerin görüşlerinden bazıları şöyledir; *“Uygulama problemleri ile karşılaşılmaktadır. Yeterince kültür gezileri düzenlenememektedir.”* Ö.t.26. *“Öğrenciler müzelere ekonomik nedenlerden götürülemiyor. Müze saatleri ders saatleri ile çakışınca öğrenci ya kursunu tercih ediyor, ya da evine gidecek servisi tercih ediyor. Öğretmene gezi yapabilmesi için bir sürü mevzuat, kırtasiye ve angarya işler yükleniyor.”* Ö.t.20. *“Yaparak-yaşayarak öğrenme imkânı her zaman olmamaktadır. Not verme (Halk kültürü gibi derslerde) olmadığı için, fazla ilgi olmamaktadır.”* Ö.t.14.

Tablo 12: Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler Dersinde Kültürel Miras Konusunun Daha İyi Öğrenilebilmesi İçin Yapılması Gerekenler Hakkındaki Görüşlerinin Frekans ve Yüzde Değerleri

Kültürel miras konusunun daha iyi öğrenilebilmesi için öneriler	f	%
Müze ve ören yeri gezilerine ağırlık verilmeli	17	33
Okullarda kültürel etkinlikler arttırılmalı (festival ve şenlikler yapılmalı)	6	11
Afiş hazırlatılmalı	4	7,8
Ders kitaplarında kültür konusuna ağırlık verilmeli	3	5,8
Konular görsellerle zenginleştirilmeli	3	5,8
Drama etkinliğine yer verilmeli	2	3,9
Seminer, toplantı ve konferanslar düzenlenmeli	2	3,9
Aileler bilinçlendirilmeli	2	3,9
Üniversitelerle işbirliği yapılmalı	2	3,9
Basın-yayın organları konu üzerinde durmalı	2	3,9
Kültür ile ilgili seçmeli ders sayısı arttırılmalı	2	3,9
Bir fikri olmayan	2	3,9
Öğrenme alanları, diğer derslerle ilişkilendirilmeli	1	1,9
Türk kültürünü anlatan müzeler açılmalı	1	1,9
Sınav kaygısı en aza indirilerek, öğrencilerin derse katılımı sağlanmalı	1	1,9
Öğretmenler konu hakkında bilinçlendirilmeli	1	1,9
TOPLAM	52	100

Tablo 12’de görüldüğü gibi, öğretmen görüşlerinin çoğunluğu %33 oranıyla kültürel miras konusunun daha iyi öğrenilebilmesi için müze ve ören yeri gezilerine ağırlık verilmesi gerektiği yönündedir. Okullarda kültürel etkinliklerin arttırılması gerektiğini, çeşitli festivaller, şenlikler ile konunun daha iyi anlaşılacağını belirten öğretmen görüşleri %11’dir. Derste konuyla ilgili afişlerin hazırlatılması gerektiğini belirten öğretmen görüşlerinin oranı %7,8’dir. Öğretmenlerin görüşlerinden bazıları şöyledir; “Orta Asya Türk kültürünü ve Türk İslam devletlerini anlatan müzeler oluşturulmalıdır.” Ö.t.22. “Televizyon ve basında kültürel mirastan daha çok bahsedilen programlar yapılıp yayınlanmalıdır, bu programlar erken saatlerde olmalıdır. Sanatçı klipleri tarihi mekânları tanıtıcı görüntüler içermelidir. Kitaplarda bulunan resimleri öğrencilerin yakından görmeleri sağlanmalıdır.” Ö.t.20. “Kültürel mirasın önemi ailelere anlatılmalı ve kültürel miras eğitiminde ailelerle işbirliği yapılmalıdır.” Ö.t.17.

Tablo 13: Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersinde, Kültürel Miras Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar Hakkındaki Görüşlerinin Frekans ve Yüzde Değerleri

Sorunlar		f	%
Okul yönetimi ile ilgili sorunlar	21		
Müze ve ören yerine yeterince gidilmemesi		12	23
Konuların üst düzey anlatılması		5	9,6
Miras öğelerinin önemine yeterince değinilmemesi		4	7
Toplumsal kaynaklı sorunlar	15		
Bilgi yetersizliği		9	17
Konuya karşı ilgisizlik		3	5,7
Kültürel farklılıkların olması		2	3,8
Kültürel yozlaşmanın olması		1	1,9
Ders ile ilgili sorunlar (Yöntem/ Program/Sistem)	14		
Sunum ve slayt çalışmalarının yetersizliği		7	13
Görsellerden yararlanılmaması		4	7
Halk Kültürü dersinin seçmeli ders olması		2	3,8
Ders saatlerinin yetersiz olması		1	1,9
Herhangi bir sorun yok		2	3,8
TOPLAM		52	100

Tablo 13’de görüldüğü gibi, öğrencilerin kültürel miras eğitiminde karşılaşılan sorunlar hakkındaki görüşlerinden öne çıkan %23 oranı ile müze ve ören yerlerine yeterince gidilmemesi olmuştur. Bu sonuçtan da öğrencilerin kültürel miras eğitiminde müzelere gitmek istedikleri, kültürel miras eğitiminde bunun yararlı olacağı görülmektedir. Öğrenci görüşlerine göre toplumda bilgi yetersizliğinin olması %17 oranıyla öne çıkmaktadır. Ders ile ilgili sorunlarda, sunum ve slaytların yetersizliği %13 oranıyla öğrencilerin konu hakkında öne çıkan görüşleridir. Öğrencilerin görüşlerinden bazıları şöyledir; “Müze gezileri yapılmalı, her kültürü öğrenmek açısından yurt dışı gezileri düzenlenmelidir.” Ö.22. “Sosyal Bilgiler dersinde kültürel miras eğitiminde karşılaştığım sorunlar; arkadaşlarımızın ‘Öğretmenim, onlar geçmişte kaldı, hem kimse sahip çıkmıyor, artık teknoloji geliştii’ şeklinde konuşmalarıdır.” Ö.28. “Geziler düzenlenebilir. Sadece yazılı, sözlü olarak değil, üç boyutlu olarak bizlere aktarılmalı ve bu şekilde anlatılmalıdır. Halk Kültürü dersi zorunlu hale getirilmelidir.” Ö.9. “Çoğu insanın konuyu dinlememesi ve büyüyünce tarihi miraslarımıza zarar vermeleri.” Ö.38.

Tablo 14: Öğrencilerin Kültürel Miras Konusunun Daha İyi Öğrenilebilmesi İçin Yapılması Gerekenler Hakkındaki Görüşlerinin Frekans ve Yüzde Değerleri

Kültürel miras konusunun daha iyi öğrenilebilmesi için öneriler	f	%
Müze gezileri yapılmalı	21	30
Sunum ve slaytlar ile ders işlenmeli	15	21
Drama etkinlikleri ve canlandırmalar yapılmalı	11	15
Afiş ve panolar hazırlanmalı	9	13
Kültürel mirasa duyulan merak arttırılmalı	3	4,3
Okullarda kültürel etkinlikler yapılmalı	3	4,3
Daha çok kaynaktan yararlanılmalı	2	2,8
Görsellerden yararlanılmalı	2	2,8
Farklı kültürlerin tanınması adına yurt dışı gezileri yapılmalı	1	1,4
Konu ile ilgili ödevlendirmeler yapılmalı	1	1,4
Diğer derslerle işbirliği yapılmalı	1	1,4
TOPLAM	69	100

Tablo 14’de görüldüğü gibi öğrencilerin görüşleri birbirine oldukça yakındır. Öğrencilerin görüşlerinin %30’u, kültürel miras konusunun daha iyi öğrenilebilmesi için müze gezilerinin yararlı olacağını göstermektedir. Öğrencilerin görüşlerine göre %21 oranla derste sunum ve slayt çalışmalarına ağırlık verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca öğrencilerin görüşlerine göre %15 oranıyla, drama etkinliklerinin ve canlandırmaların daha fazla olması gerektiği görüşü de ön plana çıkmıştır. Öğrencilerin görüşlerinden bazıları şöyledir; *“Sınıftaki bütün öğrenciler gruplara ayrılarak, afişler, slaytlar hazırlayarak, konu hakkında daha fazla bilgi edinilebilir.”* Ö.37. *“Tiyatro ve drama etkinlikleriyle öğrencilere geçmişten günümüze kadar gelebilmiş manevi değerlerimiz anlatılabilir.”* Ö.40. *“Kültürel miraslardan bazılarını gezip görerek, fotoğraflarını inceleyerek, bilgi alarak bu konu daha iyi işlenebilir.”* Ö.29.

Tablo 15: Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersi Açısından Kültürel Miras Konusunun Önemi Hakkındaki Görüşlerinin Frekans ve Yüzde Değerleri

Kültürel mirasın önemi	f	%
Geçmiş hakkında bilgi sahibi olmak	15	29
Ülkemizde bulunan kültürel miras öğelerini öğrenmek	11	21
Eski yaşantıları öğrenmek	11	21
Gelenek ve görenekler hakkında bilgi sahibi olmak	6	11
Gelenek, görenek, örf ve adetlere sahip çıkmak	3	5
Toplumsal bir değer olması	2	3,9
Kültürel mirasın korunması gerektiği	2	3,9
Diğer kültürler hakkında bilgi sahibi olmak	1	1,9
TOPLAM	51	100

Tablo 15’de görüldüğü gibi, öğrencilerin görüşleri birbirine yakındır. Sosyal Bilgiler dersi açısından kültürel miras konusunun neden önemli olduğu hakkında öğrenciler, %29 oranıyla geçmişimiz hakkında daha fazla bilgi sahibi olabilmek için kültürel miras konusu önemlidir demiştir. Öğrenciler yine kültürel miras öğeleri ile ilgili bilgi sahibi olabilmek, eski yaşantılar hakkında bilgi edinebilmek için kültürel miras konusunun önemli olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin görüşlerinden bazıları şöyledir; “*Sosyal Bilgiler dersinde tarihimizi, geçmişimizi öğreniyoruz. Geçmişten bugüne kadar sahip olduğumuz en büyük değerlerimiz olan kültürel mirasımızı korumayı da bu derste öğrenip uyguluyoruz.*” Ö.6. “*Eski zamanlarda yaşamış olan atalarımızın gelenek ve göreneklerini öğreniyoruz, bu sayede onlar hakkında bilgi ediniyoruz.*” Ö.25. “*Sosyal Bilgiler dersinde başka ırklardan günümüze kadar birçok yapıtın bulunduğunu öğrenmekteyiz.*” Ö.9.

Tablo 16: Öğrencilerin Kültürümüzün Daha İyi Korunması ve Kültürel Mirasımıza Sahip Çıkılması İçin Neler Yapılması Gerektiği İle İlgili Görüşlerinin Frekans ve Yüzde Değerleri

Kültürel mirasa sahip çıkılması için yapılması gerekenler	f	%
Devletin yapması gerekenler	20	
Miras öğelerinin tanıtımı yapılarak, korumalar arttırılmalı	12	24
Konferanslar verilmeli, aileler bilinçlendirilmeli	3	6
İnsanların müze ve ören yerlerine gitmeleri teşvik edilmeli	2	4
Tarihi eserlere zarar verenlere caydırıcı cezalar verilmeli	2	4
Basın ve yayın aracılığı ile önemlerine değinilmeli	1	2
Toplumsal alanda yapılması gerekenler	16	
Halk bilinçlendirilmeli	10	20
Miras öğelerinin önemi insanlara anlatılmalı	4	8
Miras öğelerinin ülke kalkınması için öneminden bahsedilmeli	1	2
Geçmiş değerler devam ettirilmeli	1	2
Okul Yönetiminin yapması gerekenler	13	
Kültürel miras konusuna daha fazla değinilmeli	8	16
Okullarda geçmişe dayalı etkinlikler yapılmalı	3	6
Müze gezileri arttırılmalı	2	4
TOPLAM	49	100

Tablo 16’da, kültürel mirasa sahip çıkılması için yapılması gerekenler üç kategoride toplanmıştır. Devletin yapması gerekenlerde öğrenci görüşlerinden öne çıkanı %24 görüş oranıyla miras öğelerinin tanıtımına önem verilmesi gerektiği olmuştur. Toplumsal alanda konuyla ilgili yapılması gerekenler boyutunda öğrenci görüşlerinden öne çıkanı %20 ile halkın bilinçlendirilmesi olmuştur. Okul yönetiminin yapması gerekenlerin başında %16 ile kültürel miras konusuna daha fazla değinilmesi

gerektiği olmuştur. Öğrencilerin görüşlerinden bazıları şöyledir; “Her yıl ya da her ay düzenli olarak kültürel mirasımızla ilgili bilgilendirme yapılmalı, kültürel mirasımızı yansıtan evlerde eğlenceli aktiviteler düzenlenmelidir.” Ö.20. “Kültürel miraslarımızı başka ülkelere vermemeli ve daha iyi korumalıyız.” Ö.24. “Kültürümüzü daha iyi korumamız ve sahip çıkmamız için okullarda geçmişe dayalı oyunlar, skeçler yapılmalıdır. Geçmişte yapılan el sanatları okullarda kurslarla etkin hale getirilmelidir.” Ö.28. “İlk olarak tüm insanlarımız bilinçlendirilmelidir. Daha sonra bu konuda bireysel değil, toplumsal hareket edilmelidir.” Ö.35.

Tablo 17: Öğrencilerin Ülkemizde Önemli Gördükleri Kültürel Miras Öğeleri ve Bu Kültürel Miras Öğeleri İle İlgili Görüşlerinin Frekans ve Yüzde Değerleri

Öğrencilerin ülkemizde önemli gördükleri kültürel miras öğeleri	f	%
Mimari eserler	30	32,9
Yöresel oyunlar, yemekler, kıyafetler, el sanatları	18	19
Müzeler	9	9,8
Ramazan ayında yapılan etkinlikler	8	8,7
Kutlamalar, bayramlar, düğünler	8	8,7
Örf-adetler	7	7,6
Türk kahvesi, Türk baklavası	5	5,4
Doğal ve tarihi yerler	3	3,2
Nasrettin Hoca Fıkraları	2	2,1
Deyim ve atasözleri	1	1
TOPLAM	91	100

Tablo 17’de görüldüğü gibi öğrencilerin çoğunluğunun görüşleri %32,9 oranıyla kültürel mirasın, mimari eserler olduğu yönündedir. Yöresel oyunlar, yöresel yemekler, kıyafetlerin kültürel miras öğeleri olduğu görüşünde olanların oranı %19’dur. Müzelerimizin kültürümüzle ilgili önemli miras öğelerimiz olduğunu belirtenlerin oranı %9,8’dir. Öğrenciler için kültürel miras, somut öğeler barındıran bir kavram olmakla birlikte, soyut olan gelenek ve görenek kavramlarını da içinde barındıran önemli bir öğedir. Öğrencilerin büyük çoğunluğu için ise kültürel miras “Somut kültürel miras öğeleri” demektir sonucuna varılabilir. Öğrencilerin görüşlerinden bazıları şöyledir; “Ankara Kalesi, Eyyüp Sultan Camii, Galata Kulesi, İzmir Saat Kulesi, Mevlana Türbesi, Minyatürler.” Ö.32. “Tarihi evlerimiz, halılarımız, kahvemiz, tarihi yapılarımız kültürel mirasa örnektir.” Ö.25. “Müzeler, camiler, tarihi eserler, okulumuz (Atatürk Ortaokulu-Cebeci), kervansaraylar, örf ve adetlerimiz.” Ö.13. “Topkapı Sarayı, kervansaraylar, Anıtkabir, bayramlarda yapılan ziyaretler.” Ö.15. “Selimiye

Camii, Rumeli Hisarı, Mama Hatun Külliyesi, Mevlana Türbesi, Dolmabahçe Sarayı, köprü ve kervansaraylar.” Ö.16.

Tablo 18: Öğrencilerin Kültürel Miras Öğelerinin Neden Yaşatılması Gerektiği ve Geçmişten Günümüze Miras Kalan Eserlerin Önemi Hakkındaki Görüşlerinin Frekans ve Yüzde Değerleri

Geçmişten günümüze miras kalan eserlerin önemi	f	%
Gelecek nesillere eserler ve değerlerin aktarılabilmesi	18	36
Geçmiş hakkında bilgi vermeleri	17	34
Miras öğeleri, kültürel değerlerin devamıdır	9	18
Bugünün anlaşılmasını sağlama	2	4
Eserlerin yapıldığı dönemler ile ilgili bilgi vermeleri	2	4
Toplum hayatını düzenlemesi	2	4
TOPLAM	50	100

Tablo 18’de görüldüğü gibi, öğrencilerin görüşleri birbirine yakındır. Öğrencilerin görüşlerinin çoğunluğu %36 oranı ile gelecek nesillere bu eserlerin aktarılması gerektiğini ve bu yüzden de kültürel miras öğelerinin yaşatılması ve korunması gerektiği yönündedir. Öğrencilerin öne çıkan bir diğer görüşü %34 oranı ile miras öğelerinin geçmiş hakkında bilgi verdikleri yönündedir. Kültürel miras öğelerinin varlığının, kültürel değerlerin devamı olduğu görüşü %18’dir. Öğrencilerin görüşlerinden bazıları şöyledir; *“Gelecek nesillerin de bu eserleri görmeye hakları olduğu için, bu eserleri onlara en iyi şekilde bırakmalıyız.” Ö.29.* *“Kültürel miras öğeleri bugünü geleceğe aktaracak, geçmiş hakkında bilgi edinilmesini sağlayacak önemli değerlerdir. Geçmişten bugüne gelen birçok kervansaray bize tarihimizdeki devletlerin ticaret ile uğraştıklarını gösteriyor. Medreselerin varlığı eğitime önem verildiğini gösteriyor.” Ö.6.* *“Atalarımız ve milletimizin bize kalan manevi eserlerini korumalıyız. Çünkü toplumumuzu aydınlatan ve geleceğe ışık tutan bu eserler önemli bir değere sahiptir.” Ö.40.*

Tablo 19: Öğrencilerin, Kültürel Mirasın Gelecek Nesillere En İyi Hangi Yollarla Bırakılabileceği Hakkındaki Görüşlerinin Frekans ve Yüzde Değerleri

Kültürel mirasın gelecek nesillere bırakılması	f	%
Miras öğelerini koruyarak ve sahip çıkarak	21	42
Kültürel miras eğitimine önem vererek	9	18
Toplum bilinçlendirilerek	5	10
Gelenek ve görenekler devam ettirilerek	5	10
Kaynak sayısı artırılarak	4	8
Konu ile ilgili konferanslar verilerek	3	6
Tanıtlara önem vererek	2	4
TOPLAM	49	100

Tablo 19’da görüldüğü gibi öğrencilerin görüşlerine göre %42 oranla öne çıkan görüş, kültürel mirasın en iyi korunarak ve sahip çıkılarak gelecek nesillere bırakılacağı olmuştur. Kültürel miras eğitime önem verilmesi gerektiği de %18 oranla öne çıkan bir diğer görüş olmuştur. Buna bağlı olarak Sosyal Bilgiler dersi kapsamında kültürel miras konusuna biraz daha ağırlık verilmesi gerektiği sonucu çıkmaktadır. Öğrenciler, toplumun bilinçlendirilmesi gerektiğini ve bu sayede insanların kültürel miras öğeleri hakkında daha bilinçli olacaklarını düşünmektedirler. Öğrencilerin görüşlerinden bazıları şöyledir; “Kültürel mirasımıza sahip çıkacak bireyler yetiştirerek, kültürel miras gelecek nesillere en iyi şekilde bırakılır.” Ö.27. “Miraslarımız koruma altına alınarak, bilgilerimiz ise aile içinde paylaşılarak gelecek nesillere aktarılır.” Ö.16. “Kültürel değerleri devam ettirerek ve önemlerini anlatarak.” Ö.34.

Tablo 20: Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Dersi Açısından Kültürel Miras Konusu ve Eğitiminin Önemi Hakkındaki Görüşlerinin Frekans ve Yüzde Değerleri

Kültürel mirasın önemi	f	%
Milli ve manevi değerlerin korunması	9	18
Kültürel miras öğelerinin korunması	9	18
Miras öğelerinin gelecek nesillere aktarılması	8	16
Öğrencilerin kültürel miras konusu hakkında bilinçlenmeleri	7	14
Geçmiş değerler ve kültürlerin öğretilmesi	5	10
Kültür yozlaşmasını önlemek	5	10
İnsanlar arasında birlik, beraberlik duygusunu öne çıkarmak	3	6
Geçmiş uygarlıklar hakkında bilgi sahibi olma	2	4
TOPLAM	48	100

Tablo 20’de görüldüğü gibi, Sosyal Bilgiler dersi açısından kültürel miras konusu öğretmenlerin görüşlerine göre %18 oranı ile milli ve manevi değerlerin korunması, kültürel miras öğelerinin korunması, %16 oranı ile miras öğelerinin gelecek nesillere aktarılması bakımından önemlidir. Görüşler birbirine yakın olmakla birlikte, öğretmenler kültürel mirasın ve miras öğelerinin korunması bilincinin bu ders ile en iyi şekilde verilebileceğini belirtmişlerdir. Öğretmenlerin görüşlerinden bazıları şöyledir; “Geçmiş ve bugün arasındaki bağlantıyı devam ettirmek, bugün geldiğimiz kültür düzeyinin, kültürel mirasın bir sonucu olduğunu kavramak açısından önemlidir.” Ö.t.13. *Sosyal Bilgiler dersinin amacı iyi bir vatandaş yetiştirmektir. İyi bir vatandaş olmanın ön koşullarından birisi ise kültürel değerleri tanımak ve bazı değerlerin korunmasının önemini bilmektir.* Ö.t.17. “İnsanların davranışlarının ve sosyal tepkilerinin anlamlandırılması açısından kültürel miras konusu önemlidir.” Ö.t.19.

Tablo 21: Öğretmenlerin, Kültür ve Kültürel Mirasa Sahip Çıkılması İçin Yapılması Gerekenler Hakkındaki Görüşlerinin Frekans ve Yüzde Değerleri

Kültürel mirasa sahip çıkılması için yapılması gerekenler	f	%
Ders ile ilgili yapılması gerekenler	30	
Öğrencilerde kültürel miras bilincini oluşturma	11	22
Miras öğelerimiz, öğrencilere en iyi şekilde aktarılmalı	6	12
Müze ve ören yerlerinin önemine değinilmeli	5	10
Görsel kaynaklar çoğaltılmalı	5	10
Sosyal Bilgiler ders saati artırılmalı	3	6
Okul yönetiminin yapması gerekenler	9	
Geziler yapılarak, müzelere gidilmesi kolaylaştırılmalı	5	10
Okullarda kültürel etkinlikler artırılmalı	4	8
Toplumsal alanda yapılması gerekenler	7	
Toplum daha fazla bilinçlendirilmeli	6	12
Evrensel değerler üzerinde durulmalı	1	2
Devletin yapması gerekenler	3	
Miras öğelerinin korunması için cezalar caydırıcı olmalı	2	4
Devlet, konuyla ilgili araştırmaların yapılmasını sağlamalı	1	2
TOPLAM	49	100

Tablo 21’de, öğretmenlerin kültürel mirasa sahip çıkılması için yapılması gerekenler hakkındaki görüşleri 4 kategori altında ele alınmıştır. Ders ile ilgili yapılması gerekenlerde öğretmen görüşlerinden %22’si öğrencilerde kültürel miras bilincinin Sosyal Bilgiler dersi ile sağlanacağı yönünde olmuştur. Toplumsal alanda yapılması gerekenler başlığı altında öğretmen görüşlerinin %12’sini, toplumun konu hakkında daha fazla bilinçlendirilmesi görüşü oluşturmuştur. Devletin yapması gerekeler hakkında öğretmenlerin görüşlerinin %4’ünü, miras öğelerinin korunması için caydırıcı cezaların verilmesi gerektiği oluşturmuştur. Okul yönetiminin yapması gerekenler hakkında gezilerin yapılması gerektiğini belirten öğretmen görüşlerinin oranı %10 olmuştur. Öğretmenlerin görüşlerinden bazıları şöyledir; “Kültürümüzün diğer kültürlerin etkisinden korunması sağlanmalı. Öğrencinin kendi kültürünü hor görmemesi ve benimsemesi sağlanmalı. Kültürel öğeler her platformda tanıtılmalı ve kültürel mirasa değer verilmelidir.” Ö.t.4. “Öğrencilere kültürel miras öğeleri sadece öğretmen ve veli olanakları ile tanıtılmamalı. Müze giriş ücretleri daha makul seviyelerde olmalı, bu sayede daha fazla insan bu yerler hakkında bilgi edinebilmeli.” Ö.t.20. “Kültürümüzü yansıtan değerlere yer verilmeli, çekici hale getirilmelidir. Festivaller, kültürel mirasa yönelik hafta olmalı ve çeşitli faaliyetlerle desteklenmelidir.” Ö.t.23.

Tablo 22: Öğretmenlerin, Ülkemizde Önemli Gördükleri Kültürel Miras Öğeleri ve Bu Konu Hakkındaki Görüşlerinin Frekans ve Yüzde Değerleri

Öğretmenlerin ülkemizde önemli gördükleri kültürel miras öğeleri	f	%
Doğal ve tarihi yerler	23	35
Yöresel oyunlar, kıyafetler, yemekler	9	13
Destanlar, efsaneler, yazıtlar, halk kahramanları	7	10
Örf-adetler	7	10
Müze ve ören yerleri	6	9
Kutlamalar ve bayramlar	4	6
Geçmişten günümüze gelen değer yargıları	3	4
Bir fikri olmayan	3	4
Gösteri sanatları	2	3
Milli-manevi değerler	1	1,5
TOPLAM	65	100

Tablo 22’de görüldüğü gibi, öğretmenlerin görüşlerine göre ülkemizde önemli gördükleri kültürel miras öğeleri %35 oranıyla, doğal ve tarihi yerlerdir. Öğretmen görüşlerinden öne çıkanlardan %13 oranıyla yöresel oyunlar, kıyafetler ve kültürümüzde var olan yöresel yemekler olmuştur. Ayrıca öğretmenlerin görüşlerine göre %10 oranıyla destanlar, efsaneler de önemli kültürel öğelerimizdendir. Öğretmenler için önemli görülen miras öğelerinin çoğunluğu somut kültürel miras öğelerine girmektedir. Ama somut olmayan kültürel miras öğelerinin de öğretmenler için anlam ifade ettiği bu sonuçlarda görülmüştür. Öğretmenlerin görüşlerinden bazıları şöyledir; “*Doğal ve tarihi güzellikler, Sümela Manastırı, Ayasofya, Peri Bacaları, Pamukkale Travertenleri, Aspendos, Efes Antik Kenti.*” Ö.t.9. “*Sözlü kültürel mirasımız önemli. Kutlamalar, şenlikler, birlikte yapılan paylaşımlar.*” Ö.t.11. “*Geçmişten günümüze kalan müzeler ve tarihi eserler. Hisarlar, saraylar, türkülerimiz, çocuk oyunları.*” Ö.t.18.

Tablo 23: Öğretmenlerin Kültürel Miras Eğitiminde Öğrencilere Hangi Bilgilerin Verilmesi Gerektiği İle İlgili Görüşlerinin Frekans ve Yüzde Değerleri

Kültürel miras eğitiminde verilmesi gereken bilgiler	f	%
Kültürel miras ile ilgili bilinç oluşturulmalı	18	43
Ülkemizde ve dünyadaki kültürel miras öğeleri ile ilgili bilgiler verilmeli	9	21
Miras öğelerinin toplumu birleştirici öğeler olduğundan bahsedilmeli	5	12
Maddi-manevi değerler ve önemleri	4	9
Bir fikri olmayan	2	4,8
Törenler, bayramlar, halk oyunları ve önemleri	1	2,4
Semt kütüphaneleri yaygınlaştırılmalı	1	2,4
Ülkemizin kültürel miras bakımından zengin olduğu	1	2,4
TOPLAM	41	100

Tablo 23’de görüldüğü gibi, öğretmenlerin görüşlerine göre, kültürel miras eğitiminde öğrencilere bilgi boyutunda, kültürel miras ile ilgili gerekli bilincin oluşturulması gerektiği görüşü %43 oranındadır. Kültürel miras eğitiminde öğrencilere, ülkemiz ve dünyadaki kültürel miras öğelerinin bilgisi verilerek, önemleri üzerinde durulması gerektiği de %21 oranıyla öne çıkan öğretmen görüşlerindedir. Miras öğelerinin toplumu birleştirici rolleri üzerinde durularak, öğrencilerde farkındalık yaratmak %12 değeriyle öne çıkan bir diğer öğretmen görüşlerindedir. Öğretmenlerin görüşlerinden bazıları şöyledir; *“Kültür nedir belirtilmeli, miras kalmasının önemi üzerinde durulmalı. Geçmişle bağlarımızı neden güçlü tutmamız gerektiği öğretilmeli. Kültürlerine bağlı ülkeler ve kültürel bağlarını yitiren ülkeler ile ilgili bilgiler verilmeli. Sonra da kültürel öğeler tanıtılıp, sevdirmeli ki benimsenebilsin (Mesela her doğan çocuk için ağaç dikilme geleneği).”* Ö.t.4. *“Kültürel mirasın tarihi oluşumu, bu oluşuma etki eden milletlerin tanıtılması gereklidir. Bunların korunması açısından insanlara düşen görevlere değinilmelidir.”* Ö.t.27. *“Öğrencilerin ilgisini çekebilecek olan miras öğeleri ve sıra dışı özellikleri olan eserler hakkında bilgiler verilmeli.”* Ö.t.34.

Tablo 24: Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler Programında Kültürel Miras Konularının ve Eğitiminin Yeterli Olup Olmadığı Hakkındaki Görüşlerinin Frekans ve Yüzde Değerleri

Kültürel miras eğitiminin programdaki yeri	f	%
Yeterli değil	9	21
Ders saatleri konu anlatımında yetersiz kalmakta	6	14
Sosyal Bilgiler müfredatı konu ile ilgili yeterli değil	6	14
Uygulamada eksikler yaşanmakta	5	12
Kültürel miras konularında yeterli bilgi verilmemekte	4	9
Bir fikri olmayan	4	9
Yeterli	4	9
Müze gezileri göz ardı edilmekte	2	4,8
Yeterli ama yapılması gerekenler var	1	2,4
TOPLAM	41	100

Tablo 24’de görüldüğü gibi, öğretmenlerin görüşlerine göre %21 oranıyla Sosyal Bilgiler programında kültürel miras konuları ve eğitimi yeterli değildir. Öğretmenlerin görüşlerine göre %14 oranıyla ders saatleri konu anlatımında yetersiz kalmaktadır ve Sosyal Bilgiler müfredatında kültürel miras konusuna yeterince değinilmemektedir. Uygulamada eksikler yaşandığını belirten öğretmen görüşlerinin

oranı %12'dir. Öğretmenlerin görüşlerinden bazıları şöyledir; “*Yeterli değil, daha çok siyasi gelişmeler ön plana çıkarılıyor.*” Ö.t.13. “*5. sınıfta kültürel miras konusu yeterli, 6. sınıfta yeterli, 7. sınıf eksik kalıyor (Osmanlı konularında) 8. sınıf Vatandaşlık dersi içinde yer alıyor ve eksik kalıyor.*” Ö.t.15. “*Yeterli buluyorum. Bir ünite tamamen kültürel mirasa ayrılıyor ama ünitenin içeriği çeşitlendirilebilir.*” Ö.t.31.

Alt problemlerden biri olan, öğretmen ve öğrencilerin görüşlerine göre, Sosyal Bilgiler dersi kapsamında verilen kültürel miras eğitiminde karşılaşılan sorunlar şöyledir; Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde, kültürel miras eğitiminde karşılaşılan sorunlar hakkındaki görüşlerine göre, okul yönetimi ile ilgili sorunlar; müze ve ören yerlerine yeterince gidilmemesi, konuların üst düzey anlatılması, miras öğelerinin önemine yeterince değinilmemesi, toplumsal kaynaklı sorunlar; bilgi yetersizliği, konuya karşı ilgisizlik, kültürel farklılıkların olması, kültürel yozlaşmanın olması, ders ile ilgili sorunlar; sunum ve slayt çalışmalarının yetersizliği, görsellerden yararlanılmaması, Halk Kültürü dersinin seçmeli ders olması, ders saatlerinin yetersiz olması sorunlarına değindikleri görülmüştür. Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersinde, kültürel miras eğitiminde karşılaşılan sorunlar hakkındaki görüşlerine göre; okul yönetimi ile ilgili sorunlar; müze ve ören yeri gezilerinin yetersizliği, okulların fiziki ve teknik yetersizlikleri, öğrenci ile ilgili sorunlar; yetersiz bilgi, ders ile ilgili sorunlar; ders saatlerinin yetersizliği, kaynak kitapların yetersizliği, programla ilgili sorunlar; soyut düşünce gerektiren konularda öğrencilerin konuyu anlamaması, ezberci eğitim sistemi, toplumsal kaynaklı sorunlar; aile eğitiminin ve toplum duyarlılığının yetersizliği, müze eğitimi ile ilgili sorunlar; kültürel miraslarımızın sergilendiği müzelerin yetersizliği sorunlarına değindikleri görülmüştür. Öğrenci ve öğretmenlerin görüşlerine göre kültürel miras eğitiminde en önemli sorun, müze ve ören yeri gezilerinin yetersizliği olmuştur. Öğrencilerin görüşleri ve öğretmenlerin görüşleri bu anlamda birbiriyle tutarlıdır. Öğrenci ve öğretmenlerin görüşlerine göre, ders saatlerinin yetersiz olması da önemli bir sorundur. Derste kültürel miras öğelerinin önemine yeterince değinilmediğini belirten öğrenci görüşleri öne çıkarken, öğretmenlere göre, soyut düşünce gerektiren konularda öğrencilerin konuyu anlamadıklarını belirttikleri görülmüştür. Program ve ders içeriği ile ilgili düzenlemelerle birlikte, bu sorunlara çözüm getirilebileceği düşünülmektedir.

Öğretmen ve öğrencilerin görüşlerine göre, kültürel miras hakkında bilgi sahibi oldukları görülmüştür. Öğrencilere göre kültürel miras, geçmişten kalan yaşantı, kültürel değerler, geçmişten kalan eserler, gelenek, görenek, halk oyunları, bayramlardır. Öğretmenlere göre kültürel miras, bir milletin geçmişten günümüze gelen maddi-manevi değerleri, geçmişten günümüze kalmış eserler, tüm uygarlıklardan alınmış değerler bütünüdür. Ülkemizde önemli görülen kültürel miras öğeleri için de öğretmen ve öğrenciler, yöresel oyunlar, mimari eserler, yöresel yemekler, kıyafetler ifadelerini kullanmışlardır. Buradan da görüldüğü gibi kültürel miras kavramı, hem somut kültürel miras, hem de soyut kültürel miras öğeleri olarak öne çıkmaktadır. Öğrenciler, kültürel mirasın neden yaşatılması gerektiği ile ilgili, geçmiş hakkında bilgi verdikleri ve kültürel değerlerin devamı oldukları, bugünün daha iyi anlaşılmasını sağladıkları için, yanıtlarını vermişlerdir. Öğretmenlere göre, kültürel miras eğitiminde verilmesi gereken bilgiler, kültürel miras ile ilgili bilinç oluşturulması gerektiği, ülkemizde ve dünyadaki kültürel öğeler ile ilgili bilgilerin verilmesi gerektiği yönünde olmuştur. Öğretmen ve öğrencilere göre kültürel miras eğitiminin daha etkili uygulanabilmesi için müze ve ören yeri gezilerine daha fazla önem verilmelidir. Ayrıca toplumun ve bireylerin konu hakkında bilinçlendirilmesi gerektiğine değindikleri görülmüştür. Ders saatlerinin yetersizliği, Halk Kültürü dersine yeterince önem verilmemesi de öne çıkan sorunlardan olmuştur. Ders işlenişinde kullanılan yöntem ve tekniklerin eksikliği ve özellikle derste görsellerin çok fazla kullanılmadığı, öğrencilerin ilgisini çekecek anlatımın yetersiz olduğu görülmüştür.

BÖLÜM V

5. Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada, Sosyal Bilgiler eğitiminde kültürel miras konusuna ders kitaplarında, dersin işlenişinde ne düzeyde yer verildiğinin görülmesi ve kültürel miras eğitiminde karşılaşılan sorunları, yapılması gerekenleri belirlemek için Sosyal Bilgiler öğretmenleri ve 7. sınıf öğrencilerinin görüşlerinden yararlanılmıştır.

Araştırmada öğrenci ve öğretmenlerin kültürel miras ile ilgili bilgi sahibi oldukları fakat kültürel miras eğitiminde yapılması gerekenlerin olduğu sonucuna varılmıştır. Alt problemlere göre ulaşılan sonuçlar şu şekildedir;

1. Alt problemlerden biri olan, öğrenci ve öğretmenlere göre kültürel miras ve eğitiminin ne olduğu ile ilgili görüşler: 7. sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre kültürel miras, %24 görüşle geçmişten kalan yaşantı, kültürel değerlerdir. Yine %24 görüşle öğrenciler, kültürel miras için geçmişten kalan eserler ifadesini kullanmışlardır. Gelenek ve görenek olduğunu belirtenlerin oranı %22, halk oyunları, bayramlar, düğün ve oyunlar olduğunu belirtenlerin oranı %11'dir. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine göre kültürel miras, %41 oranla, bir milletin geçmişten günümüze gelen maddi-manevi değerleridir. %23 oranla geçmişten günümüze kalmış eserler, %23 oranıyla tüm uygarlıklardan alınmış değerler bütünüdür. Kültürel mirasın gelenek-görenek, örf ve adet olduğunu belirtenlerin oranı %10'dur. %2,5 görüş oranıyla, kültürel miras milli değerdir. Öğretmenlerin görüşlerine göre kültürel miras eğitimi, %42 görüş oranıyla kültürel mirasın korunması ve gelecek nesillere aktarılma bilinci, %22 oranla kültürel varlıklar hakkında farkındalık yaratma, %8,5

oranla kültürel kavramların verilmesi, kavramları günlük yaşamda kullanma bilincidir.

2. Alt problemlerden biri olan, öğrenci ve öğretmenlere göre kültür ve kültürel miras konusunun bilgi, değer ve beceri boyutunda öğretilenler ile ilgili görüşler: Öğrencilerin görüşlerine göre Sosyal Bilgiler dersinde “Kültür ve Kültürel Miras” konusu bilgi boyutunda, kültür ve kültürel mirasın tanımları şeklinde yer almaktadır. Bunu ifade eden öğrenci görüş oranı %41’dir. %19 görüşle tarihi eserler hakkında bilgi ve açıklamalar, %13 oranla örf-adetler, gelenek ve yaşam tarzları, %10 oranla toplumların tarihleri ve yaşantılarının bilgisinin verildiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Değer boyutunda öğrencilerin görüşlerine göre, %85 oranla kültürel değerleri, öğeleri korumak öne çıkmıştır. %9 oranla kültürel değerlere saygı, %4,7 oranla müze ve ören yerlerine gidildiğinde eserlere zarar verilmemesi gerektiği, değerlerinin verildiği görülmüştür. Beceri boyutunda öğrencilerin görüşlerine göre %36 oranla, karar verme becerisi, %36 görüşle düşünme becerisi, %7,3 oranla gözlem, yine %7,3 oranla değişim ve süreklilik becerilerinin kazandırıldığı belirtilmiştir. Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersinde kültür ve kültürel miras konusunda bilgi boyutunda neler öğretildiği ile ilgili görüşlerinde, konu ile ilgili kavramların verildiğini belirten öğretmen görüşlerinin oranı %48’dir. %12 görüş oranı ile gelenek-görenek, yine %12 görüş oranı, kültürel mirasın önemi ve nasıl korunması gerektiği bilgisinin verildiği yönünde olmuştur. Değer boyutunda öne çıkan görüşlere göre, kültürel mirası koruma %34, gelenek-görenek ve eserlerin korunması %16, farklılıklara saygı %16’dır. Beceri boyutunda %33 öğretmen görüşü ile karar verme becerisinin verildiği belirtilmiş, %21 görüş ile değişim ve süreklilik becerilerinin kazandırıldığı belirtilmiştir. %12 görüş gözlem becerisinin, %6 öğretmen görüşü düşünme becerisinin, verildiği yönünde olmuştur.
3. Alt problemlerden biri olan, öğrenci ve öğretmenlere göre kültürel miras eğitiminde kullanılan yöntem ve teknikler ile ilgili görüşler: Öğrenci görüşlerine göre, %40 oranıyla ders kitaplarından yararlandığı yönünde olmuştur. Afiş hazırlatıldığını belirtenlerin oranı %21, sunum ve

slaytlardan yararlanıldığını belirtenlerin görüşlerinin oranı %16, geziler düzenlendiğini belirtenlerin oranı %13'tür. Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersinde kültürel miras eğitimi uygulamasında kullandıkları yöntem ve teknikleri, sınıf içi etkinlikler, sınıf dışı etkinlikler olarak kategorilere ayrıldığında, sınıf içi etkinlikte yaptıkları ile ilgili görüşleri %22 oranı ile sunuş yolu, %19 oranı ile görsel kullanımı, %13 oranı ile beyin fırtınası olmuştur. Sınıf dışı etkinliklerde, müze gezileri ve kültür gezileri yapıldığını belirten öğretmen görüşlerinin oranı %12,5'tir. Öğrenci araştırma ödevleri verildiğini belirten öğretmen görüşleri %5,6 ve uzman kişi görüşünden yararlanıldığı görüşü %4,5'tir.

4. Alt problemlerden biri olan, öğrenci ve öğretmenlere göre kültürel miras eğitiminde karşılaşılan sorunlar hakkındaki görüşler: Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersinde, kültürel miras eğitiminde karşılaşılan sorunlar hakkındaki görüşlerinden öne çıkanlar, %23 görüş oranı ile müze ve ören yerlerine yeterince gidilmemesi, %17 oranla bilgi yetersizliği, %13 oranla sunum ve slayt çalışmalarının yetersizliği olmuştur. Kültürel miras konusunun daha iyi öğrenilebilmesi için öğrenci görüşlerine göre %30 oranla, müze gezilerinin yapılması gerektiği sonucu çıkmıştır. Sunum ve slaytların yapılması gerektiği görüşünde olanların oranı %21, drama etkinliklerine önem verilmesinin gerektiğini belirten öğrenci görüşlerinin oranı %15, afiş ve panoların daha fazla yapılması gerektiğini belirtenlerin oranı %13 olmuştur. Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersinde kültürel miras eğitiminde karşılaşılan sorunlar hakkındaki görüşleri, %25 oran ile müze ve ören yeri gezilerinin yetersizliği, %15 oran ile yetersiz bilgi, %5 oran ile kültürel miraslarımızın sergilendiği müzelerin yetersizliği, yine %5 oran ile soyut düşünce gerektiren konularda öğrencilerin konuyu anlamamaları olmuştur. Öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersinde kültürel miras konusunun daha iyi öğrenilebilmesi için yapılması gerekenler hakkındaki görüşlerine göre öne çıkanlar, %33 görüş oranı ile müze-ören yeri gezilerine ağırlık verilmesi gerektiği yönünde olmuştur. %11 görüş oranı okullarda kültürel etkinlikler artırılmalı, %7,8 oranla afiş hazırlanması gerektiği, %5,8 oranı ile konular görsellerle zenginleştirilmeli, %3,9 oranı ile drama etkinliklerine yer

verilmesi yönünde olduğu görülmüştür. Öğretmen ve öğrencilere göre kültürel miras eğitiminde en önemli sorun, müze ve ören yeri gezilerine yeterince önem verilmediği yönünde olmuştur.

5. Öğrencilere kültürel miras konusu hakkında ders kitabında bilgiler verilmektedir. 7. sınıf öğrencileri için hazırlanan açık uçlu sorular üzerinden yapılan değerlendirmelerde bu konu hakkında bilgi sahibi oldukları ve kültürel mirasın korunması gereken değerlerimiz olduğunun bilincinde oldukları görülmüştür. Yapılan çalışmada özellikle öğrencilerin değer boyutunda, miras öğelerine sahip çıkılması, gelecek nesillere aktarılması konusundaki görüşleri öne çıkmıştır. Ayrıca eski çağlarda yaşamış toplumlara ve eserlerine saygı duyulması gerektiğini ve müze ve ören yerlerine gidildiğinde eserlere zarar verilmemesi gerektiğine değindikleri de öne çıkan görüşleri olmuştur. Keskin ve Öğretici'nin (2013) araştırmalarında, 6. sınıf öğrencilerinin duyarlılık değerine ait alt boyutlar verilmiştir. Bunlar, "Toplumsal sorunlara karşı, doğal çevreye karşı, kültürel mirasa karşı, küresel sorunlara karşı, Türk tarihine ve Türk büyüklerine karşı." Öğrencilere ön görüşme ve son görüşme tekniği uygulandığından bahsedilmiş, araştırmanın sonunda öğrencilerin somut olmayan kültürel miras kavramına değindiklerinden bahsedilmiştir. İlköğretim 6. sınıf düzeyinde duyarlılık değeri kazandırmaya yönelik uygulanan etkinliklerin, öğrencilerin bu değere yönelik farkındalıklarını arttırdığına değinilmiştir.
6. Öğretmen ve öğrenciler genel olarak kültürel miras konularının öğretiminde gelenek, görenek, örf ve adetlerin öneminden bahsetmişlerdir. Sidekli ve Karaca'nın (2013) çalışmasına göre, Sosyal Bilgiler öğretiminde yerel, kültürel miras öğelerinin kullanımına ilişkin öğretmen adayları görüşlerine göre, öğretmen adayları yerel, kültürel miras öğelerinin önemine değinmiş ve Sosyal Bilgiler öğretiminde yer alması gerektiğini belirten düşünceler öne sürmüşlerdir.
7. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, Kültürel Miras ile ilgili görüşlerinden öne çıkanlar; Bir milletin geçmişten günümüze gelen maddi-manevi değerleri, geçmişten günümüze kalmış eserler, tüm uygarlıklardan alınmış değerler

bütünü (Evrensel değerler), geleneklerimiz, göreneklerimiz, örf ve adetlerimiz olmuştur. Genelde tek bir görüşe sahip olmayan öğretmenlerin kültürel miras ile ilgili görüşlerinin çeşitlilik gösterdiği görülmüştür. Kurtdede Fidan ve Selanik Ay'ın (2013) araştırmalarında da, öğretmen adaylarının kültürel miras ile ilgili sahip oldukları metaforları belirlemek için çalışma yapılmış ve kültürel miras ile ilgili çok sayıda metafor ürettiklerine değinilmiştir. Bu da konu hakkında öğretmen adaylarının algılarının farklı olduğu ve kültürel miras denildiğinde birden çok algının hatırlarına geldiğini göstermiştir.

8. Öğrencilerin, kültürel mirasa sahip çıkılması için yapılması gerekenler ile ilgili görüşlerinde yer alan; miras öğelerinin tanıtımının yapılması, halkın bilinçlendirilmesi, kültürel miras konusuna daha fazla değinilmesi ve müze gezilerinin arttırılması gibi öneriler getirdikleri görülmüştür. Ayrıca öğrenciler, Sosyal Bilgiler dersinde kültürel miras eğitiminde karşılaşılan sorunların başında, müze ve ören yerlerine gidilmemesini gördüklerini belirtmişlerdir. Bu sonuçtan da anlaşılacağı gibi, kültürel miras eğitiminde müze gezileri önemli bir yer tutmaktadır. Yılmaz ve Şeker'in araştırmasında 6, 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin, müze gezilerini Sosyal Bilgiler dersi içinde yararlı gördükleri ve tarihsel düşünme becerilerini geliştirdikleri bilgisinin öne çıktığı görülmüştür. Ayrıca Sosyal Bilgiler dersinde müze gezileri düzenlenmesinin gerekliliğine inandıkları sonucu ortaya çıkmıştır.
9. Sosyal Bilgiler dersi kapsamında ders kitaplarında daha çok gelenek, görenek, örf ve adetlere değinilmesi, öğretmen ve öğrencilerin de bu konu hakkında daha fazla bilgi sahibi olduklarını göstermiştir. Devci'nin (2009) çalışmasında öğretmen adaylarının hazırladıkları kültür portföyleri incelenerek bulgular elde edilmiştir. Kültür portföylerinde öğretmen adaylarının genelde kendi kültürlerini tanımlarken yemek, düğün, geçim kaynağı gibi kültür öğelerinden bahsettikleri görülmüştür. Bu araştırmanın sonuçlarına göre de, kültürel miras öğelerinde genellikle gelenekler, örf ve adetler, yöresel yemekler, öğretmen ve öğrencilerin kültür ve kültürel miras ile ilgili öne çıkan görüşlerini oluşturmuştur.

10. Sosyal Bilgiler ders kitabında, somut olmayan kültürel miras öğelerinin varlığı ön plana çıkarken, somut olan kültürel miras öğeleri ve tarihsel önemlerinden bahseden bilgi kutucuklarının ön plana çıkarılarak verilmesinin gerekliliği görülmüştür. Öğretmen ve öğrencilerin görüşlerine göre, kültürel miras konularının işlenilmesinde görsellerden yararlanılması, afişlerin hazırlanılarak, sunum ve slayt etkinliklerinin yapılmasının yararlı olacağı sonucu ortaya çıkmıştır.

BÖLÜM VI

6. Öneriler

Sosyal Bilgiler dersinde kültürel miras eğitime ilişkin öğrenci ve öğretmenlerin görüşlerinin ortaya konulduğu bu çalışmanın sonuçlarına göre, aşağıdaki öneriler sunulabilir.

1. Sosyal Bilgiler dersinde, kültürel miras konularına daha fazla değinilerek, programın zenginleştirilmesi gerekmektedir. Programın kültürel konulara ağırlık vermesi sağlanarak, somut olan ve somut olmayan kültürel miras öğelerine özellikle yer verilmelidir.
2. Sosyal Bilgiler dersinde, konu ile ilgili görsellere daha fazla yer verilerek, öğrencilerin ders ile ilgili görsel sunumlar yapmaları sağlanmalıdır.
3. Sosyal Bilgiler ders kitabında kültürel miras öğelerine değinilerek, önemlerinden bahsedilmelidir. Şehirlerde ve ülkelerde bulunan önemli tarihi, doğal ve kültürel varlıklara yer verilmelidir.
4. Sosyal Bilgiler ders kitabında, kültürel miras konusu için belirlenen etkinlikler artırılarak, ünitenin ve içeriğinin öneminden bahseden ayrıntılara yer verilmelidir.
5. Müze ve ören yeri gezilerini, kültürel miras eğitiminde gerekli gören öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre, okul yönetimi ve yetkili kurumların okul gezileri yönünde çalışmalara ağırlık vermeleri gerekmektedir.
6. Halk Kültürü dersinin zorunlu olması ve öğrencilerde merak uyandıran bir ders olması için çalışmalar yapılarak, ders saatlerinin konu için daha etkili kullanılması sağlanmalıdır.
7. Toplumun konu hakkında bilinçlendirilmesi için seminerler, konferanslar düzenlenerek, toplumda farkındalık yaratılması için çalışmalar yapılmalıdır.

8. Ders kitaplarında milli değerlerin yanı sıra evrensel değerler ve miras öğelerinden bahseden örnek çalışmalara yer verilerek, öğrencilerin kültürel mirası daha iyi kavramaları ve kültürel miras öğelerini koruma bilinci kazanmaları için kaynak kitaplardan yararlanılmalıdır.
9. Öğretmenlerin kültürel miras eğitimi ile ilgili bilgi düzeylerini arttırmak için hizmet içi çalışmalar yapılmalıdır.
10. Kültürel miras konusunun proje ödevi olarak sunularak, öğrencileri konu hakkında araştırmaya yönlendiren çalışmaların yapılması sağlanmalıdır.
11. Kültürel miras konusu hakkında daha farklı çalışmalar yapılabilir, özellikle üniversite boyutunda konu hakkındaki görüş ve düşünceler ortaya konulabilir.

KAYNAKÇA

- Akay, S. (2006). Somut Olmayan Kültürel Mirasın Tarih Araştırmalarında Kaynak Olma Özelliği. *Milli Folklor Dergisi*, Sayı 70.
- Akbaba, B. (2005). Tarih Öğretiminde Fotoğraf Kullanımı. *Gazi Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*. 6 (1), 185-197.
- Akurgal, E. (1998). *Türkiye'nin Kültür Sorunları ve Anadolu Uygarlıklarının Dünya Tarihindeki Önemi*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Akurgal, E. (1985). *Ancient Civilizations And Ruins of Turkey- From Prehistoric Times Until the End of the Roman Empire*. Ankara: Haşet Kitabevi-Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Aktekin, S. (2008). Müze Uzmanlarının Okulların Eğitim Amaçlı Müze Ziyaretlerine İlişkin Görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (2), 103-111.
- Aliağaoğlu, A. (2004). Sosyo Kültürel Miras Turizmi ve Türkiye'den Örnekler. <http://www.Ankara.edu.tr/dergiler> (12.12.2013'te ulaşıldı.)
- Ana Britannica Genel Kültür Ansiklopedisi. (1989). Ana yayıncılık. Cilt 14. İstanbul: Güzel Sanatlar Matbaası.
- Arıkan, İ. ve Doğan, Y. (2013). İlköğretim 7. Sınıf Öğrencilerinin Kültürel Mirasla İlgili Başarı Düzeyleri ve Tutumlarının Bazı Değişkenlerce İncelenmesi (Adıyaman Örneği). *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6 (5), 30-64.
- Ata, B. (2002). *Müzelerle ve Tarihi Mekânlarla Tarih Öğretimi: Tarih Öğretmenlerinin Müze Eğitimine İlişkin Görüşleri*. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Atasoy, S. (2001). Hellen ve Roma Döneminde Anadolu Kenti. O. Ergun (ed.) *Anadolu'da Tarih ve Kültür*. İstanbul: Stil Matbaacılık.
- Avcı Akçalı, A. ve Aslan, E. (2012). Tarih Öğretiminin İyileştirilmesi Yolunda Alternatif Bir Yöntem: Sözlü Tarih. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20 (2), 669-688.
- Bal, Mehmet S. ve Yiğittir, S. (2012). Okul Duvarlarındaki Görsellerin Tarih Öğretimi Açısından İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20 (3), 999-1016.
- Bean, G. (1999). *Eskiçağda Güney Kıyıları*. (çev. İ. Delemen ve S. Çokay). İstanbul: Arion Yayınevi.
- Bircan, T. ve Safran, M. (2013). Tarih Öğretiminde Haritaların Önemi ve Kullanımı. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14 (2), 461-476.
- Bostancı, E. (2011). Kültürel Miras İçin Zenginleştirilmiş Gerçeklik Uygulamaları. *Pamukkale Üniversitesi Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 17 (3), 133-142.
- Brodie, N., Kersel, M., Luke, C. ve Tubb, K. (2006). *Archaeology, Cultural Heritage, and The Antiquities Trade*. University Press of Florida.
- Cırık, İ. (2008). Çok Kültürlü Eğitim ve Yansımaları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 27-40.
- Çakıroğlu, O. (1987). Cumhuriyet Döneminden Bu Yana Sosyal Bilgiler Öğretmeni Yetiştirmenin Dünü, Bugünü, Yarını. Gazi Üniversitesi Öğretmen Yetiştiren Yükseköğretim Kurumlarının Dünü-Bugünü-Geleceği Sempozyumu, Ankara.
- Çengelci, T. (2013). Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Sınıf Dışı Öğrenmeye İlişkin Görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri. Educational Sciences: Theory and Practice*, 13 (3), 1823-1841.
- Çetin, T. (2010). Cumalıkızık Köyünde Kültürel Miras ve Turizm Algısı. *Milli Folklor Dergisi*, 22 (87), 181-190.

- Dally, O. ve Ratte, C. (2011). *Archaeology and the Cities of Asia Minor in Late Antiquity*. Kelsey Museum Publication 6. Ann Arbor, Michigan. The David Brown Book Company, USA.
- Darçın Şahin, İ. (2010). *Yerel Kültür Mirasının Dijitalleştirilmesi ve Halk Kütüphaneleri: Yalova Örneği*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Demircioğlu, İsmail H. ve Tokdemir, Muhammet A. (2008). Değerlerin Oluşturulma Sürecinde Tarih Eğitimi: Amaç, İşlev ve İçerik. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6 (15), 69-88.
- Demircioğlu, İsmail H. (2007). *Tarih Öğretiminde Filmlerin Yeri ve Önemi*. Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı Bilig, 77-93.
- Demirel, Ö. ve Kaya, Z. (2012). Eğitimle İlgili Temel Kavramlar. Ö. Demirel ve Z. Kaya (ed.) *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Pegem Akademi.
- Deveci, H. (2009). Sosyal Bilgiler Dersinde Kültürden Yararlanma: Öğretmen Adaylarının Kültür Portfoylarının İncelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8 (28), 1-19.
- Dinçer, İ., Enlil, Z. ve Evren, Y. (2009). İstanbul'un Koruma Alanlarının Değerlendirilmesi. *YTÜ Mimarlık Fakültesi E-Dergisi*, 4 (1).
- Doğanay, A. (2002). Sosyal Bilgiler ve Sosyal Bilgiler Öğretimi. C. Öztürk ve D. Dilek (ed.) *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Dönmez, C. ve Yeşilbursa, Cemil C. (2014). Kültürel Miras Eğitiminin Öğrencilerin Somut Kültürel Mirasa Yönelik Tutumlarına Etkisi. *Elementary Education Online*, 13 (2), 425-442.
- Duman, T. (2007). Atatürk'ün Kültür ve Eğitim Anlayışı. N. Güngör (ed.) *Cumhuriyetin İlk Yıllarından Günümüze Dil, Kültür, Eğitim*. Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Basımevi.

- Emekli, G. (2005). Avrupa Birliği'nde Turizm Politikaları ve Türkiye'de Kùltürel Turizm. *Ege Coğrafya Dergisi*, Sayı 14, 99-107.
- Endresen, K. (1999). Sustainable Tourism and Cultural Heritage "A Review of Development Assistance and its Potential to Promote Sustainability". NWHO.
- Erden, M. (1996). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Alkım Yayınevi.
- Ertürk, S. (1988). Türkiye'de Eğitim Felsefesi Sorunu. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 3, 11-16.
- Güngör, E. (1999). *Türk Kültürü ve Milliyetçilik*. İstanbul: Özener Matbaası.
- Gürkan, B. (2009). *Sosyal Bilgiler Eğitiminde Güncel Olaylar: İlköğretim Dördüncü ve Beşinci Sınıf Öğretmenlerinin Sosyal Bilgiler Eğitiminde Güncel Olayları Ele Alış Biçimlerinin Değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Heritage and Cultural Rights: International Standars (2011). Research and Library Service Research Paper, Northern Ireland Assembly.
- İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi 6-7. Sınıflar Öğretim Programı ve Kılavuzu (2005). Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- İpşiroğlu, N. (1991). *Kùltür Hayatımız*. Ankara: Başer Matbaası.
- Jokilehto, J. (1990). Definition of Cultural Heritage: References to Documents in History. ICCROM Working Group "Heritage and Society". Revised for CIF: 2005.
- Kafesoğlu, İ. (1987). *Türk Bozkır Kültürü*. Ankara: Ayyıldız Matbaası.
- Kafesoğlu, İ. (2006). *Türk Milli Kültürü*. İstanbul: Özener Matbaası.
- Kan, Ç. (2010). Sosyal Bilgiler Dersi ve Değerler Eğitimi. *Milli Eğitim Dergisi*, Sayı 187, 138-145.

- Kanadoğlu, S. (2003). *Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Hukuku: Açıklamalar, Yargıtay- Danıştay Kararları Mevzuat*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Kaplan, M. (1999). *Kültür ve Dil*. İstanbul: Dergâh Yayınları.
- Karadağ, E. (2009). Eğitim Bilimleri Alanında Yapılmış Doktora Tezlerinin Tematik Açıdan İncelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10 (3), 75-87.
- Kaya, R. ve Güven, A. (2012). İlköğretim Yedinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Derslerinde Tarih Konularının İşlenişi ve Tarihin Değeri ile İlgili Görüşleri. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 7 (2), 675-691.
- Keskin, Y. ve Öğretici, B. (2013). Sosyal Bilgiler Dersinde “Duyarlılık” Değerinin Etkinlikler Yoluyla Kazandırılması: Nitel Bir Araştırma. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 11 (25), 143-181.
- Kılcan, B. ve Akbaba, B. (2013). Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Kültürel Mirasa Duyarlılık Değerine İlişkin Öğrenci Algılarının İncelenmesi. *Zeitschrift für die Welt der Türken. Journal of World of Turks*, 5 (3), 113-137.
- Koca, S. (2003). *Türk Kültürünün Temelleri*. Ankara: Başkent Matbaacılık.
- Kurtdede Fidan, N. ve Selanik Ay, T. (2013). Öğretmen Adaylarının “Kültürel Miras” Kavramına İlişkin Metaforları. *Turkish Studies- International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (12), 1135-1152.
- Kültürel Mirasımız (2000). Milli Değerleri Koruma Vakfı.
- Lenzerini, F. (2011). Intangible Cultural Heritage: The Living Culture of Peoples. *The European Journal of International Law*, 22 (1).
- Malinowski, B. (1990). *İnsan ve Kültür*. “Bir Bilimsel Kültür Kuramı ve Öbür Denemeler.” (çev. M. F. Gümüş). Ankara: Verso Yayıncılık.

- M.E.B. (2005). *İlköğretim 5-7 Öğretim Programları*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Meskill, L. (2010). Human Rights and Heritage Ethicks: Social Thought and Commentary. *Stanford University, University of the Withwatersrand, South Africa. Antropological Quarterly*. 83 (4).
- Miyasoğlu, M. (1999). *Kültür Hayatımız*. Ankara: Başer Matbaası.
- Moffatt, M. (1957). *Sosyal Bilgiler Öğretimi- Orta Dereceli Okullarda Sosyal Bilgilerin Organizasyonu, Öğretimi ve Teftişi*. (çev. N. Oran). İstanbul: Maarif Basımevi.
- Oban, R. (2008). Korumada Yasal Gelişim ve Doğal Miras Alanlarının Miras Turizmindeki Önemi. *İTÜ ve Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*. İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Yayınları.
- Oğuz, Ö. (2001). Küreselleşme ve Ulusal Kalıt Kavramları Arasında Türk Halk Bilimi. *Milli Folklor Dergisi*, 13 (50), 5-8.
- Oğuz, Ö. (2007). UNESCO, Kültür ve Türkiye. *Milli Folklor Dergisi*, 19 (73), 5-11.
- Önder, A., Abacı, O. ve Kamaraj, I. (2009). “Müzelerin Eğitim Amaçlı Kullanımı Projesi”: İstanbul Arkeoloji Müzesi’ndeki Marmara Örnekleme. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1 (25), 103-117.
- Özbaş, B. (2012). İlköğretim Sosyal Bilgiler Derslerinde Kültürel Miras Eğitimi. M. Safran (ed.) *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Özdaşlı, K. ve Çelikkol, Ö. (2012). Psikolojik Sözleşme: Kavramsal Çerçeve ve Bir İçerik Analizi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4 (7), 141-154.
- Öztürk, C. (2006). Sosyal Bilgiler: Toplumsal Yaşama Disiplinler Arası Bir Bakış. C. Öztürk (ed.) *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

- Öztürk, C. (2009). Sosyal Bilgiler: Toplumsal Yaşama Disiplinler Arası Bir Bakış. C. Öztürk (ed.) *Sosyal Bilgiler Öğretimi Demokratik Vatandaşlık Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Pekin, F. ve Yılmaz, H. (2008). *Türkiye'nin Kültür Mirası: 100 Kale*. İstanbul: NTV Yayınları.
- Prott and Patrick, V. Lyndel, O'Keefe, J. (1992). "Cultural Heritage or Cultural Property?" *International Journal of Cultural Property*. Vol 1, Issue 2.
- Sakaoğlu, S. (1990). *Atatürk, Gençlik ve Kültür*. Konya.
- Sarı, İ. (2006). Akademik Tarih ve Tarih Öğretiminde Sözlü Tarihin Yeri ve Önemi. *TSA*, 10 (3), 110-125.
- Sert, G., Kurtoğlu, M., Akıncı, A. ve Seferoğlu, Sadi S. (2012). Öğretmenlerin Teknoloji Kullanma Durumlarını İnceleyen Araştırmalara Bir Bakış: Bir İçerik Analizi Çalışması. *Akademik Bilişim Uşak Üniversitesi*, 1-8.
- Sezginsoy, B. ve Akkoyunlu, B. (2011). Sosyal Bilgiler Dersinde Tarih Bilinci Oluşturmada Dizgeli Öğretimin Etkililiği. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41, 411-422.
- Sidekli, S. ve Karaca, L. (2013). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yerel, Kültürel Miras Öğelerinin Kullanımına İlişkin Öğretmen Adayı Görüşleri. *Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi*, Sayı 5, 20-38.
- Sönmez, V. (1999). *Sevgi Eğitimi*. Ankara: Adım Yayıncılık.
- Sönmez, V. (1994). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Sönmez, V. ve Alacapınar, F. (2011). *Örneklendirilmiş Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Skeates, R. (2000). *Debating The Archaeological Heritage*. London: Gerald Duckworth and Co. Ltd.

- Skounti, A. (2011). Kayıp Halka: UNESCO Dünya Mirası ve Somut Olmayan Kültürel Miras. *Milli Folklor Dergisi*, 23 (89).
- Syme, R. (1995). *Anatolica- Studies in Strabo*. A. Birley (ed.) Oxford: Clarendon Press.
- Taha, H. (2004). Managing Cultural Heritage in Palestine “Department of Antiquities and Cultural Heritage”. *UNDP Focus, Cultural Heritage*. Vol 1.
- Tunç Şahin, C. (2011). Yerel Tarih Uygulamalarının Başarıya ve Öğrenci Ürünlerine Etkisi. *Uluslar arası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4 (16), 454-462.
- Ültanır, G. (2003). Eğitim ve Kültür İlişkisi- Eğitimde Kültürün Hangi Boyutlarının Genç Kuşaklara Aktarılacağı Kaygısı. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23 (3), 291-309.
- Welty, Paul T. (1965). *Cultural Heritage A World History*. Philadelphia- New York: J. B. Lippincott Company.
- Yeşilbursa, Cemil C. (2008). Sosyal Bilgiler Öğretiminde Tarihi Yerlerin Kullanımı. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, 23, 209-222.
- Yeşilbursa, Cemil C. (2013). Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Somut Kültürel Mirasa Yönelik Görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 21 (2), 405-420.
- Yılar, Ö. (2005). Mit, Efsane ve Eğitim. *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, Sayı 11, 384-392.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2004). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, K. ve Şeker, M. İlköğretim Öğrencilerinin Müze Gezilerine ve Müzelerin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Kullanılmasına İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. (<http://www.aydin.edu.tr/> makaleler (05.03.2014'te erişildi.)

EKLER

EK 1. Uygulama yapılan ortaokulların listesi**Ankara Merkez İlçelerindeki 15 Ortaokul**

	Öğretmen	Öğrenci
Rauf Orbay Ortaokulu (Çankaya)	4	3
Beytepe Ortaokulu (Çankaya)	1	3
Halide Edip Adıvar Ortaokulu (Çankaya)	1	3
Gülen Muharrem Pakoğlu Ortaokulu (Çankaya)	4	3
Anıttepe Ortaokulu (Çankaya)	3	3
Beşikkaya Ortaokulu (Altındağ)	3	2
Peyami Safa Ortaokulu (Altındağ)	2	2
Cebeci Ortaokulu (Altındağ)	3	3
Atatürk Ortaokulu (Altındağ)	2	3
Fikri İnal Ortaokulu (Altındağ)	2	3
Gazi Ortaokulu (Yenimahalle)	2	2
Ziya Gökalp Ortaokulu (Yenimahalle)	1	2
Susuz Ortaokulu (Yenimahalle)	1	3
Şüküfe Nihal Ortaokulu (Yenimahalle)	3	2
Yuva Ortaokulu (Yenimahalle)	2	3

Ek 2. Öğrencilerin cevaplandırması için hazırlanan görüşme soruları

Aşağıda “Kültürel Miras Eğitimi” ile ilgili sorular bulunmaktadır. Bu sorular 7. sınıf öğrencilerinin cevaplandırması için hazırlanmıştır. Anket bilimsel çalışma için kullanılacaktır. Katkılarınız için teşekkür ederim.

Cinsiyet: Bayan: () Erkek()

1. “Kültürel Miras” nedir?

2. Sosyal Bilgiler dersi açısından “Kültürel Miras” konusu niçin önemlidir? Açıklayınız.

3. Sosyal Bilgiler dersinde “Kültür” ve “Kültürel Miras” konusunda bilgi, beceri ve değer boyutunda neler öğretilmektedir?

Bilgi:

Değer:

Beceri:

4. Kültürümüzü daha iyi korumamız ve kültürel miraslarımıza sahip çıkmamız için neler yapılmalıdır?

5. Sosyal Bilgiler dersinde Kültürel miras eğitimi hangi yöntem ve teknikler kullanılarak öğretilmektedir?

6. Sosyal Bilgiler dersinde “kültürel miras eğitiminde” karşılaşılan sorunlar nelerdir? Açıklayınız.

7. Sosyal Bilgiler dersinde “kültürel miras” konusunun daha iyi öğrenilebilmesi için neler yapılabilir, önerileriniz nelerdir? (kültürel miras eğitimine yönelik önerileriniz)

8. Ülkemizde önemli gördüğünüz “Kültürel miras öğelerimiz” nelerdir?

9. Kültürel miras öğelerimizi niçin yaşatmalı ve korumalıyız? Kültürel değerlerimizin ve geçmişten günümüze miras kalan eserlerimizin önemi hakkındaki düşünceleriniz nelerdir?

10. Kültürel Mirasımız gelecek nesillere en iyi hangi yollarla bırakılabilir? Açıklayınız.

- Kültürel miras ile ilgili kitap dergi okur musunuz? Evet() Hayır()
- Kültürel miras öğelerini görmek için müzelere gider misiniz? Evet() Hayır()
- Kültürel miras öğeleri ile ilgili haberleri medyadan takip eder misiniz? Evet() Hayır()

Ek 3. Öğretmenlerin cevaplandırması için hazırlanan görüşme soruları

Değerli Öğretmenler,

Aşağıda Kültürel Miras Eğitimi ile ilgili sorular bulunmaktadır. Bu sorular Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin cevaplandırması için hazırlanmıştır. Anket bilimsel çalışma için kullanılacaktır. Katkılarınız için teşekkür ederim.

Cinsiyet: Bayan() Erkek()

Kıdem: 1-5 yıl() 6-10 yıl() 11-15 yıl() 16-20 yıl () 20 yıl + ()

Mezuniyet: Eğitim Fak. Sosyal Bil. Öğrt. () Fen Fak. Tarih Bölümü () Fen Fak.

Coğrafya Böl, () Eğitim. Fak. Coğ. Öğrt. () Eğitim Fak. Tarih Öğrt () Diğer ()

Mezun olduğunuz üniversite:

1. “Kültürel Miras” ve kültürel miras eğitimi nedir?

2. Sosyal Bilgiler dersi açısından “Kültürel Miras” konusu ve eğitimi niçin önemlidir? Açıklayınız.

3. Sosyal Bilgiler dersinde “Kültür” ve “Kültürel Miras” konusunda bilgi, beceri ve değer boyutunda neler öğretilmektedir?

Bilgi :

Değer:

Beceri:

4. Kültürümüzü daha iyi korumamız ve kültürel miraslarımıza sahip çıkmamız için neler yapılmalıdır?

5. Sosyal Bilgiler dersinde Kültürel miras eğitimi hangi yöntem ve teknikler kullanılarak öğretilmektedir?

6. Sosyal Bilgiler dersinde “kültürel miras eğitiminde” karşılaşılan sorunlar nelerdir? Açıklayınız.

7. Sosyal Bilgiler dersinde “kültürel miras” konusunun daha iyi öğrenilebilmesi için neler yapılabilir, önerileriniz nelerdir? (kültürel miras eğitimine yönelik önerileriniz)

8. Ülkemizdeki önemli gördüğünüz “Kültürel Miras öğelerimiz” nelerdir? Açıklayınız.

9. Sizce kültürel miras eğitiminde öğrencilere hangi bilgiler verilmelidir?

10. Sosyal Bilgiler programında kültürel miras konularını ve eğitimini yeterli buluyor musunuz? Açıklayınız.

Kültürel miras ile ilgili kitap- dergi okur musunuz? Evet() Hayır()

Kültürel miras öğelerini görmek için müzelere- tarihi yerlere gider misiniz? Evet() Hayır()

Kültürel miras öğeleri ile ilgili haberleri medyadan takip eder misiniz? Evet() Hayır()



T.C.
ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı :26073066-605 – 1154
Konu :Araştırma İzni Oluru(Merve AVCI)

23.12.2013

İLKÖĞRETİM ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞINA
(Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı)

Anabilim Dalınız, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencilerinden Merve AVCI'nın "Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kültürel Miras" konulu tez çalışması kapsamında araştırma izni isteğinin uygun görülmesi ile ilgili Ankara Valiliği Millî Eğitim Müdürlüğü'nün 28.11.2013 tarih ve 14588481/605.99/3586702 sayılı yazıları yazımız ekinde sunulmuştur.

Bilgilerinize rica ederim.


Prof.Dr.Soner DURMUŞ
Enstitü Müdürü

EK:

1-Onay Örneği



T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 14588481/605.99/3586702

28/11/2013

Konu: Araştırma İzni
(Merve AVCI)

ABANT İZZET BAYSAL ÜNİVERSİTESİ
(Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü)

İlgi : a) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2012/13 nolu genelgesi
b) 25/11/2013 tarih ve 1067 sayılı yazınız.

Enstitünüz İlköğretim Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Merve AVCI'nın "Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kültürel Miras" konulu tez önerisi kapsamında uygulama yapma isteği Müdürlüğümüzce uygun görülüş ve araştırmanın yapılacağı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğüne bilgi verilmiştir.

Anketlerin uygulama yapılacak sayıda çoğaltılması ve çalışmanın bitiminde iki örneğinin (CD ortamında) Müdürlüğümüz Strateji Geliştirme-1 Şube Müdürlüğüne gönderilmesini arz ederim.

Güler ARIKAN
Müdür a.
Şube Müdürü

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Evrak teyidi <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 9d7d-eeae-32b3-82d8-88f4 kodu ile yapılabilir.

Bu belge, 5070 sayılı Elektronik İmza Kanununun 5 inci maddesi gereğince güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. Evrak teyidi <http://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden a0e0-6a4e-3d62-b9d3-d14c kodu ile yapılabilir.

Emniyet Mh. Alparslan Türkeş Cd. No: 4/A Yenimahalle/ANKARA
www.ankara.meb.gov.tr
istatistik06@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Murat YILMAZER
Tel: (0 312) 212 36 00
Faks: (0 312) 212 02 16